ION IZVOR

CĂRAREA DIN UNDE

eubeea
2001

Moto: “… aş vrea să fiu cerul, să te privesc
necontenit cu toți ochii lui.”

Aristocles-Platon

DEALUL CRUCII

Uneori, poveştile reale sunt mai stranii decât cele inventate, pentru că nu se poate ca în labirintul memoriei fiecăruia să nu existe cel puțin o povestire ciudată.

Singur la părinți, singur prin pădurile rarefiate ale Reşiței (oraş submontan de mărime mijlocie, cu istoria trecută cu bine peste două veacuri), Băiatul, care abia împlinise şapte ani nu credea că în preumblările sale zilnice pe dealurile, pe care avea senzația că le cunoaşte, le iubeşte şi le stăpâneşte pe deplin, va fi martorul unei întâmplări stranii petrecute în faptul zilei.

Era în miezul unei zile infernale de vară. Aerul tremura în puternicia căldurii, irespirabil, înecăcios şi roşcat de fumul ridicat din furnale, oțelărie, cocserie, aglomerator, locomotive cu aburi. Ca de obicei, când nu era nimeni acasă, Băiatul hălăduia pe dealurile care înghesuiau oraşul din toate părțile. Pentru ziua aceea se hotărâse să ia cu asalt Dealul Crucii. Nu-i explicase nimeni de ce se numeşte aşa, poate de la cimitirul aşezat pe un versant, poate datorită imensei cruci din vârf, poate vreunei întâmplări sângeroase. De altfel, după o zi istovitoare de muncă, părinții nu-i prea spuneau poveşti şi chiar dacă se lăsau convinşi se opreau tot la “Scufița roşie”, “Harap Alb”, “Albă ca zăpada” sau “Ridichea uriaşă”. Rar se întâmpla să i se povestească “Tinerețe fără bătrânețe şi viață fără de moarte”. “E prea lungă, prea încurcată şi tata e prea obosit”, venea motivația. Îşi luase cu el şi prietenul, aparatul de radio cu tranzistori, şi dăduse muzica la maximum, dondănind în acelaşi timp fără noimă sau mugind precum motorul de tanc, pe care credea că-l conduce printre rugii mari de mure spre tranşeele duşmanilor. Tocmai oprise radioul pentru că se dădea ora exactă şi urmau să fie transmise ştirile cărora nu le

înțelegea rostul ("Lasă-l dracului de radio, să ne înțelegem şi noi în casă. Te interesează pe tine ce se întâmplă în cealaltă parte a țării? Ce câştigi din asta ?" – obişnuia mama să-l mustre pe tata, în rarele momente când acesta era acasă şi asculta muzică populară şi ştiri. Iar el, proaspăt muncitor, venit din lumea răbdătoare şi încremenită a satului, îi vorbea răspicat despre duşmanii poporului, despre kilowattul gratuit şi despre capitalismul în stare de putrefacție – aşa erau timpurile şi aşa înțelegeau oamenii simpli să se exprime şi acasă. "Cine ştie cine ne mai ascultă", ofta el mai târziu, în şoaptă, arătând cu ochii spre fereastra vecinului din curte).

Începuse să-şi lege şiretul de la pantoful drept, mai mare cu câteva numere (doar nu era să traverseze o parte din oraş cu tenişi rupți şi aparat de radio agățat de cureaua lungă pe umărul stâng). Atunci l-a văzut răsărind din pâlcul des de salcâmi. Apariție bruscă, din adâncul buruienilor ce străjuiau poteca abruptă. Nu era nimic normal în apariția bărbatului, începând cu ținuta sa prea îngrijită, venită parcă din altă lume. Întâi l-a izbit un fel de fundă neagră la gât – câți îşi permiteau în acele vremuri, când şapca era emblema oraşului muncitoresc, să poarte aşa ceva. Apoi era anormală cămaşa albă, purtată într-o zi obişnuită, pantalonii bufanți, cismele galbene. "Cisme, vara…" şi-a spus Băiatul în minte.

Cobora făcându-şi vânt cu o pălărie mare, neagră, cu cataramă aurie la panglică, împrăştiind în preajmă o aromă pătrunzătoare de busuioc. Ochii imobili, mustața tunsă scurt, ca şi a neamțului pe care îl văzuse într-o revistă veche, îngălbenită şi murdară, descoperită în podul gazdei ("Meine liebe – s-a văitat acesta – să nu spui la nimeni ca fasut aşa posa la mine la pod, că la mine pate miliția. Pine ?). Era a nu-ştie-câta oară de când urca pe aici Dealul Crucii, dar niciodată nu întâlnise la ora prânzului pe cineva.

- Bună ziua, băiete.

Salutase în germană, limbă pe care Băiatul o deprinsese bine de la proprietarul casei şubrede în care locuiau, un neamț cumsecade ai cărui strămoşi din Prusia se stabiliseră acolo cu vreo două sute de ani în urmă.

- Bună ziua.
- Ce faci aici la ora asta ?
- Mă joc.

Băiatul încerca să-i susţină privirile, uşor stânjenit.

- Te-a lăsat cineva să te joci aici ? Ştii al cui e pământul ăsta?

Întrebarea era aspră şi ochii porniseră a-l sfredeli, iar după ce s-au mutat pe aparatul de radio, Băiatul s-a gândit să o ia la fugă ("Dacă vrea să mi-l ia ? Poate crede că l-am furat. O fi de la miliţie sau poate şi mai rău." Se făcuse mic şi a răspuns cu o voce pierită:

- Al, al… statului.

Credea că a intrat fără să vrea în grădina cuiva şi încerca să răspundă cât mai firesc. Auzise, cel puţin aşa îl speria tatăl, că paorii au puşti cu sare şi trag în fundurile celor care le încalcă pământul, dar omul întâlnit nu putea fi paore. Părea un domn mare (bunica era singura care îi povestea în mare taină despre domni şi boieri), dar cum de s-a rătăcit un domn pe aici?

- Nu e bine.
- Atunci e al oraşului.
- Ar putea fi şi al oraşului.
- Înseamnă că este al dumneavoastră.
- Nu e al meu, chiar dacă eu l-am cumpărat. Şi, văzându-i nedumerirea, bărbatul a continuat, nu se poate să nu ştii cine a făcut pământul şi aerul, soarele, vieţuitoarele şi oamenii, nu-i aşa ? Nimic din ce vezi pe pământ nu e al oamenilor.
- Aşa spune şi bunica. Dumnezeu le-a făcut pe toate, dar nu avem voie să vorbim despre asta la şcoală.
- Nu te-am mai văzut pe aici. Încotro te îndreptai ?
- În vârful dealului. De acolo se vede bine oraşul.
- Nu trebuie să mergi până acolo, priveşte de aici, este chiar mai frumos. Dar ce cutie ai acolo ?
- Asta ? Nu e cutie, e un aparat de radio.

I se simţea mândria în voce; mai erau doar patru aparate în tot oraşul şi îl purta ori de câte ori reuşea să pună pe ascuns mâna pe el.

- Nu te supăra, dar la ce foloseşte aparatul ?

Nu-i venea să creadă că un domn ca el nu ştie la ce foloseşte un aparat de radio. Precis îl lua peste picior şi, în timp ce a rotit butonul alb al aparatului şi s-a auzit vocea crainicului “La al cincilea semnal va fi ora douăsprezece”, a ridicat privirea spre străin. Însă acesta dispăruse. S-a întors către oraş, iar ceea ce a văzut l-a făcut să i se încrețească pielea de spaimă: pâlcul de salcâmi dispăruse, oraşul se micşorase, nu se vedea decât râul Bârzava, răsfirat într-o luncă largă pe locul unde se întindea cartierul de blocuri gri ale SOV-ROM-ului. Era o linişte neobişnuită. Câteva căsuțe aninate pe Dealul Cioara, iar în vale: drum de căruțe, o fãbricuță mică… Totul învăluit într-o pâclă gălbuie, desprins parcă dintr-o fotografie veche.

Simțea dintr-o dată că în el se strecoară o altă ființă, că se lungeşte, că se lățeşte, că în gură are gust de tutun, că tot ceea ce vede îi este familiar: şi lunca goală aşteptând viitoarele fabrici pe care ar putea să le construiască aici, fără eforturi prea mari, şi dealurile împădurite şi paorii pe care-i va aduce să salahorească la furnale şi la oțelărie. Doar cismele galbene îl strângeau. Va trebui să îşi comande altele la Viena, nu putea să se plimbe cu Martha prin Hoffburg cu bătături în talpă, mai ales că ea dorea întotdeauna să zăbovească mult la Stephans Dom. Dar asta se va întâmpla abia după ce va ajunge peste o săptămână la palatul său situat pe Margaretten strasse (departe de a mai fi arătos, o prăpădită ruină arhaică, încă în picioare, atrăgând somațiile primăriei să şi-l renoveze sau să-l demoleze). În ultima vreme scăpătase din ce în ce mai mult. Nimic nu-i prea mergea. Încercase o afacere cu cai în Ungaria, dar totul a căzut din nepriceperea intermediarului, care apoi s-a şi spânzurat. Se aventurase să facă şi pe armatorul de vase pe Dunăre, apoi s-a apucat de exploatarea lemnului din pădurile Bavariei, apoi de sticlărie în Bohemia, dar totul degeaba. Parcă toate ghinioanele din lume se adunaseră deasupra lui. Banii se subțiaseră, fiscul îşi cerea drepturile, creditorii începuseră să-l caute tot mai des pe la poartă, aşa încât când a auzit despre Resicza şi bogățiile care ar fi în satele dimprejur şi-a îndreptat privirile spre

Banatul depărtat de lumea civilizată. Presimțea că viața avea să i se schimbe în acea vară toridă cum nu mai întâlnise vreodată la Viena.

Era pe la sfârşitul primei săptămâni de când se învârtea pe dealurile golaşe ale Resiczei, preaplin de mândria de a fi cumpărat ultimul dintre ele (cel mai neatractiv, fără izvoare, nepopulat, spân şi asemănător cu cocoaşa unui dromader) deşi deocamdată nu ştia cum îl va gospodări când, coborând spre casa în care fusese găzduit, s-a întâlnit cu un băiețel îmbrăcat cu haine ciudate pentru vremurile acelea. Nu părea să fie sărac devreme ce avea în picioare pantofi, chiar dacă se vedea de departe că sunt mult mai mari decât i-ar fi trebuit. Pe umăr îi atârna prinsă de o curea lungă o cutie cu un fel de vitralii, linii şi nume de oraşe, unele necunoscute.

- Bună ziua, băiete, l-am salutat. L-am văzut că tresare la vederea mea, deşi nu am înțeles de ce.

- Bună ziua, mi-a răspuns în germană.

- Ce faci aici la ora asta ?

- Mă joc.

- Te-a lăsat cineva să te joci aici ? Ştii al cui e pământul ăsta ?

Nu voiam să fiu răutăcios, dar era, în fond, terenul meu. Aveam acte pentru el. Nu putea, la urma urmei, să-l calce în picioare oricine, cu atât mai mult un mucos.

- Al, al…statului.

- Nu e bine.

Începuse să-mi placă conversația, deşi o purtam cu un prăpădit de copil cu minte puțină. Oricum îmi puteam face o idee despre civilizația copiilor de aici.

- Atunci e al oraşului.

- Ar putea fi şi al oraşului.

Şi în fond de ce nu, pentru că toate averile personale se transmit de colo-colo dar rămân nemişcate în oraşe sau sate.

- Înseamnă că e al dumneavoastră.

- Nu e al meu, chiar dacă eu l-am cumpărat, dar nu se poate să nu ştii cine a făcut pământul şi aerul, soarele, viețuitoarele şi oamenii, nu-i aşa ? Nimic din ce vezi pe pământ nu e al oamenilor.

- Aşa spune şi bunica. Dumnezeu le-a făcut pe toate, dar nu avem să vorbim despre asta la şcoală.

- Nu te-am mai văzut pe aici. Încotro te îndreptai ?

- În vârful dealului. De aici nu se vede bine oraşul.

Mă mirase remarcai, dar altceva mă interesa la el acum după ce îi câştigasem încrederea.

- Nu trebuie să mergi până acolo, priveşte de aici, este chiar mai frumos. Dar ce cutie ai acolo ?

- Asta ? Nu e cutie, e un aparat de radio.

- La ce foloseşte ?

M-a privit cu uimire, credea că îmi bat joc de el, dar nu era deloc aşa. Pur şi simplu eram intrigat de cutia cu vitralii. Şi atunci el a învârtit o rotiță albă de pe cutie şi s-a auzit o voce care a rostit din senin "La al cincilea semnal va fi ora douăsprezece". O spaimă existențială m-a cuprins, ştiam că totul s-a terminat, că venise timpul şi din cer mi se dădea semnalul. Am întins mâna spre cutie şi m-am agățat de rotița albă...

Dintr-o dată Băiatul s-a simțit eliberat, parcă s-a golit de ființa străină, de ochii străini, de gândurile străine, de poveştile străine.

- Ce poate fi… Întrebarea Băiatului a rămas suspendată, pentru că străinul dispăruse. Unde sunteți?

I s-a părut oare sau chiar a auzit o şoaptă, "Pe mâine, tot la douăsprezece." Năuc, Băiatul şi-a reîntors privirea spre oraş. Nu se vedea de pâlcul salcâmilor. A urcat ca un apucat până în vârful dealului de unde a văzut că totul era la locul său. Oraşul trăia, exista, aşa cum îl ştia: tumultuos, cu blocuri, cu străzi, cu maşini, cu fabrici şi mult fum roşcat. În picioare nu avea cisme galbene care să-l strângă, ci aceiaşi pantofi cu patru-cinci numere mai mari. A luat-o îngrozit la fugă şi până seara, când s-a întors tatăl său de la fabrica de locomotive, a tot tremurat. De bătaie nu a scăpat pentru butonul pierdut de la radioul cu tranzistori, însă nimic nu se putea compara cu frica de a mai urca pe Dealul Crucii.

Apoi, timp de o săptămână a avut temperatură, a vorbit în dodii despre afaceri cu cai şi cherestea, cu vase pe Dunăre, minereu de fier şi de cărbune, despre greutatea pământului care apasă coşul pieptului. Într-o zi, brusc, a tăcut. Nu a mai avut nici o reacţie vitală şi doctorii au confirmat că s-a dus. Mama a început să bocească, vecinele s-au adunat, în timp ce tatăl îşi smulgea părul din cap, disperat că îi administrase Băiatului acea bătaie.

Tocmai începuseră pregătirile, prosoapele, batistele, grâul pentru colivă, când Băiatul s-a ridicat singur din pat. Exact în ziua în care în oraş s-a răspândit zvonul că nişte muncitori, au săpat o groapă pentru un stâlp de înaltă tensiune şi au descoperit un schelet omenesc. Fără să-i dea nimeni această veste, el a ştiut-o. Mai întâi a simţit că nu se mai înăbuşă, că se îndepărtează greutatea pământului de pe piept, că soarele îl mângâie cu fierbinţeala razelor. A coborât de pe masa pe care-l puseseră îmbrăcat cu haine de sărbătoare, şi a alergat la Dealul Crucii, urmat de toţi cei care fuseseră lângă sicriu. Şi mamă, şi tată şi mătuşi şi copiii de la bloc. Putea fi o minune şi mama mulţumea Sfintei Fecioare, iar tatăl promitea că nu va mai pune strop de alcool în gură în timp ce prietenii jurau că se vor juca frumos numai cu el.

Groapa era înconjurată de o mulţime de gură-cască şi Băiatul s-a înghesuit şi el să vadă scheletul. Inima i se zbătea în piept şi un nod înfiorător i se pusese în gât: **voia să se vadă**. Într-o adunătură de oase vechi, poate de o sută de ani, poate de două sute, se întrevedeau resturile unei perechi de cisme galbene şi o cataramă de pălărie pe care numai el o mai ştia. A doua zi, după ridicarea scheletului pentru cercetări, a descoperit pe fundul gropii şi butonul alb al aparatului de radio.

FANTOMA DE LA MIEZUL ZILEI

Realitatea este cea mai ciudată irealitate, iar trăirile unei zile obişnuite pot fi cele mai zadarnice iluzii.

Se părea că totul se va concentra într-o frază banală în jurnalul pe care-l avea asupra sa şi în care nota cu precizie etapele călătoriei. Ceva de genul: "Soarele a răsărit la ora 5, presiune atmosferică normală, trezire la ora 6, duş la 6,30, mic dejun la 7, plecare din Stranda la 8, sosire la Oye la 10, vizitare orăşel şi prânz până la ora 14, plecare spre Oslo la ora 17, ajuns la hotel Holmenkollen Park ora 24, presiune atmosferică normală, pus în pat la ora 1, terminat cu bine ziua." Până atunci nu se întâmplase nimic straniu şi nici nu avea cum devreme ce se afla tocmai în paradisul unei ţări super-civilizate, super-ecologizate, super-superbă. Peisajul montan, de o ariditate stranie, îngăduia strecurarea şoselei către capătul fiordului Hjorund, acolo unde, cuminte şi vestit, îi aştepta de peste 200 de ani hanul în care poposiseră multe capete încoronate şi celebrităţi ale lumii.

Adrian, fratele de suflet care-l invitase pentru o lună în Norvegia, îi atrăgea atenţia asupra căsuţelor de munte cu acoperişuri incredibile alcătuite din imense brazde de pământ cu iarbă, asupra toaletelor publice pentru handicapaţi (când şi unde vei vedea tu aşa ceva la noi în ţară ?) şi cabinelor telefonice instalate în cele mai izolate zone străbătute, asupra gardurilor de protecţie pentru elani şi semnelor de circulaţie pentru schiori. Plafonul de nori se stabilizase la un metru de pământ, în timp ce vălătuci gri de burniţă măruntă şi lipicioasă sâcâiau ştergătoarele de parbriz ale "Mercedesului"de ultim răcnet.

- Zi ratată, a mormăit Adrian, atent la sinuozităţile drumului.
- Măcar ne vom odihni

Se gândea la zilele superbe care însemnaseră lungi şi grăbite incursiuni prin oraşele norvegiene pentru ca într-un timp cât mai scurt să digere noutățile. Rememora Fiordul Geiranger, drumul infernal Trollstigen – scara trollilor, scara spiriduşilor – ceva greu de imaginat, un drum în zig-zag urcând până în vârful muntelui. Acolo văzuse pentru prima oară "Atenție, trolli", un semn de circulație de negăsit în altă parte a lumii şi construise şi el un troll, o grămăjoară efemeră din pietre, căreia îi pusese în moț un chiştoc de țigare.

"Nu vei avea necazuri în Norvegia, pentru că ai troll-ul tău", îl încurajase Adrian, deşi amândoi se gândeau la inutilitatea gestului de a aduna pietre pentru a oferi materie primă pentru viitorii turişti care, la rândul lor, şi-ar fi construit propriii trolli.

Va fi, se gândea mai departe la destinație, un hotel sau poate o cabană umedă, invadată de brazde cu iarbă numai bună de cosit, cuprinsă de somnolență, cu o pereche de norvegieni născuți cu surâsul pe buze, cu friptură de elan, cu un pocal plin de akevit – băutura care, pentru a dobândi arome deosebite este transportată de sute de ani cu vasele peste ecuator şi înapoi. Se gândea în acelaşi timp cu năduf şi la o posibilă lume pestriță, copleşită de jocuri mecanice, muzică, turişti gălăgioşi, pliante multicolore. Scenarii…

Întrecând toate aşteptările, a apărut după o curbă acel ceva greu de definit. Un fel de conac din lemn vopsit strident în roşu, cu două (sau poate trei ?) nivele, cu turnulețe, cu multe dantelării, parcă o lucrare traforată din placaj, strălucind ireal sub soarele filtrat printr-o răritură de nori. Şi atunci a ştiut, a simțit că se va întâmpla ceva. Poate senzația era dată de febra interioară, poate de jgheaburile întortochiate ale acoperişului terminat la colțuri cu mici dragoni din tablă, poate de cornişele suspecte şi ferestrele goale.

Părea că palatul este invadat de turişti; răzbătea în valuri o hărmălaie de nedescris, atmosferă de tavernă, râsete, icnete, cuvinte gutural-melodioase, clinchete, muzică izbucnită din instrumente cu sonuri arhaice. Te aşteptai să te izbească o lume dispărută: cheflii amuşinând pe sub mese, femei amețite cu ochi strălucitori de animale la pândă, pocale, sticle şi ceşti risipite, resturi de carne şi

oase aruncate peste tot. În loc de toate acestea, în salonul imens de la parterul conacului viking, în care dintr-o dată se instalase liniştea greoaie, nu era decât o femeiuşcă – nu blondă, cum s-ar fi aşteptat, nu amabilă – aşa cum s-ar fi cuvenit. Mai mult, după ce a terminat de şters pe jos cu un şomoiog mare de cârpe, a trecut pe lângă ei cu o solemnitate (adevărată bățoşenie) de prințesă, fără a-i lua în seamă.

- Hei, e cineva acasă? a încercat Adrian.

Au avut timp să remarce, pe lângă ținuta arhaică (un fel de sarafan albastru cu broderii aurii, şorț apretat, bonetă albă – aşa o fi pe la marile case occidentale, i-a trecut prin minte), ochii imenşi, albaştri, trişti, mina absentă, zâmbet prefabricat-serafic, destinat parcă altei lumi şi mersul legănat-liniştit. Uşa monumentală, ornată cu capete de gorgone sau trolli nu s-a făcut auzită, iar în aer plutea o aromă de sălbăticie, fân proaspăt cosit sau ceva asemănător.

- Parcă a trecut prințesa adormită, a râs încetişor Adrian, apoi a ridicat din umeri cu o nepăsare superioară şi şi-a frecat satisfăcut mâinile: pe masa din centrul încăperii, lângă o farfurioară cu bănuți de nichel şi aramă, trona un ceainic aburind.

- Pentru prima ceaşcă de cafea sau ceai trebuie să plăteşti, iar următoarele le poți bea gratuit.

Ceainicul era însă gol şi, dezamăgiți, s-au luat de braț şi au părăsit salonul urcând la primul etaj. Scara melcată, cu balustradă şi trepte de lemn, bine întreținute, nu lăsa să i se întrevadă vârsta. Nu se auzeau nici scârțâiturile care însoțesc de regulă paşii pe asemenea trepte. La etaj au ajuns într-un hol lung din buşteni de lemn afumat, cu multe uşi albe pe care erau bătute în cuie plăcuțe cu nume de suverani, prințese, scriitori care dormiseră o noapte-două, o viață… "Două"… De unde acest gând străin?

- Cred că suntem primii clienți de astăzi. Dacă vrei să dai telefon în țară, este unul aici în hol care funcționează gratuit trei minute pentru prima convorbire internațională din fiecare zi. Este suficient să apeşi pe tasta diez şi să formezi numărul.

Adrian îşi făcea datoria mai bine decât cel mai înrăit ghid, aşa încât nu putea refuza această şansă de a vesti gratuit familiei cât de bine se simte în altă țară.

Receptorul negru se încăpățâna să nu-i aducă aproape de ureche pe cei dragi, ci doar un melanj de sunete, susur de apă curgătoare, fâşâit de coasă, incantații sălbatice, aşa încât a renunțat rapid la serviciile gratuite. Rămăsese singur şi avea timp să privească pe îndelete în preajmă. Lumina se făcuse parcă mai blândă; jocul soarelui cu norii prin luminatoarele din sticlă gălbuie, îşi spuse. Uşile deschise dezvăluiau opulența ostentativă care domnea în camerele luxoase. Paturi duble cu baldachin, când albastru, când cărămiziu, când galben sau alb, când rozaliu. Draperii imense, noptiere cu mânere aurite. Sfeşnice cu opt-nouă brațe cu lumânări din ceară adevărată. Aer de pustietate, nici o suflare de om. Parcă somnul chinuit al celor care se odihniseră acolo ieşise din pereți, se adunase dintre aşternuturi şi-l învăluise într-o mantie binefăcătoare. O oboseală firească, la urma urmei, aşa încât l-a lăsat pe Adrian să investigheze nestingherit în continuare clădirea şi el s-a întins confortabil pe patul simplu din ultima încăpere, un fel de debara ceva mai mare pe a cărei uşă nu era prinsă nici o plăcuță.

Visa curând (sau era poate chiar realitatea) că e noapte, că viscolul de iarnă – chiar iarnă să fi fost? parcă era vară târzie – se înstăpânise peste conac, lingând ferestrele cu un şuierat înfiorător, că se deschide uşa, că mai întâi de toate aerul este invadat de mirosul de fân proaspăt cosit, că intră fără zgomot, cu o lumânare aprinsă în mână, "prințesa adormită" cu tot cu ochii ei mari şi albaştri. Fără un cuvânt, fără a da semn că l-ar fi remarcat a înfipt lumânarea într-un sfeşnic de pe pervazul ferestrei şi a început să se dezbrace oftând. Şi-a aşezat cu grijă hainele pe spătarul unui scaun apoi s-a aruncat pe pat într-un gest de ofrandă supremă. Tânără şi apetisantă, uşor împlinită, cu acelaşi aer somnolent, se tânguia în limba ei păgână, legănându-şi capul într-o parte şi-n alta. Părea (şi era ?) ireală, cu pielea albăstrui-aurie în lumina puțină şi rece a lumânării. Încă mai nădăjduia într-o glumă a prietenului său, care-i promisese cândva o

aventură cu o adevărată ondină. Venise, probabil, scadența. Gesturile ei păreau să afirme acest lucru, erau o invitație. Precis pentru el. **Sau poate pentru el.** Dincolo de brațele întinse a dorință, ochii ei priveau departe, cu mult mai departe decât zidurile odăii. Oricum se simțea bine. Şi, urmărindu-i contururile, i s-a părut normal să o ierte pentru comportamentul neospitalier din salon. A întins chiar mâna să o mângâie. Mai putea să amâne sau să anuleze acel moment şi poate totul s-ar fi derulat altfel. Poate ar fi avut şi alte revelații, dacă nu ar fi încercat gestul neîncrezător, care l-a făcut să se cutremure şi să se trezească de-a binelea; pentru că alături de el în pat nu era nimeni. În aer plutea mirosul nedefinit de sălbăticiune, de fân proaspăt cosit, plin de secrete promisiuni. Vâjâitul vântului încetase. Poate nici nu fusese. Nedumerit şi frecându-se la ochi s-a uitat sub pat, apoi în dulap. Pe scaun nu erau aşezate hainele fetei. Doar lumânarea ardea zeflemitor, cel puțin aşa i se părea lui, şi era singura dovadă că trecuse cineva pe acolo. Cineva viu. A ieşit într-un târziu să-l caute pe Adrian şi a descoperit că pe uşa camerei a apărut o plăcuță fără nume, dar marcată cu un halou alburiu.

Zgomotele de local animat se auzeau din ce în ce mai tare. Ferestrele înguste păreau să vibreze, scara melcată din lemn scârțâia îngrozitor şi sunetele depăşeau posibilitatea lui de adaptare. Totul durea, până şi mintea! Simțea febra: buze uscate, simțuri aiurea.

În salonul de primire era multă lume, toalete obişnuite, oameni moderni veniți să-şi petreacă week-end-ul. Muzică discretă. Adrian, într-un cerc de necunoscuți, comenta cine ştie ce eveniment monden găzduit de cea mai galonată emisiune a televiziunii norvegiene. Poate despre primele căsătorii dintre lesbiene, despre familia regală şi interdicția parlamentară de a i se asfalta aleile din fața palatului din banii publici sau despre tunul din evul mediu cu care în timpul celui de-al doilea război mondial fusese scufundat în fiordul Oslo un crucişător german. Se simțea venind din altă lume. Cu groază a văzut capacul ceainicului de pe masă clătinându-se în semn de salut. Farfuria cu bănuți de nichel şi aramă a zornăit scurt. O tânără, cu fusta de-o palmă şi tricoul mulat pe sânii cam mari, s-a apropiat

zâmbitoare, dar nu i-a înțeles întrebarea. Adrian l-a privit ironic. I se părea că toți îl privesc ironic. Câțiva se străduiau să nu pufnească în râs. Văzându-i aerul de om buimac, Adrian l-a poftit mai aproape:

- Pentru prima ceaşcă de cafea sau de ceai trebuie să plăteşti, iar următoarele le bei gratuit.

- Mi-ai mai spus asta o dată şi chiar cu aceleaşi cuvinte.

- Eu ? Când ? s-a mirat Adrian. Pe unde mi-ai umblat până acum ? Te-am pierdut încă de la maşină.

- Cum de la maşină, doar am mai fost împreună în salonul ăsta şi chiar voiam să-ți povestesc despre întâlnirea stranie pe care am avut-o cu "prințesa adormită".

- Cu prințesa adormită ? Ce prințesă adormită ? Adormit eşti tu. De fapt nici nu arăți prea bine. Bea mai bine o cafea. Vom merge apoi la primul etaj să vezi camerele în care au dormit împărați, regi, regine, scriitori, ba chiar şi Coco Chanel.

- Le-am văzut. Am şi dormit într-o cameră.

- Când ai avut timp să dormi, doar numai ce ne-am despărțit la maşină.

- Îți bați joc de mine, am mai fost în salonul ăsta, am fost şi sus, am încercat să dau un telefon gratuit în țară şi chiar am dormit. Dacă vrei îți şi arăt unde. E ultima cameră pe dreapta.

- Aiurea, doar nu ai ajuns chiar în camera fantomei…

Era rândul lui să-l privească uluit pe Adrian.

- Care fantomă ?

- Aşa-i, nici nu am apucat să-ți povestesc. Era, de fapt, surpriza pe care ți-o rezervasem: să dormi acolo unde, cu mai bine de două sute de ani în urmă, s-a sinucis din dragoste una dintre sărmanele fetele care se ocupau de oaspeții conacului. Se spune că fantoma ei mai bântuie încă, dar fii pe pace, nu apare decât noaptea…

I se părea oare sau se învârtea camera cu el în timp ce nările îi erau invadate de arome de fân ?

EXORCISTUL DE PE CASETĂ

Poate fi tehnica bulversată de voința omului ? Se pot subordona exorciştilor componente electronice, armate de circuite integrate, rezistențe şi condensatori ? Pot rotițele să se blocheze sau să o ia razna prin puterea minții ? Poate o aparatură sofisticată să se comporte ca un om angoasat de lucruri pe care nu le stăpâneşte, nu le înțelege dar trebuie să le înregistreze ?

A realiza un reportaj despre o şedință de exorcizare este, la urma urmei, un eveniment, chiar dacă pentru telespectator nu reprezintă altceva decât încă o ciudățenie în panoplia pe care i-o oferă cu multă generozitate toate televiziunile. Pentru echipa de filmare fiecare deplasare îşi are ineditul său dar, se pare, întâlnirea cu acel preot va rămâne ca un alt fel de reper în mințile celor din echipa de filmare.

Timişoara, ianuarie 1996. Fuioare de fum alburiu se înalță din coşurile caselor spre cerul senin. Ger îngrozitor. Atmosferă de noapte adâncă, deşi este doar ora 18. Puțină zăpadă. Sticloasă. Filmăm în cartierul Mehala – cândva localitate de sine stătătoare în coasta cetății timişorene – de pe terasa unei vile impozante pusă la dispoziție de o familie miloasă, care nu putea să accepte ca preotul să facă în continuare slujbe “în afara serviciului” într-un garaj din apropiere. Curtea, iluminată “a giorno” cu patru reflectoare, este înțesată de circa 100 de oameni necăjiți care speră în vindecări miraculoase şi alungarea diavolului din trupurile lor chinuite de "epoca tranziției". Preotul îşi face datoria. Slujbele sfinților Vasile cel Mare şi Ioan Gură de Aur. Când se ajunge la momentul culminant "Te blestem, Satană…" câțiva dintre asistenți încep să geamă, să se zbată, ca şi cum ar fi posedați. Cel mai puternic se zbate şi țipă o femeie măruntică abia-abia ținută de doi bărbați (la

vizionare voi recunoaşte în ea una dintre mamele prezente la şedinţele cu părinţii copiilor din clasa băiatului meu cel mare). Unul dintre reflectoare pocneşte şi o pată de umbră domină adunarea. Mulţimea este cuprinsă de un murmur semnificativ, admirativ. În mijlocul curţii descopăr un vecin, administrator de bloc, despre care auzisem că dă târcoale imobilului cu tămâie şi-l stropeşte periodic cu apă sfinţită pentru a-l apăra de cel rău. Acum se zbate şi urlă între soţia sa şi un alt vecin ce abia îl ţin de sub braţe. Se mai arde un reflector şi mulţimea freamătă. Mircea, cameramanul care m-a însoţit pretutindeni când a fost vorba despre filmarea unor subiecte ciudate, mă priveşte cu disperare.

Îl consolez că vom rămâne cu puţine imagini din ceea ce ne propusesem să filmăm "la exterior", dar vom compensa cu situaţii din interior şi cu interviul preotului. Iar acestea nu vor lipsi pentru că ne sunt prezentate câteva persoane care de ani de zile îl frecventează în căutarea tămăduirii (“Avem aici o spasmofilie, despre care şi în textul slujbei se spune să iese diavolul şi din rărunchi”, “Aici avem o fată de 20 de ani, demonizată prin naştere, plină pe tot corpul de eczeme şi de bube purulente”, “Aceasta este o bătrână care nu a mai mers în ultima vreme la biserică şi a intrat diavolul în ea, iar acum priviţi-o cum diavolul îi îndepărtează corpul de cruce” ş.a.m.d Ultimul caz va fi cel al unui bărbat căruia îi “execută” o exorcizare şi după ce omul începe să dea din mâini, precum o pasăre care vrea să îşi ia zborul, punând în pericol numeroasele bibelouri pe care gazda le adună rapid, preotul îi împinge crucea adânc în abdomen. Pe cuvintele poruncitoare ale preotului către diavol “Ieşi, ieşi!” sărmanul om geme şi scoate printre dinţi cu icnet un cuvânt pe care-l repetă “Niegrule, niegrule…”, semn că a scăpat de necurat.).

La etapa de vizionare a casetei continuă şirul ciudăţeniilor, pentru că playerul folosit redă câteva imagini “de încălzire” iar când chipul preotului apare în prim plan se blochează (şi blocat va rămâne mai multe luni până când i se va da de capăt defecţiunii survenite din senin). Pe monitor rămâne nemişcat gros-planul preotului cu privirea aproape ireală. Una dintre colegele mai sensibile (acum căsătorită

într-o țară fără ortodoxie) se închină parcimonios şi ne reproşează că suntem păgâni şi că ne-am găsit tocmai atunci, într-o sfântă zi de vineri să pregătim un asemenea film pentru “dragii şi credincioşii noştri telespectatori”. După o oră reuşim cu ajutorul tehnicienilor să extragem caseta din aparatul de redare şi ne mutăm pe unul şi mai scump şi mai performant. Rezultatul este că parcurgem caseta fără probleme până la capăt. Începe apoi munca migăloasă de montaj, pentru ca înregistrările de pe teren să se transforme într-un film coerent. După o oră se rupe banda casetei nou-nouțe pe care lucram, aşa încât vom relua de la momentul zero pe altă casetă. Trec două ore, reuşim să terminăm filmulețul, dar constatăm că la redare nu se aud cuvintele, ci doar fondul muzical. Abandonăm şi vom relua montajul peste câteva zile. Totul merge minunat până se ajunge la gros-planul preotului, când din nou se rupe banda. Peste o săptămână remontăm totul şi putem chiar să difuzăm filmulețul din care au rămas folosibile doar 7 minute. Ghinioanele se pare că s-au terminat. Zilele trecute, la aproape 5 ani de la realizare, vizionez caseta şi constat cu stupoare că nu mai pot fi folosite decât maximum 3 minute, în rest imaginile fiind deformate. În nici una dintre porțiunile salvate nu apare chipul preotului.

Au venit şi explicațiile specialiştilor, deşi toate celelalte reportaje realizate şi difuzate în urmă cu 5 ani au rămas în parametri normali: defazare canale de sunet, casetă de calitate inferioară, manipulare defectuoasă a aparaturii dar, văzând că nedumerirea mea sporeşte, inginerul şef – fiu de preot, crescut cu frica lui Dumnezeu în oase – a răbufnit “Şi mai terminați păgânilor cu înregistrările astea pe la tot felul de ciudați şi mai duceți-vă şi voi la biserică”.

POVESTEA CELOR DOI FLORINI

Trecem de multe ori prin aceleaşi locuri, pe sub copaci, pe poteci bătrâne, pe trotuare asfaltate, străzi, fără să ne dăm seama că poate acolo s-au întâmplat sau se vor mai întâmpla fapte sângeroase.

Poveste despre o stație de tramvai amplasată la porțile a cinci societăți comerciale timişorene desprinse, potrivit “cerințelor economiei de piață”, din întreprinderea-mamă. O cruce din țeavă vopsită în negru marchează locul unui deces. Şi ar fi rămas aşa pentru mine dacă într-o zi, nu aş fi ascultat fără să vreau în tramvai o poveste spusă, preț de trei stații, de un bătrânel ciudat (cu haine purtate pe la mijlocul veacului trecut, cu fireturi negre şi nasturi aurii) vecinei lui de banchetă.

“Străbunicul meu a lucrat la drumul ăsta spre Ciarda Roşie, satul unguresc de lângă Timişoara. Într-o zi săpa la un canal de scurgere cam pe aici pe unde este stația asta şi a găsit în pământ o căpățână de om lângă care erau doi florini de aur. Cu zimți adevărați. I-a luat fără un cuvânt şi i-a pus în chimirul lat de piele în care în afară de punguța cu tutun, amnar şi iască nu avea altceva decât câteva petice de ziar pentru a-şi răsuci în fiecare zi câte 12 țigări groase cât degetul. Auzi, 12 țigări groase şi pe atunci lumea nu mai murea de cancer la plămâni… Şeful de lucrări a ridicat căpățâna dar nu pentru a o privi, ci pentru a căuta ceva sub ea. L-a întrebat pe străbunicul meu, privindu-l adânc în ochi, dacă nu a găsit şi altceva acolo. Om simplu, sărac şi cu şapte copii acesta a trecut peste cinstea de care da dovadă de obicei şi a negat cu hotărâre. Atunci, i-a spus cu voce tremurătoare şeful, sapă aici mai adânc şanțul şi îngroapă hârca de om la locul ei. Douăsprezece zile după întâmplare a tot tremurat şeful, un munte de om, iar în a treisprezecea a murit. S-a topit din

picioare, iar înainte de a-şi da duhul, cu ochii fixaţi pe ceva pe care numai el îl vedea, a spus de două ori acelaşi cuvânt: florinii, florinii. Gurile rele au clevetit că acel craniu aparţinuse unui rival din tinereţe al şefului, pe nume Florin, pe care l-ar fi omorât pentru a se însura cu Florina, fiica unui grof scăpătat ce mai deţinea în Timişoara, undeva prin Fabric, o casă cu etaj şi ţigle bătrâne, cu muşchi verde crescut din ele. De însurat nu s-a însurat şeful niciodată, pentru că Florina s-a otrăvit. Florinii au ajuns la bunic, apoi la tatăl meu, apoi la mine. Eu i-am dat fiului meu, după ce ani mulţi m-am întrebat dacă acoperiseră cu adevărat orbitele ochilor celui mort. Poate n-o fi fost aşa, dar întotdeauna florinii mi s-au părut reci şi uneori îmi era frică de ei. Acum nu mai sunt în famile pentru că fiul meu i-a vândut, unul în '80 şi unul în '92. Cred că e mai bine. Poate purtau un blestem cu ei sau taina celui mort. Acum va fi linişte."

Bătrânul şi bătrâna au coborât în vechea Piaţă a Crucii, iar povestirea aş fi uitat-o dacă nu mi-ar fi trecut prin cap o legătură care m-a înfiorat. Prin 1980 locuiam într-un cămin muncitoresc şi aveam acolo un vecin, Florin îl chema, băiat chipeş, mereu vesel, cu părul şaten, lung şi creţ, care a murit chiar în acea staţie posomorâtă: căzuse, după o noapte prelungită de chef, de pe scara tramvaiului. Se tunsese chilug cu două zile înainte de accident, pentru că-l părăsise Florina, prietena lui. Un florin vândut – un Florin dispărut. Apoi peste 12 ani, în 1992, s-a petrecut un alt accident în aceeaşi staţie de tramvai. De astă-dată murise o Florină. Exact anul în care cel de-al doilea florin fusese înstrăinat. Să fi fost doar un şir de coincidenţe ?

Au trecut doi ani de la ciudata revelaţie, am fost de sute de ori cu tramvaiul pe aceeaşi rută, de cinci ori am străbătut cu pasul micuţa localitate Ciarda Roşie, de câteva ori m-am învârtit prin Piaţa Crucii dar nici urmă de bătrânul acela ciudat, îmbrăcat cu haine ciudate, cu fireturi negre, coborât parcă dintr-o ilustrată a anului 1850 pe care mi se pare că am văzut-o într-o expoziţie modestă de ilustrate despre Timişoara veche.

VOCEA DIN CRIPTĂ

Aproape de fiecare dată când dispare cineva din lumea celor vii, există cel puţin un membru de familie care pretinde, crede (şi poate chiar aşa se şi întâmplă) că i s-a arătat mortul şi i-a comunicat ceva foarte important. Şi povestea se amplifică, mai ales în mediul rural, unde comunitatea este omogenă şi fiecare este rudă cu fiecare pe filiere lungi şi complicate. Mai ciudat este însă atunci când cineva aude cum un mort se adresează altui mort.

Tumultul marelui oraş anulează sau îndepărtează de cele mai multe ori posibilele comunicări cu cei dispăruţi dintre vii. Parcă şi spiritele (benefice şi malefice) fug de omul modern, deşi de multe ori acesta este pus în faţa unor situaţii pe care materialismul ştiinţific le elimină din start, raţiunea nu le acceptă, iar Măria Sa Tehnologia Informatică dă din umeri indiferentă. Localităţile izolate, depărtate de lume şi de multe ori de civilizaţie, fără curent electric şi implicit fără televizoare, frigidere, maşini de spălat, sunt încă bântuite de credinţe ciudate, de vrăjitorii şi descântece, de confrerii cu lupii, de malformaţii congenitale urmarea unor blesteme străvechi, sau mai simplu, căsătoriilor între rude apropiate. În căutările sale, reporterul poate fi izbit uneori de evidenţe la care nici nu se aşteaptă.

Vara anului 1997. O echipă de filmare de la TVR Timişoara se deplasează la Poieni Sat, o localitate dincolo de Făgetul timişean spre care altă-dată se îndrepta o cale ferată îngustă, acum desfiinţată şi vândută cu tot cu "mocăniţă" pe bani puţini cine mai ştie cui. Se dorea realizarea unui reportaj de 3 minute pentru emisiunea "Viaţa la ţară”. Filmările decurgeau normal, interlocutorii vorbeau despre viaţa grea în satul înconjurat de păduri, despre istoria locurilor, despre politică, despre preţuri etc. Monica, pe atunci eminentă

studentă medicinistă, nota cu rigurozitate detaliile pe care urma să le folosească la montaj. Ultimul dintre interlocutorii propuşi de primar (primul gospodar al fiecărei localităţi păstrase năravul de a se considera unicul ştiutor care poate stabili cine, ce, cum, când şi de ce să vorbească) le-a spus o poveste despre "Măreasa", o nobilă de la Budapesta care deţinea printre alte proprietăţi şi Poieni Sat. Îşi schimbase numele de câte ori se căsătorise, aşa încât arhivele o consemnează pe Leopoldina când Vintus, când Bogdanovich (sau Bogdanovici), când Von Der Osten Karolyne. Oamenii locului o botezaseră la început Măria Sa, apoi, pentru că li se părea mai scurt, mai familiar, i se adresau cu Măreasa. Se spunea că era naşa copiilor împăratului Franz Iosif şi că acesta ar fi dăruit-o cu câteva domenii pe Dunărea de sus. Venea în fiecare an la Poieni Sat în aceeaşi perioadă, între 1 iunie şi 20 septembrie. Era strălucitor de frumoasă şi sătenii, care se ocupau cu creşterea animalelor, munca pământului şi producerea cărbunelui de lemn, o primeau ca pe o regină. Şi era, de fapt, regina acestei fundături minunate, un fel de regină iluminată, iubitoare de oameni, cu idei comunitariste, fără ca prin asta să uite cineva că ea, doar ea, este Măreasa. În 1881 şi-a pierdut fiul, pe Ferencz Bogdanovici, care abia împlinise 19 ani. Frumos băiat. Iubăreţ. A murit într-un duel pentru o femeiuşcă din partea locului despre care nu se mai ştie nimic. Leopoldina a fost ca turbată, iar după ce i l-au adus acasă a rămas ore în şir ca împietrită. L-a spălat cu mâinile ei neobişnuite cu nici un fel de muncă, l-a îmbrăcat cu hainele cele mai frumoase, i-a aşezat cu sfinţenie corpul într-un sicriu poleit cu aur şi alături i-a pus sabia cu mânerul închipuind un vultur masiv de aur. Apoi a poruncit să fie durată la Gârlea, lângă pârâu, un cavou cum nu s-a mai văzut prin locurile acelea, pentru ca fiul ei să audă apa pângând atunci când ea era plecată în lumea saloanelor budapestane. Câţiva ani şi-a păstrat obiceiul de a veni vara, dar nu pentru a-şi supraveghea mai bine proprietatea, ci pentru a jeli zilnic soarta fiului său. După ce cripta a fost profanată de câteva ori de cei care doreau să râcâie măcar poleiala de aur de pe sicriu, Măreasa s-a scârbit de locuri, de oameni, de viaţă. A zidit

cripta, a vândut moşia pe nimica toată şi nu a mai trecut niciodată pe la Poieni Sat. Unii spun că vocea ei se face uneori auzită şi acum în nopțile cu lună plină, alții spun că nu sunt decât prostii, dar nu prea se înghesuie nimeni să treacă noaptea pe acolo.

Aceasta era povestea. Prima poveste, pentru că un fost lucrător la Căile Ferate Forestiere le-a relatat o întâmplare la care a fost părtaş.

“Cu exact zece ani în urmă, într-o noapte de vară, cu lună plină, trecând prin apropierea cavoului de la Gârlea, am constatat că poarta era larg deschisă iar în peretele care închidea drumul spre sicriu era o gaură mare. Cineva profanase mormântul. Crescusem în cultul Măresei şi a vremurilor sale, aşa încât m-am apropiat în vârful picioarelor, am îndreptat lanterna spre spărtură să văd mai bine ce este înăuntru. Sicriul îmătrânit era sprijinit de peretele din spate. Capacul îi fusese ridicat şi în interior am văzut corpul tânărului mort în urmă cu 105 ani. Am ieşit închinându-mă, şi m-am îndreptat în grabă spre picherul Mihăilescu Monică, singurul pe care-l puteam găsi la acea oră în preajmă. Ne-am sfătuit îndelung, era şeful meu, şi am hotărât să nu anunțăm miliția. Nici nu aveam prea mare încredere în oamenii de ordine şi nici nu voiam să-i aducem pentru vreo anchetă. Ar fi fost ca un fel de profanare. Ne-am întors împreună şi am scos cadavrul din criptă. Era uşor şi gol; hainele nu rezistaseră, putreziseră pe pielea înnegrită de vreme, dar altfel bine conservată. Nici urmă de sabie sau de vreo bijuterie. Nimic de valoare nu era în preajmă. L-am spălat la lumina lanternelor, l-am aşezat din nou în sicriu şi am zidit gaura din peretele criptei. Dimineața am plecat cu sentimentul că am făcut exact ceea ce trebuia. Abia după 1989 am povestit grozăvia acelei nopți.”

Aceasta era a doua poveste-argument pentru ca echipa de filmare să se deplaseze la cripta de pe malul pârâului. Pustietate deplină. Nici animale, nici oameni. Nimic deosebit, singurul semn sinistru; scârțâitul lugubru în faptul zilei al porții ruginite din fier forjat. În rest, trei pereți, pe care erau scrise şi scrijelate tot felul de porcării, intrând adânc sub dealul împădurit. Pe jos se adunase un strat gros de frunze uscate căzute în ultimii ani. Adrian a zăbovit ceva mai

mult în criptă pentru a filma peisajul întrezărit printre florile metalice ale porții şi ale unui luminator rotund amplasat deasupra acesteia. Monica regiza o ploaie ruginie; arunca în sus cu frunze uscate pentru ca imaginile filmate să aibă aer de desuetitudine. Totul se desfăşura fără cuvinte, doreau să surprindă glasul pădurii, foşnetul frunzelor, susurul apei şi ciripitul păsărilor. Să fi durat două-trei minute şi Adrian s-a repezit palid afară; el auzise şi camera de luat vederi înregistrase o şoaptă care venea de niciunde. Au verificat înregistrarea şi au auzit clar un cuvânt necunoscut.

Monica îl cunoştea foarte bine şi dacă nu l-ar fi văzut cu sângele fugit din obraji ar fi crezut că face vreo poantă să o impresioneze sau să-l tachineze pe Nea Vasile, şoferul care, când avea ocazia, rostea câte o predică despre facerea şi desfacerea lumii, despre Dumnezeu, sfinți, biserică şi preoți. Au verificat împrejurimile, au tras un timp cu urechea, apoi au urcat în maşină şi s-au îndepărtat cât mai repede de Poieni Sat. Abia după vreo patruzeci de kilometri au prins glas.

Ajunşi la Timişoara, primul drum l-au făcut la studio şi în cabina de vizionare au reascultat toată înregistrarea. Peste susurul destul de puternic al apei se auzea clar un cuvânt pe care Zsuzsanna, editorul viitorului material, l-a recunoscut imediat.

- Este în maghiară *"sirotlok"*, adică *te plâng*. Precis asta spune.

Am rămas consternați. Să se fi imortalizat pe bandă chiar vocea nefericitei mame plângându-şi fiul ? Să se fi păstrat în vreun colțişor al cavoului sunete rostite cu mai bine de o sută de ani în urmă ?

De-atunci am fost degeaba de trei ori la Poieni Sat, au trecut la un moment dat pe acolo şi câțiva specialişti în parapsihologie care, cu simțurile încordate la maximum, au sesizat mici anomalii dar nu au depistat entități care să simtă nevoia să se exprime. Singura mărturie legată de vocea auzită rămâne videocaseta de emisie care, neconținând înregistrarea originală, nu a păstrat întrutotul vibrațiile momentului.

TUNELUL FANTOMEI

Sunt întâmplări ciudate pe care crezi că ți le poți aminti în orice moment, ca şi cum s-ar fi petrecut ieri, fără să ştii că subconştientul, te protejează prin uitare.

Dacă nu aş fi răscolit vechiturile îngrămădite pe balcon şi nu aş fi dat peste cutia cu fotografii îngălbenite, făcute în urmă cu douăzeci de ani, amintirea excursiei ar fi rămas uitată într-un sertar al minții.

Plecasem din Sinaia patru studenți cu minte puțină şi doream ca în două zile să străbatem cele mai interesante trasee din Munții Piatra Craiului. Schimbasem două trenuri până la Zărneşti de unde, cocoțați pe aripile unui tractor, am intrat triumfători în valea de la Plaiul Foii, punct terminus pentru cei care doresc să se aventureze pe înălțimile de o stranietate rară. Ne-am lăsat rucsacurile la un fel de recepție şi am pornit vijelioşi să escaladăm vârful Baciu, un traseu uşor, care nu impunea echipament special la ascensiunile de vară. Trebuia parcursă o pădurice pentru a ajunge la punctul de unde începea urcuşul ceva mai abrupt, dar după vreo oră de mers ne-a ajuns din urmă o pâclă atât de deasă încât mai mult ne bănuiam prezența. Aveam impresia că ne-am rătăcit deja aşa încât în momentul în care am întrezărit lângă potecă trunchiul prăbuşit al unui copac uriaş scos din pământ cu tot cu rădăcini de vreo furtună am hotărât să ne oprim. De fapt Paul, care mai fusese cândva în zonă, a hotărât pentru toți. “N-are rost copii să ne pierdem degeaba. Ceața repede vine, repede se duce. Mai bine să aşteptăm.” Docili, ne-am aşezat pe scoarța zgrunțuroasă chicotind, până când a năvălit în viața noastră acel ins deşirat, ochelarist şi antipatic. Anti, aşa s-a prezentat, se rătăcise şi s-a aşezat, fără să-şi ceară permisiunea, povestind că este student la Iaşi, că urcase pe firul văii împreună cu

prietena sa până i-a ajuns din urmă ceața aceea deasă, negricioasă, şi lipicioasă. Se țineau de mână deşi nu se vedeau, iar sunetele se înmuiaseră, aerul părea îngroşat şi irespirabil. Păsările tăcuseră. Apoi au auzit un fâşâit venind din fața lor şi brusc s-a profilat un fel de tunel clar, cu şinele de cale ferată lucioase. Un tunel strălucitor săpat în ceață. Din interiorul lui se auzea un fel de murmur, ca o chemare nici înspăimântătoare, nici liniştitoare.

"Andra era fascinată. Mă trăgea de mână să păşim dincolo. Pentru prima oară ochii ei nu mi s-au mai părut verzi, ci negri. I-am şoptit să ne oprim, dar ea era nerăbdătoare să ajungă. Să ajungă unde ? Şi-a smuls mâna dintr-a mea şi a luat-o la fugă spre tunel. Lumina o învăluia ca o mantie diafană. Am strigat-o, dar nici măcar nu a întors capul. De cum a păşit în tunel am simțit că am pierdut-o pentru totdeauna. Din depărtare se auzea fluierând un tren şi zgomotul roților devenea tot mai puternic. Fusesem înainte de studenție mecanic de locomotivă şi ştiam că i se putea întâmpla ceva înfiorător. Am urlat la ea: Andra, vine trenul, întoarce-te imediat ! Întoarce-te acum ! Dar ea continua să mă ignore. Apoi lumina s-a stins. Tunelul a dispărut. Nimic în față, doar stânca goală. Am strigat-o până am răguşit, dar nu am primit nici un răspuns. Asta s-a întâmplat acum două ore. Ajutați-mă să o găsesc. Vă rog. Trebuie să fie pe undeva pe aici. Nu se poate să dispară aşa dintr-o dată."

Lunganul ochelarist îşi terminase povestirea. Gâfâia. Ceața se subțiase. Îl priveam şi ni se părea din ce în ce mai ciudat. Ivena, atomista cu cască de aur, cum o tachinam ținând cont de profilul facultății pe care intenționa să o şi termine pe platforma de la Turnu Măgurele, a rupt tăcerea stânjenitoare.

- Poți să ne arăți unde s-au întîmplat astea ? Poate a alunecat într-o văgăună. Poate o fi rănită. Doamne, ce inconştient eşti.

- Va trebui să ne grăbim, mai spuse şi Paul, în munți vremea este imprevizibilă, poate se aşează din nou ceața.

Ne-am ridicat la unison şi am pornit pe cărăruia din ce în ce mai îngustă şi mai invadată de buruieni. În scurt timp am ajuns lângă peretele de stâncă de unde începea traseul spre vârful Baciul sau "La

Om” cum îi spun localnicii. Parcă pe măsură ce soarele începea să-şi arate din nou puternicia, faţa lui Anti devenea mai palidă. Profilul i se subţiase, umerii se adunaseră, iar hainele demodate au început să atârne ca pe o sperietoare pentru ciori.

- Unde zici că s-a întâmplat?

Întrebarea a rămas suspendată şi curând mi s-a părut ciudat că am rostit-o; Anti dispăruse. Nimeni nu văzuse cum, când, unde, deşi mi se păruse că…, dar nu, mai bine să nu mă gândesc la ceea ce mi se păruse că am văzut. Era o nebunie aşa încât l-am strigat, alături de ceilalţi, dar nu ne-au răspuns decât nişte tineri care coborau veseli, hăulind de pe munte. Nu văzuseră pe nimeni urcând în ultima oră, aşa încât ne-am întors câteva sute de metri pentru a-l căuta. Curând ne-am plictisit de joacă. Poate era nebun, poate voia să îşi bată joc de noi aşa încât am făcut ceea ce nu este permis pentru oamenii munţilor, ne-am văzut de drum spre vârf.

Seara am coborât la un mic foc de tabără să mâncăm. Erau vreo şase băieţi şi fete cam de vârsta noastră şi unul tocmai termina o povestioară din care am prins doar sfârşitul: “De patru ani vin la Plaiul Foii şi de trei ori l-am întâlnit. Apare numai când e ceaţă, te conduce la peretele de stâncă şi apoi dispare. În Zărneşti trăieşte baba Andra care povesteşte cui vrea s-o asculte că în tinereţe logodnicul ei dispăruse pe munte. Îl chema Anti. Fusese mecanic de locomotivă până când a început să viseze noapte de noapte că intră cu trenul într-un tunel de lumină şi dispare.”

Sub pleoape îmi stăruia silueta subţire şi ciudată a lui Anti topindu-se şi ridicându-se ca un abur spre cer. M-am strâns înfrigurat mai aproape de Ivena şi-am adormit curând cu capul în poala ei. Nu îmi mai trebuia nimic…

CASA ALBĂ

Fiecare localitate, oricât de mică ar fi, are la periferie cel puțin o casă izolată. Sunt singuraticii. Unii, considerați paria, alții, sătui de frecuşurile zilnice pentru o găină care intră în teritoriul celuilalt sau de o pisică rătăcită la masă. La margine au fost exilați din vechime călăii, vrăjitorii, doftoroaiele. Unii erau simpli şarlatani, alții chiar aveau puteri miraculoase.

Spre sfârşitul celui de-al doilea război mondial în România. Mai erau aproape patru luni până la întoarcerea armelor împotriva armatelor fasciste, iar statutul de susținătoare a războiului către răsărit aduceau țării pagube greu de estimat. Raidurile aviației anglo-americane din 5-6 mai 1944 au făcut ravagii şi foarte mulți orăşeni au murit ori s-au refugiat, astfel încât populația din Bucureşti s-a rarefiat până la înjumătățire. Valea Prahovei era în flăcări, clădirile Ateneului Român, Palatului Regal, Teatrului Național din Bucureşti erau serios afectate. Cartiere distruse, poduri rupte, oameni schilodiți şi înfricoşați. Trenuri întârziate, unele anulate, căruțe şi maşini sfărâmate. Animale rătăcind fără stăpân…

***

La marginea pădurii Crihala din coasta oraşului Turnu Severin. Bătrâna Țața Marița îşi încropise cu greutate în urmă cu 50 de ani o căsuță. Cu acoperiş de paie şi pereți din paiantă proaspăt văruiți mereu, de parcă nu ar fi avut altă grijă toată ziua decât să dea cu var şi să îngrijească straturile de flori, ceapă, morcovi şi cartofi. Avea câteva suflete pe lângă ea, o găină oloagă, o mâță tărcată, un câine lingav. Trăia din te miri ce: dădea în bobi, citea în palmă, dezlega bărbații, tăia sub limbă pentru gălbenare, descânta de gâlci. Unii spuneau că putea mai mult, să cutremure pământul, să apună soarele

mai devreme, că veneau şi de peste Dunăre tot felul de oameni cărora le găsea copiii pierduți, aurul furat. Celor din marginea oraşului le era frică să-i treacă pragul, iar când aveau nevoie de ea se apropiau cu sfioşenie de casă, deşi ştiau că îi va întâmpina cu un zâmbet de pe altă lume şi cu acelaşi salut rostit cu o voce subțire şi cântată: “Binecuvântate să fie picioarele care v-au adus în cocioaba mea. Cine de ce are nevoie ?” Apoi îi îmbia cu miere şi apă rece. “Atât am şi eu, se scuza blajin, poate la anu’ o fi mai bine.”

În noaptea de 6 mai era acasă. Se împăcase cu gândul cerului prea senin pentru urâta vreme de război. Se împăcase cu ceea ce avea să urmeze în noaptea aceea de pomină. Scosese săpunul parfumat, se spălase cu îndârjire peste tot, cum nu o mai făcuse până atunci, se îmbrăcase cu hainele cele mai bune din lada de zestre (opreg cu flori mari roşii şi verzi, ie de mătase cusută cu mărgele, ilic negru cu cusături verzi, brăciri roşii şi opinci noi făcute din piele de porc), se închinase la cele trei icoane încadrate de ştergarul de borangic, îşi învelise conciul cu bezmeaua, îşi pusese broboada neagră şi cu o lacrimă aninată de pleoapa de jos a suflat în lampa cu petrol. Apoi s-a întins pe patul tare cu saltea umplută cu paie şi s-a pus pe aşteptat. La cei o sută de ani împliniți, ştia totul…

***

Deasupra de România.

Adam şi John tăceau în carlinga strâmtă a avionului Forțelor Aeriene Regale. Cadranele fosforescente arătau că zborul este în regulă. Făceau parte din zborul englez 12 şi misiunea lor era să distrugă portul şi şantierul naval de la Turnu Severin. Era o noapte senină şi stelele parcă mai mari decât oricând îmbiau la reverie.

“Necuprins universul, nevolnic omul”, gândi Adam. Apoi, cu voce tare, “John, tu crezi că există un Dumnezeu care urmăreşte tot ce facem ? Şi dacă ştie şi vrea, poate să ne împiedice să ne ducem la capăt misiunea ? Noi nu îi vedem pe cei cărora le luăm viețile. Crezi că aveam dreptul să luăm vieți ? Crezi că suntem dumnezei ?”

“Căpitane-filosof, cred că trebuie să ne pregătim. Se vede cotul Dunării. Ne lăsăm bombițele în port şi o întindem către casă.”

În stânga şi în dreapta vedeau avioanele care urmau şi ele să-şi lase încărcătura întru propăşirea oltenilor, cadou de război pentru a-i hotărî să întoarcă armele şi să se încheie războiul ăsta urât cu 200 de zile mai devreme. Dar deocamdată nu-şi băteau capul, pe atunci nici nu se punea astfel problema. Comenzile erau simple; trebuiau să se lase pe o aripă, să lanseze bombele, să raporteze misiunea îndeplinită, apoi un viraj mare de 180 de grade şi valea.

***

Undeva în Europa la o bază aviatică folosită de aliați.

George moțăia nemulțumit. Fusese controlor de trafic până la ora 19 şi escadrila pornise spre România fix la 19,30. Lucrurile păreau normale. Piloții erau în sfârşit veseli; de o săptămână trăiau în aşteptarea misiunii. Câțiva dintre ei urmau să primească botezul focului şi veteranii îi şicanau de câte ori aveau prilejul. Dar cum nici poşta nu mai adusese de două săptămâni scrisori tensiunea crescuse; se certau din orice fleac. George voise să şi-i întipărească pe toți în minte, poate că unii nu se vor mai întoarce. Deşi toți păreau optimişti, mai puțin Adam Thorn. Era încercănat, deloc zâmbitor şi la salutul său jovial abia dacă a mimat un răspuns, trecând peste funcție, peste gradul militar pe care-l dobândise cu mare greutate, dar şi peste prietenia care-i lega de la începutul războiului. Căpitanul Adam era filosoful grupei. Bun pilot, bun şahist, bun orator. Perora ore întregi despre existență, moarte, premoniție, îndumnezeire. Se mândrea, când s-au cunoscut, că a moştenit un castel în Irlanda, că are o bibliotecă imensă, o colecție de discuri de invidiat, o logodnică blondă, un Mercedes alb. “Dar un ouşor negru n-ai ?” îl tachinase atunci George. A sărit la bătaie şi doar colonelul Major a reuşit să-i despartă. Două zile nu şi-au vorbit din cauza glumei, dar apoi au împărțit tot ce au avut. Şi coşmaruri şi iluzii, şi alcool şi femei. Au ajuns chiar să comunice la distanță când unul dintre ei avea o emoție

profundă. Se vorbea despre ei ca despre frații siamezi ("Frați astrali or fi vrut să spună" – a făcut corectura Adam când a aflat).

- Căpitane Thorn ești apt ?

Îl privise îndelung. Nu simțea decât o mare deznădejde. I se părea sau fața lui Adam era mai prelungă, iar nasul coroiat ?

- S-a întâmplat ceva ? Vrei să comunici ?

Adam rămăsese în continuare înnegurat, cu gândurile depărtate.

- Ai mutră de vrăjitor bătrân – pufni George – de pripas în armata regală. Ai vreo premoniție ? Ți s-a arătat destinul ?

- George, nu glumi. Astăzi ni se va întâmpla ceva groaznic, ceea ce te-am avertizat că trebuie să se întâmple de multă vreme.

Vocea îi era stinsă, intonația ciudată. Fața i se înseninase. Parcă prin vorbele sale scăpase de-o greutate. De două luni devenise ciudat; avea tot mai des coşmaruri pe care i le povestea. Fie că se prăbuşea cu avionul peste castelul din Irlanda, fie că străbătea un tunel fără capăt. În toate apărea o pată albă, strălucitoare, cu contur confuz care, treptat-treptat, lua chipul unei bătrâne. Aceeaşi. Cu fustă groasă de lână cusută cu flori roşii şi verzi. Întotdeauna îi făcea semne, îl chema spre lumină. Se trezea lac de transpirație. "În curând voi muri", se jeluia de fiecare dată Adam. "Şi vom muri amândoi."

- Prostii. Dacă nu vrei să zbori spune-mi şi se rezolvă.

- Vreau să zbor, trebuie să se termine totul. Îți dăruiesc ceasul meu, ştiu că-l râvneşti de multă vreme. Dar nu-l vei folosi mult timp. Dacă mă întorc teafăr mi-l dai înapoi. Ai grijă la ora 24 fix.

Şi până când să se dezmeticească, s-a trezit în mână cu ceasul de argint, moştenire de familie. Adam a schițat un surâs şi a plecat.

Acum George moțăia în clădirea comenduirii. Îşi plimbase cu duioşie ochii pe cadranul ceasului de argint. În noaptea asta îl va înapoia prietenului său. Este drept că-l râvnise. Poate pentru cele două capace străjuite, în relief, de chipurile superbe a două zeițe greceşti. Poate pentru cele două limbi albastre care arătau scurgerea timpului cu o exactitate diabolică. Adam îi transmisese ideea că se va întoarce; "Nu-l vei folosi multă vreme". Credea în premonițiile lui. Îl invadase liniştea; nu avea ce să se întâmple rău cu Adam şi cu

atât mai puțin cu el. Ar fi simțit dacă era în primejdie, deşi era prima oară când se îndoia de perfecțiunea legăturii dintre ei.

***

Deasupra de România.

Motoarele avionului bâzâiau monoton. "Doar să nu adorm, şi-a spus John. Să scap de afurisitele astea de bombe". Dunărea era o panglică argintie în lumina puțină a stelelor. Auzise şi chiar citise o carte a unui ungur despre fluviu, despre naufragii şi iubiri mistuitoare, despre animale fabuloase şi despre fortăreața de pe Ada-Kaleh, unde turcii îşi vedeau de făbricuțele lor de țigări, rahat şi şerbet. Şi, lângă liziera unei păduri şi-a descoperit coşmarul; pata stranie şi albă care-i străbătuse visele. O recunoştea. Strălucitoare. Reper net cu conturuiri confuze, schimbătoare.

"Ce să fie acolo jos ?"

Cei doi erau derutați. Pata părea din ce în ce mai mare şi se deplasa pe pământ odată cu ei.

"Lansează!" a răcnit brusc Adam, când i s-a părut că din pată se ridică un halou aurit şi se întinde spre avion.

"Ai înnebunit ? E departe de obiectiv. O fi o prăpădită de casă."

"Îți ordon să lansezi!" s-a precipitat Adam, constatând că haloul aproape s-a lipit de parbrizul îngust al carlingii şi ia forma unui profil stafidit de bătrână. Fantasma legăna pe degetul arătător, descărnat şi străveziu, ceasul de argint cu limbi albastre pe care tocmai i-l lăsase lui George. Nu mai era timp de filosofie. Nu mai era timp de nimic. **Nu mai era…**

Ce a urmat a fost uluitor: bombele au căzut exact peste locul acela, iar exploziile au fost colosale, cum nu mai văzuseră. Un fel de curcubeu se arcuise deasupra flăcărilor ce invadaseră pădurea. Iar copacii păreau imense lumânări aprinse pentru cer.

"Misiune îndeplinită, obiectivul distrus, oricare ar fi fost acesta" a raportat sec John închinându-se cu limba în cerul gurii.

Urmau să se întoarcă. Şi chiar au izbutit, deşi zborul a fost un coşmar continuu. Bătrâna se retransformase în haloul alb care zbura

alături de ei. Uneori îi depăşea, alteori rămânea departe în urmă. La un moment dat au crezut că au scăpat. Ajunseseră deasupra pistei de aterizare a bazei militare când au văzut-o clar, netă, mai stridentă şi în acelaşi timp mai ademenitoare decât oricând. Se aşezase lin, cuminte pe sol şi-abia atunci, în lumina puţină, au desluşit că este o căsuţă. O cocioabă albă care îi atrăgea ca un magnet aşa încât degeaba s-a opintit Adam trăgând de manşa avionului.

***

Undeva în Europa la o bază aviatică folosită de aliaţi.

Brusc, George s-a trezit. Avusese un coşmar. Era în permisie la Londra. Şi figura generalului Eisenhower, la care era ordonanţă de doi ani (ce treabă să fi avut un englez pe lângă un american ?), îl urmărea mustrătoare întrucât tocmai când trecuseră din Tunisia în Sicilia şi din Sicilia în Italia, se găsise el să-şi ceară permisie pentru a-şi vizita mama bolnavă. Sentimentul culpabilităţii i se întipărise în minte cu atât mai mult cu cât mama lui murise cu mult înainte de începerea războiului, iar motivul plecării de pe front era pur şi simplu frica. O frică bolnăvicioasă care i se cuibărise în oase şi pe care o încerca zi de zi. Parcă era în parcul central. Stătea liniştit pe o bancă şi privea în gol pe lângă copiii care se jucau de-a armata. Apoi hărmălaia de nedescris s-a atenuat; o tânără superbă, cum numai în visul englezului poate trăi, se apropia promiţătoare pe alee. Nu era nimeni alta decât minunata Christabel Leighton, cea pe care Winston Churchill a supranumit-o “arma secretă a britanicilor împotriva lui Hitler”. Aceeaşi care a întruchipat personajul Jane din serialul de benzi desenate din “Daily Mirror”. În prima zi de difuzare a serialului, divizia a 36-a britanică a avansat 10 km în interiorul liniilor germane, iar un soldat hâtru şi-a dat cu presupusul că dacă Jane s-ar fi dezbrăcat ar fi făcut cât 3 divizii blindate la un loc. În vis era îmbrăcată ca o doamnă din înalta societate, dar avea ceva ce nu se potrivea cu ţinuta; era desculţă. Pietrişul alb scrâşnea molatec sub tălpile ei, în timp ce îi zâmbea cu toată fiinţa care emana viaţă, tinereţe, perfecţiune. Dumnezeule, şi-a spus, nu i se poate întâmpla

ceva atât de minunat unui veteran de război. Pentru o asemenea ființă merita să demolezi o cetate precum Troia. S-a ridicat să o întâmpine, i-a întins mâna şi chiar a atins-o. Prin măruntaie i-a trecut o arsură cum nu mai cunoscuse şi-atunci s-a întâmplat ceva de neconceput; dintr-o dată fata cu pălărioară roz şi umbreluță albă s-a transformat într-o hoarşcă bătrână, fără dinți, cu ochii spălăciți şi urduroşi, cu haine de țărancă venită din altă lume, care a fost pulverizată de-o explozie chiar deasupra lui. S-a simțit stropit de o altă existență, hainele îi erau înmuiate într-un fel de vopsea albă, inconsistentă, iar sufletul i s-a golit. În gură simțea gustul fierii şi s-a trezit brusc. Acele albastre ale ceasului de argint arătau aproape miezul nopții. Şi-a reamintit că este în corpul de comandă şi rostul lui nu era să doarmă aici. O spaimă nelămurită îl invadase fără motiv. La difuzoare tocmai se făcea auzit mesajul comandantului escadrilei, vesel că nu s-au înregistrate pierderi în urma raidului. Motoarele avioanelor care reveneau la bază bâzâiau deja în preajmă. Apoi n-a mai avut timp să înțeleagă ceva. Parcă timpul s-a dilatat. A auzit vocea lui Adam strigând (de unde?): "Fereşte, George! Fereşte! Aruncă-mi ceasul, aruncă-l acum!"

Cu groază, George a perceput motoarele unui avion greu, de bombardament, apropiindu-se nepermis de mult şi o minge de foc a învăluit toată clădirea.

"Dar nu-l vei folosi multă vreme" – era o voce cântătoare şi subțire de bătrână, ultima voce care îl urma de pe pământ.

***

Ofițerii din turnul de control jubilau, toate avioanele se întorceau neatinse la bază. O nouă acțiune despre care se va scrie şi se va vorbi mult (propaganda trebuia să dea în primul rând veştile bune, iar B.B.C. să treacă din nou triumfător peste granițe, pe cale undelor, fără paşaport şi restricții vamale). Şi deodată în difuzoare a bubuit vocea speriată a căpitanului Adam, încălcând regulile stricte de comunicare radio: "Ce cauți aici ? De unde ai apărut ?" Apoi a

intervenit John cu o voce spartă: “Este o bătrână în carlingă! Dumnezeule, ce ai cu noi, ce am făcut ?”

Şi din nou Adam: “Fereşte, George! Aruncă-mi ceasul, acum!”.

Toți priveau stupefiați spre avionul care se abătea brusc de pe pistă şi intra cu toată viteza în clădirea comenduirii. A urmat o explozie infernală şi clădirea s-a năruit într-un nor de moloz; se pare că avionul nu-şi lansase bombele asupra obiectivelor stabilite şi se întorsese cu ele acasă.

***

La 50 de ani după întâmplare am trecut prin pădurea Crihala de la Drobeta-Turnu Severin. Povestea mi se părea de necrezut şi voiam să o verific, măcar pentru mine. După ce am oprit, sâcâit de o viespe mare care amenința să mă ințepe, de maşină s-a apropiat un bătrân. M-a privit cu un fel de sclipire malițioasă în ochi şi fără să-l întreb ceva şi-a dat drumul:

“Ştiu de ce ai venit. Ştiu că pe mine mă cauți şi vrei să-ți povestesc. Ce vrei să-ți spun ? Da, au fost bombardamente. Le-am trăit pe toate şi se prea poate să fi fost vreodată pe aici o babă de o sută de ani. Ştiu şi eu să tai cățeii de sub limbă să iasă sângele rău, dacă eşti bolnav de ficat. Pot să fac şi să desfac. Abat grindina şi aduc soarele. Descânt şi dau în bobi. Găsesc aurul furat şi hoții de copii. Pofteşte la mine acasă. E devreme – şi-a scos un ceas masiv de argint cu limbi albastre –, e doar ora nouă, mai avem ceva timp.”

Apoi am văzut şi casa; o cocioabă din paiantă, cu acoperiş de paie înnegrite. Prea multe coincidențe. Începea să mă doară capul. Pereții erau proaspăt văruiți. Stridenți. De sus, puteau să pară o pată albă pe fundalul verde închis al pădurii. Un far venit de peste decenii… Viespea mare se apropia amenințător de noi şi brusc l-am împins şi am strigat: “Fereşte-te, George ! Aruncă-mi ceasul, aruncă-l acum !”

PRICOLICIUL

După urbanizarea forțată a României anilor ’80 și demolarea unor cartiere de case mai mult sau mai puțin salubre, au rămas cohorte de câini ai nimănui să bântuie printre blocurile proaspăt construite, un fel de teroare continuă pentru trecătorii nocturni.

În dimineața aceea, Anton s-a trezit cu o durere puternică de cap. Toată noaptea visase şi îi era greu să-şi explice de ce după zeci de ani, în care somnul reprezentase doar un segment amorf al existenței sale – o porție de odihnă fizică şi atât – îi era dat primul vis care, de fapt, era un coşmar cu sfârşit fericit.

Se făcea că… (oare de ce toate visele povestite încep cu “se făcea că…”?), se făcea că e seară târzie şi el cobora la capătul liniei de tramvai. Singur cu luna plină în bătaia vântului rece. Se anunțase la radio că va fi iarnă grea (“Eh, parcă mai sunt de crezut ăştia din presă”, experiența de viață îl asigura că ani de zile existența îi fusese manipulată în fiecare moment al zilei). Ştia că avea de străbătut vreo 400 de metri de câmp descoperit până la cartierul muncitoresc unde se stabilise cu trei decenii în urmă, adică atunci când acesta fusese construit. Tramvaiul terminase de făcut bucla de întoarcere şi se îndepărtase spre centrul urbei, când a văzut că se apropie în goana mare o haită de câini. Veneau în coloană într-o strictă ierarhie. Erau şapte javre flocoase, mari, cu dinții strălucind. Îi conducea o potaie sfrijită, un maidanez cu coada semețită de parcă sprijinea cerul cu ea. Lătrau îngrozitor şi Anton ar fi vrut să fugă înapoi la stația de tramvai, unde oricum nu avea după ce uşă să se ascundă, dar a alunecat şi a căzut cu fața în jos. Nici măcar o piatră nu putea dezlipi din pământul înghețat, aşa încât când prăpăditul de câine din frunte s-a prăvălit peste el s-a gândit să spună “Tatăl nostru”. În loc de asta

a tras o înjurătură straşnică despre mama mamelor lor de potăi şi a simţit o muşcătură puternică în piciorul stâng. Era pe punctul de a leşina când haita a luat-o la fugă. S-a ridicat în coate şi a văzut câinii repezindu-se către o javră mică, neagră, cu coada pleoştită măturând pământul. "Aşa, mâncaţi-vă între voi" şi-a spus Anton ridicându-se în patru labe. "Şo pe el, mâncaţi-l, firea-ţi ale dracului de javre împuţite, putrezi-ar în iad stăpânii voştri care vă lasă-n drum."

Ajunşi la câţiva metri de javră, câinii s-au oprit. Doar cel din frunte s-a apropiat şi l-a amuşinat un timp. Apoi, de parcă ar fi făcut un semn nevăzut, toţi au ieşit din încremenire şi au luat-o la fugă spre staţie. Javra pricăjită şi-a continuat drumul cu capul în jos, fără să-i ia în seamă şi, ajunsă în dreptul lui Anton-cel-de-pe-jos, a ridicat un picior să-şi delimiteze teritoriul. Ochii corciturii se încreţiseră a râs şi, culmea absurdităţii, i se păreau foarte cunoscuţi. De unde ştia el uitătura aia ? Ochii ăia alburii, apoşi, cu privire piezişă ?

Un vis tâmpit, şi-a spus Anton, constatând indispus că a rămas singur cu vatmanul în tramvaiul hodorogit. Trebuia să coboare. Ştia că afară îl aşteaptă gerul tăios, cerul senin, luna plină, pământul îngheţat. Ştia că după 400 de metri de câmp descoperit va ajunge la blocul său, în apartamentul său călduţ, la familia sa. Că nevasta îi va pune pe masa neştearsă de multă vreme (plină cu borcane, sticle, pahare, ceşti de cafea cu zaţul uscat de 4 zile, cratiţe afumate, farfurii slinoase, ambalaje) o ciorbă lungă pe jumătate sleită, un rest de pireu din fulgi de cartofi, două rondele prăjite de parizer cu soia şi un ardei roşu, atât de iute încât de două săptămâni nu mai reuşea să-l termine. Toată ziua fusese urmărit de coşmar şi tot ceea ce făcuse la birou i se părea o iluzorie amânare. Era un fatalist incorigibil. Jumătatea de secol trăită ştia că face parte dintr-o predestinare căreia nici nu încercase să i se împotrivească vreodată. Paşii îl duceau singuri peste câmp. "Vis tâmpit", va trebui neapărat să-l povestească acasă, între felul doi şi probabila budincă de orez – dacă va avea cineva timp să-l asculte. Aproape că-i venea să fluiere a pagubă când a înlemnit; din faţă se apropia în fugă o haită de câini. O coloană sinuoasă. Un şarpe

cu şapte capete, cu şapte boturi rânjite, cu şapte perechi de ochi sfredelind nopatea. În frunte, o javră cu coada ridicată parcă pentru a propti cerul. “E vis, e vis” s-a încurajat privind în urmă. Dinspre stație se apropia potaia neagră cu coada pleoştită. “Ei, şi ? Voi înjura, mă va salva, mă voi trezi, voi bombăni şi voi pleca la muncă”, şi-a spus Anton în timp ce încerca să se ridice de pe gheța pe care tocmai alunecase. Şi-atunci s-au năpustit cu toții. Dinții ascuțiți au pătruns uşor prin stofa subțire a pantalonilor şi durerea l-a invadat pentru o clipă. Apoi s-a simțit anesteziat. Nu-i mai păsa de ceea ce va urma. De astă-dată până şi potaia salvatoare s-a repezit ca turbată la el. În lumina puțină a lunii, înainte de a fi muşcat mortal de gât, i-a văzut ochii. Ochii aceia atât de cunoscuți. Alburii, apoşi. Privind pieziş a cazną voluntară şi umilință. Dumnezeule mare ! De 30 de ani erau împreună, pentru că erau ochii nevestei lui. Nu a mai schițat nici un gest de apărare şi nici nu a mai simțit cum haita îl hărtăneşte cu poftă şi conştinciozitate.

CÂINE DE PRIPAS

Scheunatul rugător al câinilor vagabonzi pe la uşile blocurilor înmoaie inimile, mai ales iarna, când zăpada viscolită pătrunde pe sub pervazele şubrede şi cu vopseaua scorojită ale ferestrelor în apartamentele derizorii, neîncălzite, populate de clasa muncitoare.

Viaţă tihnită. Prosperitate cum nu sperase. În faţa blocului, două maşini naţionale: o "Dacie" şi un "Oltcit". Apartamentul plin cu mobilă inutilă. Frigiderul plin. Balconul plin. Debaraua plină. Dulapurile pline. Masa plină. Stomacul plin. Totul era plin. Se uita cu un fel de mulţumire patriarhală în jur, iar ochii înduioşaţi până la lacrimi alergau între "doamna sufletului meu", cum îşi alinta soţia, şi cei doi copii rotofei care mereu aveau câte ceva de împărţit. Era o hărmălaie îngrozitoare în care doar vocea lui puternică, baritonală, se făcea simţită. De auzit auzeau toţi vecinii, dar de înţeles nu înţelegeau decât cei ai casei. Vasile era ceva funcţionar pe la bancă şi deprinsese rigoarea de acolo, aşa încât rar dacă se găsea în casa aceea un act necesar, o chitanţă fiscală, vreun carnet de sănătate. Om bun, îşi ajuta vecinii şi nu se ţinea măreţ. Ieşea primăvara să cureţe împreună cu ceilalţi gunoaiele din preajma blocului, să sape stratul cu flori, să desfunde rigola, ba chiar să asiste la vidanjările repetate ale subsolului insalubru.

În după-amiaza acelei zile făcuse încă o faptă bună pe care trebuia să o consemneze de urgenţă în jurnalul pe care şi-l ţinea; lăsase un biet câine de pripas să intre în casa scării. I-a fost milă de el când l-a găsit acoperit de zăpada viscolită la uşa blocului pe sub care se insinua puţină căldură din interior. Câinele, cu ochi temători, se strecurase imediat şi se instalase covrig pe preşul din faţa uşii. Apoi toată noaptea l-a auzit scheunând. "Probabil că acum visează

frumos şi mulţumeşte dumnezeului său câinesc pentru că a ajuns la căldură" îşi spune, la rândul lui în vis Vasile. Dimineaţa l-a găsit la uşă, iar blăniţa roşcată avea o strălucire aparte. Dădea din coadă fericit şi s-a frecat cu afecţiune de pantalonii săi, iar senzaţia aceea de mângâiere tandră l-a binedispus şi l-a însoţit toată ziua.

După trei zile, în care istoria s-a repetat aidoma – găsit javra covrig la uşă, lăsat în casa scării, scheunat recunoscător noaptea, mângâiat cu blăniţa dimineaţa – Vasile, ajuns la birou, a simţit nerăbdarea copleşindu-l. Era nerăbdarea de a fugi acasă. Tocmai în acea zi s-a întâmplat să aibă mai mult de lucru; închidere de lună, situaţii centralizatoare, balanţă de verificare etc. etc. Mai mult, primise laude pentru modul cum se îmbrăcase şi cum arăta, din partea unei frumoase colege, căreia de multă vreme căuta să-i intre în graţii. Şi, culmea culmilor, peste trei ore urmau să se întâlnească la ea acasă. Numai să termine afurisitele alea de situaţii, cu directorul nu era de glumit. Băuse deja câteva cafele, fumase două pachete de ţigări ordinare şi tocmai îşi întindea oasele pe scaunul ergonomic când a auzit o uşoară bătaie în uşă. Nimeni nu mai bătuse până atunci la uşa lui; nu avea o funcţie atât de importantă, iar colegii ştiau că în acele zile de închidere nu era firesc să fie cineva bâzâit. A ridicat intrigat ochii şi a simţit că ochelarii i se aburesc; intrase o tânără, până în treizeci de ani, cu un palton roşcat din blană de vulpe, cu părul de un acaju aprins. Superbă. O de-aia care poate vrea să fie ajutată să primească un credit ipotecar sau doreşte să i se acorde o consultaţie financiară. Tânăra s-a aşezat pe unicul scaun liber din birou şi fără a fi întrebată a spus calină: "Sunt intermediar şi aştept până când terminaţi lucrul, nu vreau să vă inoportunez în nici un fel."

De emoţie, Vasile nu a întrebat-o nimic şi aproape că nu mai vedea bine cifrele ce trebuiau ordonate, adunate, împărţite şi iar adunate. Simţea cum privirea ei îl sfredelea şi toată cocoşenia pe care nu mizase niciodată în viaţă se răscula în el. Îl apucase febrilitatea şi, culmea, într-un sfert de oră a şi terminat ceea ce credea că-i va lua pe puţin două ore. Ea îl urmărise în tot acest timp

cu interes şi văzând că răsuflă uşurat şi aruncă pixul pe birou s-a ridicat.

“Acum aş dori să mă însoțiți.”

Parcă hipnotizat, s-a îmbrăcat şi a urmat-o. Uitase de Vera, uitase drumul obişnuit către casă, uitase de toate. “Doar nu sunt un cățel pe urmele binefăcătorului lui”, s-a revoltat brusc bărbatul din el.

“Încotro mergem ?”

Nu i-a răspuns, dar nici nu s-a prea sinchisit de asta, merita să o urmeze. Au intrat într-un imobil central pe care îl ştia de foarte multă vreme, dar unde nu intrase niciodată, au urcat pe scările impozante şi, odată ajunşi la mansardă, fata a deschis cu grijă o uşă slinoasă. Un aer închis, puturos şi rânced a năvălit devastator din încăperea întunecoasă. Vasile a mai apucat să vadă la lumina slabă a brichetei un pat acoperit cu zdrențe mucede, o masă plină garnisită cu tot felul de resturi, un dulap cu uşile pe jumătate smulse şi un trup descărnat de bătrână care se apropie. Şi toate acestea în timp ce tânăra de alături lua forma unui câine cu blană roşcată, pe care-l cunoştea prea bine; era câinele de pripas. A mai auzit o voce scârțâitoare “Te aştept de mult, iubitule”. Apoi uşa s-a trântit puternic în urma lui şi nu a mai ştiut nimic.

VÂLVA

Marile descoperiri au fost întâmplătoare, dar istorisirile despre ele au fost cele mai fantastice relatări.

De doi ani vechea depresiune anticlinală era blestemată; subsolul orăşelului miner, atestat documentar pe la 1773, ardea. La originea catastrofei lente fusese o neglijență; cineva aruncase nişte cărbuni încinşi într-o groapă de lângă clădirea centralei termice. Doar nu avea cum să ştie, la mintea sa rarefiată, că întregul orăşel era aşezat pe straturi subțiri de huilă capabile să se aprindă. Cert este că, la puțină vreme, orăşelul a fost invadat de pâclă, pentru că din pământ ieşeau gaze fierbinți, cu miros de petrol, de păcură sau de alte alea. Apartamentele blocurilor din centru, năpădite de gaze, erau periculos de locuit şi oamenii bombăneau din ce în ce mai mult, iar unii prăpăstioşi vedeau deja clădirile scufundându-se în fostele galerii ale minelor invadate de foc. Iadul pe pământ, clătinau a căință babele. Parohia ortodoxă solicitase deja o expertiză pentru a şti cât mai rezistă terenul sub catedrala cu hramul sfinților împărați Constantin şi Elena. Se vorbea despre mulți bani, foarte mulți bani pe care guvernul ar fi trebuit să-i pună la bătaie. Teoreticienii desenau galerii laterale prin care s-ar putea acționa pentru stingerea focului. Practicienii propuneau părăsirea zonei; şi aşa nu mai era cine ştie ce cărbune în subsol. Orăşelul trebuia să moară, indiferent de tradiția sa, de minele sale cele mai adânci din Europa – mai mult de 1250 metri adâncime. Mare scofală; oraşele din preajmă puteau absorbi 11.000 de locuitori obişnuiți cu greutățile şi cu munca. Şi totul se îndrepta spre această soluție defetistă când a apărut Valter.

Valter era muncitor necalificat plătit de primărie. Om necăjit şi bun la toate: să facă un zid, să măture o curte, să repare un dig, să

planteze un pom, să desfunde un canal, să ajute o babă să-şi curețe zăpada din fața porții. Uneori mai şi bea, alteori mai şi mânca. Deseori se întorcea foarte târziu acasă, urmărit de hămăiturile prietenoase ale câinilor sloboziți peste noapte de prin curțile vecinilor. Nu-i lua în seamă, iar câinii îşi vedeau de treburile lor: de nunțile lor, de pantalonii străinilor de cartier, de urletele la luna plină. Pe la miezul unei astfel de nopți, când vântul vâjâia prin frunzele platanului care depăşise suta de ani, Valter se întorcea mai băut decât oricând ("Beau banii mei şi nu am treabă cu nimeni", obişnuia să spună). Aproape ajunsese la poarta bătrânei sale case din colonie când, la lumina lunii, a întrezărit o siluetă. "Care eşti acolo?" ar fi vrut să întrebe, dar momâia, pe cap cu un fel de broboadă neagră (sau poate glugă ?), i-a făcut semn cu ambele brațe să o urmeze. "S-o crezi tu, că vin după tine." La urma urmei nici nu ştia cine este. Popa ortodox (la miez de noapte cu anteriul pe el ?), o muiere care rătăcise drumul sau vreo vedenie datorată multelor grade alcolice acumulate în acel moment în el ? Parcă desluşindu-i nedumerirea, şi-a dat gluga pe spate şi-atunci a văzut mai bine că era o femeie cu fața strălucitoare şi părul roşcat, lăsat lung pe spate. Nu o cunoştea, nu o mai văzuse. O fi o vâlvă, şi-a spus cu strângere de inimă. Auzise de la alții că vâlvele sunt duhuri bune sau rele ale minelor. Unele îi sluțise pe cei care le-au întâlnit, altele îi ajutase să găsească drumul spre casă sau spre comori. Important era să nu vorbeşti cu ele, ci doar să le urmezi semnele, altfel puteai să rămâi mut. Iar dacă ele îți vorbesc, vocea le este atât de puternică încât poți rămâne pentru toată viața surd. O fi vâlvă sau mi se pare ? Trebuie să beau mai rar, mai puțin şi mai spre dimineață. Cine a mai auzit să te aştepte vâlva în poarta casei şi apoi să te ducă în altă parte ? Silueta se întorsese cu spatele şi începuse să se îndepărteze, fără a rosti vreun cuvânt.

Cum-necum, trebuia să o urmeze. Putea să-l pocească şi asta îi mai lipsea la singurătatea pe care nu întrevedea să o curme imediat. A urcat după ea dealul din spatele coloniei şi efortul (sau poate teama) l-a făcut să gâfâie cum nu o mai făcuse altă-dată. Ea parcă

nici nu atingea pământul, parcă nici nu respira, iar în aer împrăştia o aromă tare de pin. Ajunşi în vârf, la crucea veche, pusă de două sute de ani să străjuiască oraşul, vâlva s-a oprit. În momentul în care a deschis gura să vorbească, Valter şi-a dus mâinile la urechi. Dar vocea ei era normală, i se părea chiar plăcută, nu avea cum să rămână surd.

“Vezi oraşul, Valter ?”

“Îl văd.” Valter se dezmeticise de-a binelea. Oraşul dormea la picioarele lor, învăluit în pâclă. Neoanele aprinse picoteau pe stâlpii amplasați de o parte şi de alta a străzii principale care străbătea valea. Nici o suflare de om.

“Două focuri mici, roşii, vezi ?”

“Văd.”

“Acolo sunt puțurile minelor în care se mai lucrează. Nu mai au mult şi se închid, iar surorile mele vor pieri. Dar vezi acolo departe o flacără mare albastră ?”

“O văd şi pe aia.”

“Acolo e salvarea noastră. Acolo să te duci Valter, mâine. Numeri nouă paşi din vârful dealului pe coamă în dreapta de la bradul uscat şi începi să sapi. E locul care va salva oamenii din oraş. Dar ține bine minte ce-ți spun acum. Să sapi nouă zile fără să vorbeşti cu cineva. Să taci până când dai de comoara mea.”

Apoi vâlva a dispărut şi Valter nu şi-a mai amintit cum a ajuns acasă. Dimineața s-a trezit covrig pe banca din fața casei. Soarele îl gâdila pe la nări, iar vițeluşa Simbi mugea de una singură în grajd. S-a spălat pe ochi şi-a luat târnăcopul şi o lopată pe umăr şi fără a se uita în stânga sau în dreapta, fără a da bineţe oamenilor, aşa cum îi obişnuise, fără a lăsa după el o dâră de glume, a urcat pe cel de-al şaselea deal care închidea oraşul într-un fel de căldare şi a început să sape. O săptămână a tot săpat. Nu mai avea nevoie de odihnă, de mâncare, iar despre băut nici vorbă. Oamenii s-au sesizat că dispare undeva peste zi şi nu vine decât seara foarte târziu, obosit, fără să cânte şi fără să mai miroase a băutură. Mai mult nu mai vorbea cu nimeni, nici măcar cu animalele prin curte. Unul dintre vecinii mai

curioşi s-a strecurat după el într-a opta zi şi a ajuns la marginea gropii înguste dar foarte adânci. “Ăsta nu sapă de nebun aici, are ştiință de vreo comoară” – i-a trecut prin cap. Văzându-I atât de crunt şi cu toporişca în mână, lui Valter au început să-i tremure picioarele şi pentru prima oară a uitat că nu trebuie să vorbească şi a povestit totul. Cum a văzut o vâlvă şi cum vâlva l-a trimis în locul ăsta să sape ca să salveze oraşul. Că l-a obligat să nu vorbească nouă zile. În acel moment a simțit că s-a rupt un fir în el, a început să vadă ca prin ceață, iar zgomotele oraşului au început să se îndepărteze atât de mult încât nici nu le-a mai auzit. Nici nu a simțit toporişca vecinului sfărâmându-i țeasta nici nu a mai simțit pământul galben-lutos acoperindu-l.

Ucigaşul a continuat să sape în locul lui, dar după câteva zile au venit doi vagabonzi scundaci – pripăşiți de câtva vreme în preajma oraşului – şi a fost la rândul lui omorât şi îngropat în mormanul de pământ scos din groapa căscată precum o rană în buza dealului. Cei doi au cercetat curioşi săpătura dar s-au lăsat păgubaşi; nu din fundul pământului puteau să-şi cumpere berea după care le ardea gâtul în acel moment. Oraş mic, lume puțină, după trei zile a intrat şi poliția pe fir. Câțiva copii au povestit acasă despre ciudata groapă săpată în vârful dealului. Au fost găsite cele două cadavre şi, într-un târziu, au fost prinşi absolut întâmplător şi ucigaşii în timp ce se învârteau năuci printr-o pădure unde o călăuză îi lăsase spunându-le că i-a trecut granița la sârbi şi de acolo pot să ajungă în Italia. Cei de la parchetul județean au adus şi un detector de metale, apoi au fost chemați geologii să facă prospecțiuni. La doar 70 de centimetri sub fundul gropii au descoperit marginea noului zăcământ de huilă şi orăşenii s-au gândit cu duioşie la Valter cel de neînțeles.

Finalul a fost simplu; s-a deschis o altă mare exploatare mineră, unii spuneau că va ajunge pentru a da de lucru minerilor din zonă încă două sute de ani, iar focul care ardea mocnit sub oraş s-a stins de la sine. Poate tot Valter şi vâlva lui…

CEAȚA

Lumea crede că ştie tot ce există şi bănuieşte tot ce nu există dar a existat sau va exista cândva.

“Cum ştiu păsările să zboare în ceață ?” Vocea nevinovată a fiului a umplut cupeul maşinii. Tatăl ar fi vrut să-i răspundă, dar era prea încordat, cu ochii ațintiți la drumul care parcă nu se mai sfârşea printre dealurile doar bănuite în ceața infernală.

“Parcă n-ar fi luna lui cuptor şi a venit adâncul de toamnă”, a icnit el. Un timp rulase în spatele unui autobuz apoi, când s-a hotărât să-l depăşească, a trebuit să se strecoare ca prin urechile acului printre acesta şi un camion care venea cu farurile stinse din sens opus. Nici nu ştie dacă a fost un camion, a sesizat doar o umbră lungă cu contururi estompate. “Cretinul dracului !” Transpirase pe dată şi acum nu avea nici o poftă de a răspunde unei întrebări puerile. Totuşi, i-a răspuns printre dinți: “Păi asta-i, că nu ştiu. Poate nici nu zboară.” În acelaşi timp, ca pentru a-l contrazice, o pasăre mare şi albă s-a izbit de parbriz. Instinctiv şi-a aplecat capul şi a înjurat săftos, făcând abstracție de prezența fiului de doar cinci ani şi de răscrucea pe care a lăsat-o rapid în urmă.

“Lasă-l pe tata să se concentreze, vezi că era să facem accident”, a intervenit nevastă-sa, apoi către el: “Ai obosit, dragă? Vrei cafea?”

“Nu, cred că am băut un litru. Ştii că la mine nu are efect.”

“Mă cam usturǎ ochii, trebuie neapărat să-mi cumpăr ochelari de vedere mai puternici. Mi se trage poate şi de la integramele pe care le-am descifrat pe plajă fără ochelari de soare. Ai trimis ilustrate la toți colegii tăi de birou ? Deschide mai mult geamul că s-a făcut o căldură înfiorătoare! Te-ai gândit că maşina noastră a cam îmbătrânit şi ar trebui schimbată ?”

O asculta, fără a-i răspunde, poate şi pentru a-şi spulbera neliniştea care îl cotropea treptat-treptat, mai ales că de mai bine de o oră nu mai întâlniseră nici o maşină, deşi drumul național pe care circulau trebuia, chiar şi în condiții de ceață, să fie aglomerat, iar acum apăruse, speriindu-l de-a dreptul, pasărea asta mare şi albă. Barză, cocor sau cine mai ştie ce altceva. Albul nu ar trebui să înfricoşeze, dimpotrivă… Motorul mugea înfundat, de parcă ducea o luptă cu el însuşi, iar botul greoi al maşinii abia mai despica vălătucii de ceață. Nu vedea nici o bornă kilometrică, nu întrezărea nici o lumină. Maşina zdruncina şi scârțâia din toate articulațiile, din toți pivoții, din toate şuruburile, semn că drumul este din ce în ce mai prost. "Ce idee tâmpită, să mă hazardez pe o asemenea ceață. Puteam să ne oprim la motel, vedeam şi meciul de fotbal, mâncam şi o mâncare caldă. Oricum acasă ne aşteaptă frigiderul pe care l-am golit cu o lună în urmă, atunci când am plecat în concediu."

A oprit maşina, a lăsat aprinse farurile, a pornit avariile, să nu vină vreun netot să dea peste ei, şi a coborât. Aerul era lăptos, dens, greu de inspirat şi-odată intrat pe trahee parcă nici plămânii nu îl acceptau. Era un frig subțire ("Nici vara nu mai e vară", şi-a spus înfiorat). Sub picioare a descoperit un rest de drum, crăpat, vechi, fără pic de asfalt. Halal să-i fie, doar trecuse acum o lună de multe ori pe aici şi ştia că drumarii numai ce îşi ridicaseră utilajele lăsând, aşa cum nu le stă în fire, un asfalt neted şi bine marcat. S-a îndepărtat poate zece paşi de maşină, poate nici atât, suficient însă pentru a nu mai zări lumina farurilor. Va trebui să întoarcă maşina, probabil doi-trei kilometri, cam până în locul unde era să izbească pasărea albă. Trebuia să se schimbe; era prea căpos, nu-i plăcea să-şi recunoască greşelile de conducere, cu atât mai mult că s-a rătăcit. Nu se putea aventura însă nici prea mult prin ceața asta nesuferit de lipicioasă. Da, se va întoarce, chiar dacă băiatul, care avea încredere oarbă în el, va fi dezamăgit de rătăcirile tatălui său, iar nevastă-sa, ca de obicei, îl va înțepa cu ironiile despre iuțeala de mână şi nebăgarea de seamă. A făcut înapoi zece paşi, dar nu a ajuns la maşină. "Drace, am greşit direcția." A pornit în sens invers, numărând de astă-dată

douzeci de paşi, dar nu exista nici o maşină. Şi-a făcut mâinile pâlnie în dreptul gurii şi a început să strige, dar fără nici un rezultat. Ceața era din ce în ce mai sâcâitoare şi mai rece. Dacă ar fi fost fumător ar fi avut o brichetă sau măcar o cutie cu chibrituri. Şi-ar fi semnalat în vreun fel prezența. Nici lanterna nu şi-a luat-o din maşină. “Nu se poate, nu mă puteam îndepărta atât de mult de maşină şi apoi, dacă vor vedea că nu mai vin, precis băiatul mă va claxona, doar îi place atât de mult să se joace cu butoanele.” Se încălzea la ideea că doamna sufletului lui, “istericoidală”, cum o alinta când o vedea nervoasă, va începe curând să-l caute, va intra în panică şi va țipa din toate puterile. În maşină are şi o lanternă puternică. Frigului subțire i s-a substituit un ger cumplit venit brusc peste corpul lui apărat de o pereche de pantaloni scurți şi de un tricou subțire şi ud de transpirație. Apoi a început să ningă (vara!) cu fulgi mari şi deşi, iar el a luat-o la fugă înainte şi înapoi, pentru a se încălzi, dar şi pentru a-şi descoperi maşina. Simțea că a fost atras într-o cursă din care nu există scăpare. O jale adâncă l-a cuprins în vreme ce picioarele dădeau semne de oboseală, de moliciune, de lehamite. Nu mai avea nici un rost…

Iar noaptea şi ceața păreau a dura o veşnicie. Şi poate că atât au şi durat, pentru că a doua zi, dimineața devreme, după o noapte sufocant de călduroasă, la marginea drumului național proaspăt asfaltat a fost găsită acoperită de zăpadă caroseria goală şi ruginită a unui automobil. Alături, în şanț, un schelet uman. Unii spuneau că ar fi aparținut unui bărbat. Dar ciudățenia a fost repede uitată – peste două zile o vacă a fătat un vițel cu trei capete... Peste alte două zile au început, în numele unei noi democrații impuse de jandarmul mondial, bombardamentele americanilor asupra Belgradului. Uneori, seara, sătenii se mai strângeau unii în alții să povestească despre bombe, despre avioane, despre embargou.

MLAŞTINA IMPERIALĂ

Dimineaţa trecuse uşor, convenţional, fără a prevesti altceva decât o zi obişnuită, de caniculă, în care colbului din curte i se va adăuga încă un grad Celsius, pentru a preîntâmpina era glaciară, care iacătă că trebuie să sosească doar peste câteva zeci de milioane de ani, terorizându-ne de pe-acum cu iminenţa sa. Camerele transpirau abundent pe după mobilele vechi, greoaie, achiziţionate cu atâta trudă şi după o îndelungată şi neruşinată campanie de lămurire, de la bătrânii proprietari, trecuţi de-acum în scriptele cimitirului din imediata apropiere. Mormanele de cărţi şi caietele de peste tot nu îl atrăgeau. Fotoliul era prea fierbinte. Biroul gemea sub sumedenia de hârţoage inutile (scrisori, somaţii de plată, citaţii, chitanţe de impunere, alte de-alea, frumos catalogate altădată, purtând tot felul de ştampile şi datate cu mai mult de o sută de ani în urmă, legate cu pănglicuţe fragile de diferite culori ofilite), lampa de noptieră pe covor, în mijlocul camerei. Cutii cu ace, agrafe, pioneze. Maşina de scris sufocată de greutatea pernei căzută într-o rână acum două zile.

Se vestea o zi incoloră, a sângelui îngroşat prin venele destul de tinere. Duşul cu apă călâie, mai mult înfierbânta. Ceaiul era degeaba scos din frigider, iar ventilatorul inutil înşuruba aerul fierbinte în jurul nasului borcănat. Alcoolul roşu al termometrului ambiental înregistra temperaturi de om bolnav, emisiunea adormită de la radio se prelingea languros, fotografiile picoteau pe pereţi, aproape să cadă din rame, fereastra refuza apropierea ochiului.

Peisaj debordant pentru un privitor răbdător al curţii: mormane de moloz împăstoşat, apoi crăpat şi împietrit (întocmai vulcanilor noroioşi, vag persistând în memoria ta deloc selectivă), cărămizi înverzite de timp (şi de mlaştina de sub oraş, pe care o simţi câteodată colcăind sub picioare), scări putrezite, lighene şi cratiţe cu

smalțul sărit – oprelişti ispititoare înfundate în spărturile gardului într-o încercare disperată de a rezista asaltului găinilor şi puilor din vecini. Vecinii înşişi moleşiți prin odăile lor, asemeni rațelor ascunse sub dragul meu “Ford” 1920 (negru, imens, blazonat şi blazat, dar încă în stare să atingă uşor patruzeci de kilometri pe oră).

Mişcări neutrale pe stradă, paşi moi, impersonali, soarele domolise până şi incursiunile zgomotoase ale copiilor.

Doar tu te mai puteai aventura la ora amiezii să apeşi energică butonul soneriei, atinsă şi ea de lentoarea căldurii. Urechea percepea involuntar tacitele mişcări: rostogolitul neregulat al dudelor grase prin aer (uşor fâşâit resemnat, zemos), drum încheiat într-un pocnet cleios pe asfaltul încins pentru a deveni minuscule lacuri în care tălăzuiau valuri dulci, înşelătoare pentru ochii micilor sălbăticiuni ale văzduhului); plimbarea sonoră a muştelor de gunoi; praful depunându-se moale pe obiectele camerei; lumina lunecoasă într-o firească înțelegere de-a lungul sticlei subțiri a vitrinelor bibliotecii; gândurile care se ciocneau cu sunete seci în pofida alunecării rapide a boabelor tulburi ale transpirației; zbaterea aerului curgând în sus, ca un pârâiaş incredibil. Doar tu puteai anula duioasa anormalitate a acestei zile. Zbârnâitul soneriei îmi relansa reflexele condiționate.

Da, da, da eram acasă, aşa, cu şort, tricou şi picioare goale. Da, eram acasă, pentru tine şi ideile tale, care mai de care mai fistichii şi mai generoase. Da, eram acasă, cu “Fordul” meu cu tot, ba şi cu a dracului dispoziție de a te urma la şantierul ăla procopsit – “aur pentru ziariştii ca noi”.

Entuziasmul tău, prefabricat cu o secundă înainte de a deschide uşa, nu putea decât să mă dea peste cap. Şantierul! Cine credeai tu că e viu pe acolo la ora aceea ? Şi-apoi mi-era o lene, ceva de groază. Era unica şansă de a ieşi din acea atmosfera râncedă, violentând barierele de autoapărare ale organismului.

Da, repetam curajos, copleşit de bătrânii cai putere ai “Fordului”, da este şi asta o şansă, dacă nu ne pierdem vreo roată pe drum. Voiam cu adevărat să fii lansată în presă – ți se potrivea atât de bine încât, într-un posibil viitor, puteam trece liniştit la cratiță. Da, da, ce

noroc – strada pustie în fața relicvei mele pufăind, huruind, speriind câinii culcuşiţi prin curţi.

Ieşisem deja din oraş când mi-ai arătat drumul ce trebuia luat pe propria răspundere şi pe propriile tălpi. Mă pleoştisem cu totul: era prea mult – şantierul abia se vedea. Părea un monstru ce se odihnea pe o imensă rană gălbui-roşcată a pământului. Tumultul stins răbufnea greoi când şi când spre noi – sunete moi, rare, prelungi, nehotărâte. Călcam a lehamite, mai mult îmi târşeam picioarele, stârnind în urma ta norişori de praf. Cu toate acestea am reuşit să depăşim un moşneag numai bun pentru un reportaj social despre sărăcie, decrepetitudine şi uitare de sine. I-am reținut privirea absentă sub o pălărie roasă, de carnaval, cocoşat de cele două genți jegoase, burduşite cu cine mai ştie ce mizerii culese de prin pubelele gunoi şi legate între ele cu sârmă de aluminiu.

- Măcar ştii ce va să fie pe-acolo ?

Un "mda" aruncat peste umăr m-a lămurit că habar nu aveai.

- Ce putea fi mai firesc decât să mă porți prin praful infernal, cu soarele de amiază în cap şi să n-ai idee pentru ce, am bombănit, mutându-mi actele pătrunse de sudoare dintr-un buzunar în altul.

Căutătura ta piezişă, părul aruncat neglijent pe spate, la intervale aproape regulate, linia austeră a şoldurilor păreau să mă sfideze.

- Spune-mi măcar dacă un om cu minte poate lucra pe o asemenea vreme.

Mai degrabă m-a luat în seamă portarul de la prima îngrăditură care, după ce i-ai înfipt legitimația în nas, a întrebat nedumerit: "Şi dânsul are ?"

- Aş zice că te-au trimis la dracu-n praznic, pe un şantier de canalizare unde, absolut întâmplător, primul om întâlnit nu este altul decât fruntaşul fruntaşilor care, în pofida vârstei, a pregătirii, a etc. etc., este aşa şi pe dincolo, imprimând muncii un etc. etc… Şi mai ziceai de aur pentru ziariştii ca noi. Într-adevăr, ce să-ți mai spun… De ce nu ți-au dat şi ție un şantier de proporții, unde să…

Se pare că mă lăsasei destul să leg cuvintele în propoziții şi propozițiile în fraze, pentru că m-ai întrerupt imperativ:

- Gata, ajunge! Bine că ne-au lăsat şi până aici.

Excalamase entuziastă de parcă era capătul lumii la care râvnisem bolnăvicios amândoi. Prevedeam că îmi vei explica nemaipomenita şansă de a ajunge până aici şi m-am grăbit să ți-o iau înainte:

- Aiurea, borş… Eu o să stau cuminte la umbra primului stâlp de telegraf, până îți îndeşi ideile documentării în agendă. Promit să fiu al dracului de răbdător şi te voi aştepta până seara…

Un camion silențios, imens, albastru, a trecut târând după el o cortină de praf. Întrevăzusem câteva chipuri imobile, instrumente şi scule ciudate. Am scuipat nepoliticos, îndelung, a obidă şi lehamite.

- Trebuia să las în maşină un coş cu ouă. La întoarcere aveam şi pui, dacă nu chiar găini la rotisor.

Nu prea aveai chef să mă urmăreşti.

- Măcar de ar ninge. Este un iulie inuman…

Tăcere.

- Eu mă descalț…

Tăcere.

- N-auzi ? Mă descalț !

Fără încuviințarea ta, mi-am descătărămat invidiatele mele sandale de import-export. Aşa sunt mai aproape de strămoşi, deşi mă obişnuiesc greu cu fierbințeala drumului. Pelerinaj. Sfintele moaşte. Rasa-n cap. Scârț ! “Mai bisericeşte-te, păgânule”, mormăia tata-popa. Şi-l revedeam prin biserică, “zeu tânăr şi frumos”, în odăjdii aurii, de mare sărbătoare, ațintându-şi privirile sfinte pe câte-o fecioară lumească (“Duminica viitoare găteşte-te, spală-te bine, că te-oi pune să ceteşti Sfânta Scriptură, în biserică ! M-auzi, fă ?” – adică, mama ta de stârpitură, când ai mai răsărit şi tu din scutecele în care te-am botezat ?).

- Cred că o să-mi dau jos şi tricoul.

Praf cât vezi cu ochii. Afurisită pustă, bătută ici şi colo în cuie de iarba şi tufişurile pipernicite. Să nu o ia vântul. Şi, dintr-o dată, bucuria îmi inundă sufletul: eşti marcată şi tu de anotimp – bretelele transpirate ale sutienului tău îşi îndeplinesc menirea, închingându-te. În rest, impecabilă, antiseptică, dezodorizată, îmbălsămată.

Te însoţeam dintr-o inerţie păcătoasă şi păguboasă. Mai puteam fi opriţi. Zgomotele încă existau; crâmpeie de râsete, vorbe, înjurături. Cineva cânta. Pauză de masă. Dejun pe iarbă (amintirea tabloului clasic, reluat de pictorii naivi). Totul de un firesc îngrijorător. Soarele bubuia în căştile de protecţie – ne apropiasem suficient pentru a percepe detalii. Ici-colo câte un stâlp, ne zgârâia retina.

Papura invadase împrejmuirea de sârmă ghimpată şi colţii ruginiţi ai acesteia înroşeau aerul sterilizat de soarele alb, puternic. Departe se întrezărea şirul lung de plopi, altădată falnici, acum ciuntiţi. Ajunsesem la ceea ce părea un obstacol cu adevărat de nepătruns.

- Ştrandul vechi…

Să fi şoptit tu, să fi fost o voce interioară care îmi amintea discuţii misterioase despre locul acesta ? Unii erau de părere că nu se investiseră inutil atâţia bani pentru trecerea lui în conservare şi că, dacă te urcai pe acoperişurile caselor din preajmă, puteai să mai vezi câteva vârfuri de cabine coşcovite, precum şi stâlpul pe care erau arborate cu schimbul drapelul alb sau albastru, după cum era timpul sau apa, dar că acum totul era cufundat în încremenirea accentuată de misterioşi vălătuci de ceaţă, anulând orice urmă de sunet. Alţii se mărgineau la simpla observaţie că e periculos să laşi de izbelişte un ştrand incomod, periculos, devenit poate mlaştină, poate sursă de infectare continuă a zonei. Dar cei mai mulţi dintre cetăţeni nu aveau habar de acel loc, neînsemnat pe vreo hartă turistică modernă, fără vibraţii deosebite pentru tineretul mereu în căutare de senzaţional.

Vârful roşu al secundarului “Atlanticului” meu cu cadran negru acoperise aproape minutarul cât şi orarul – miezul deplin al zilei. Cu cât ne apropiam, soarele copleşea mai mult, iar liniştea suspectă, răuprevestitoare, bombarda timpanul neînvăţat cu asemenea senzaţii. Părea că totul se desfăşoară între imense cortine de pluş, absorbind energiile sonore. Nedumeriţi, continuam înaintarea. Ajunsesem din urmă camionul albastru când, deodată, revelaţia; la picioarele noastre s-a deschis o perspectivă greu de anticipat. Părea un şantier aşezat pe fundul unei mări de aer. Ştiam, cel puţin bănuiam, că în urmă rămăsese celălalt şantier, cu muncitorii desfăşuraţi în pauza de

prânz. Aici oamenii priveau curioşi clisa aceea nepământeană, când cenuşie, când gălbuie, mustind de vinişoare negricioase de apă. Pământul cădea într-o superbă plutire, străluminând de la alb la rozaliu. Nici un sunet nu răzbătea dinspre excavatorul pe care-l bănuiam înfierbântat, cu motorul supraturat, mugind de efort, la cei douăzeci de metri sub noi.

Câțiva ne-au făcut semne să ne depărtăm. Începea să devină periculos (sau să devenim periculoşi ?). “De ce-ul ?” ne-a rămas aninat pe buze. Oricum, nimeni nu s-ar fi învrednicit să ne răspundă. Bătrânul modest îmbrăcat, dar cu pomeții delicați, pe care-l zărisem la ieşirea din oraş, ne indică tăblițele plantate cu dărnicie peste tot: “Stop!”, “Atenție, teren accidentat!”, “Folosiți casca de protecție!”, “Pericol de înec!”, “Pericol de electrocutare!”, “Pericol de surpare!”, “Pericol de…”, “Pericol de…”

Mi se părea complet stupid să ne întoarcem înainte de a arunca măcar o privire. Dar chiar în acel moment am sesizat primul gest agresiv: singurul om cu cască albastră a ridicat un bulgăre de lut şi a aruncat cu el către noi. Părea o pasăre gălbuie într-un zbor ratat, lovindu-mă moale peste fluierul piciorului. Nici nu mi-a venit să mă feresc, atât de ciudat mi s-a părut comportamentul acelui om. Ți-am luat mâna şi te-am simțit tremurând – nu te aşteptai la aşa ceva. Poate voiai să plângi sau să ripostezi indignată, scoțând legitimația de ziarist. Poate voiai să le ții o lecție de morală sau de logică sau de umanitate sau de balistică. Nimic din toate acestea. Priveai hipnotizată spre bucata de pământ care mă atinsese. Era galbenă sau albăstruie ? Mai intrigantă era însă urma de arsură de pe pantaloni. O briză uşoară cu arome fetide venea dinspre păpuriş. Plopul bătrân, scrijelat de trecerea vreunei autobasculante neglijente şi-a întors, fără zgomot, frunzele de pe o parte pe alta. Abia atunci am zărit păsările: un stol compact, despărțindu-se în două şiruri, ocolind evident locul. Totul fără un sunet. “Cască albastră” ne privea placid, cu brațele inerte pe lângă trup. Se întrevedeau câteva şuvițe din părul arămiu. Ridicând din umeri s-a întors, văzându-şi de măruntaiele pământului răvăşit.

Te-am împins spre îngrăditură. Îmi venea să țip şi te-am tras după mine, sărind într-un picior, adolescentin, către ceea ce părea a fi intrarea. Papura se îndesise. Din loc în loc te-am simțit tresărind de oroare: lipitori, şopârle, broaşte, mormoloci, gângănii gelatinoase, ducându-şi existența într-o linişte crâncenă şi perfectă, mistuindu-se unele pe altele fără gesturi inutile, decât cele dictate strict de complicatele procese metabolice. Răsuflând greu sub scursorile timpului, părea un pământ al nimănui, invadat din toate părțile de apa plină de bulbuci, lintiță, papură, stufăriş şi gunoaie. Elan neştirbit; continuam să alergăm – eu de bucurie, tu de grozăvia de a nu rămâne în urmă, departe de mine. Apoi, brusc, parcă la o comandă, ne-am oprit.

Ne-au lăsat totuşi am vrut să spun, dar am resimțit inutilitatea vorbelor. Parcă îmi ghicisei gândurile, dar te preocupa altceva. Ai rupt o trestie, apoi încă una dar, deşi uscate, acestea nu produceau nici un sunet. Nedumerirea mi s-a transformat în groază. Simțeam, ştiam dintr-o dată că te voi pierde: ochii păreau să ți se depărteze, apoi să se dilate. Întreaga față ți se lățea, se umfla. Nările păreau două grote uriaşe, fornăitoare. Un tunel roşu-aprins – gura, garnisită cu blocurile imense de smalț ale dinților. O pădure înfricoşătoare – părul de care erai atât de mândră. Tunetul puternic s-a auzit dintr-o dată, răuprevestitor şi a trebuit să-mi acopăr urechile. Târziu mi-am dat seama că nu era altceva decât vocea ta alarmată de ceva care se pare că se întâmplase cu mine. Era prea târziu, era după ce totul revenise la dimensiune normală. Te-am văzut dintr-o dată îngrozită, luând-o la fugă înapoi, dincolo de îngrăditură. Nu auzeam papura şi trestia foşnind, nu auzeam clipocitul micilor băltoace în care călcai fără să vrei, îngrozită. M-am repezit într-un prim impuls pe urmele tale (buna creştere de acasă, spiritul disciplinat de metrii liniari ai cărților citite), apoi am renunțat – şansa oferită era prea mare. Mai aveam atât de puțin până la bordura pe care o bănuiam albă, marcând miraculoasa graniță pământ-apă (apă, apă, cine te sapă,/ apă apă, cine te-ngroapă).

Începuse, vag, să mă chinuie setea. Buzele crăpate, zbicite de vântul solar. Iată şi nisipul alb, contrastând puternic cu putregaiul adânc al mlaştinii înconjurătoare. Iată-te, bărbatule, la capăt, scăpat din corsetul vegetației incerte.

Deschidere impresionantă: două şiruri de cabine decrepite, altădată viu colorate, predominând roşul şi galbenul, încadrând ceva care aducea cu un palat greoi (pilaştri de marmură, ferestre imense, de aerogară, o împletitură hilară de butaforii cu satiri, tritoni, fructe exotice). Şi totul strivit de albul pereților ca nişte uriaşe oglinzi reflectând cerul înfierbântat. Briza puturoasă îmi invadase toți porii. Suspectam cabinele care cândva găzduiseră trupuri superbe, de acum stoarse de seva vieții sau purtate în preumblări de strănepoți. Le suspectam pentru uşile închise. Pentru acoperişurile pleoştite a nepăsare. Pentru cuiele ruginite zgâriind contururile. Pentru alinierea prea riguroasă. Pentru propria lor existență. Soarele se ridicase şi razele lui binefăcătoare treceau prin spărturile din pereți. Păreau nişte monştri somnolenți într-un “dolce farniente” dar, în acelaşi timp, în stare de veghe, urmărindu-mi mişcările printre gene, cu impertinență şi ostilitate.

Nisipul fin, uşor umed, străin şi rece. Pe alocuri, sticlos. Făcusem câțiva paşi cu teroarea şi nădejdea în suflet, să nu regăsesc pe cineva călcându-mi pe urme. Apoi m-am calmat şi poate aş fi uitat senzația neplăcută, de pândă, dacă uşa unei cabine nu s-ar fi deschis încet (bănuiam că în condiții normale balamalele ruginite şi înțepenite, ar fi trebuit să scrâşnească teribil). Apoi s-a închis la loc, tot atât de încet şi fără zgomot (câțiva şobolani îşi făceau probabil vizite, fără lamentabilele chițcăituri obscene, marcând festinul). Am răsuflat uşurat.

Mă tenta palatul în fața căruia stăruiau stafiile unor bănci cândva maiestuoase (bănuiam şi o părere de parc englezesc) şi poate mi-aş fi dus până la capăt gândul de a pătrunde în imensitatea-i bănuită dacă nu m-ar fi învăluit din nou miesmele fetide, obligându-mă să depăşesc stadiul de contemplare. O forță sau ființă (iată că am început să o iau razna !) mă ghida pe aleile nemaivăzute (sau parcă

totuşi ?), pentru că, luând-o aparent la întâmplare spre stânga şirului plopilor stâlciți de anotimpuri şi părăsire, am dat de bordura crăpată a bazinului. Era într-adevăr albă, aşa cum mi-o imaginasem. Un alb absurd de proaspăt (îl imaginasem sau îl impusem ?), de parcă meşterul vopsitor numai ce-şi încheiase misiunea. Eforturile altor vremi se întrevedeau perfect la îmbinările bordurii, unde sesizai nenumărate straturi de vopsea scorojită, albastrul rece, menit să imprime ideea de sănătate, securitate, igienă, roşul – ca îndemn la zburdălnicie.

Câteva broaşte, simțindu-mi apropierea, s-au aruncat, fără pleoscăiturile obişnuite, în ceea ce rămăsese din oglinda marelui ştrand imperial, acum o ierbărie întinsă, sufocând eforturile disperate ale apei de a respira (de m-ai fi lăsat să respir, iubito, ne-am fi păstrat inconfundabili mereu). Departe s-a pornit un megafon. Primele sunete de când pătrunsesem în zonă. Cuvinte contorsionate, distorsionate de vânt. Mai mult mugete sporind neliniştea. Când şi când percepeam: “sancționați… amendă… atenție!” Apoi s-a întrerupt. Soarele, aproape asfințit părea să revină la amiază. Cocoțat pe marginea podețului de lemn înnegrit încercam apa cu degetele de la picioare. Apă, ca toate apele. Poate ceva mai vâscoasă. Aveam impresia că mă privesc din exterior, de după sticla unei vitrine strălucitoare. Senzații ciudate. Implicit oboseala de a-mi cenzura conştient gesturile altminteni fireşti.

Prevenitor, am coborât pe scărița plină de mâzgă. Apa îmi ajungea până la umeri şi am respirat uşurat: nu ştiam să înot. Cu mâinile deasupra capului, într-un ridicol efort de a-mi păstra echilibrul, înaintam – parcă predându-mă unei armate a văzduhului şi apei – spre ceea ce părea a fi un buştean masiv, ițindu-se din pâcla care până adineauri nu existase.

Pâcla se întindea de jur împrejurul bazinului, formând un inel perfect, alburiu, dens. Cerul azuriu, înalt. Soarele la fel de puternic, străpungând retina. Păream într-un tunel vertical. Uşoare fioruri. Răcori ? Senzații malefice ? De undeva apăruse şi “compul” – podul mobil, masiv şi pustiu – din buşteni vopsiți cândva în roşu, plutind

cu scurte zvâcniri, ca şi cum ar fi fost într-adevăr tras de câteva perechi de brațe viguroase ale tinerilor în costume de baie decente, lungi până la genunchi (aşa cum văzusei într-o ilustrată de epocă). Zgâriind ochii cu evidența şi stridența sa, palatul greoi, cu pilaştri de marmură, pe care-l ştiam undeva departe, pe mal, se înălța, uşor clătinându-se, pe ciudatul pod mobil. Aiureli. Oboseala şi căldura. Multitudinea sau puținătatea senzațiilor noi ? Mintea căutând să echilibeze dorințele cu realitatea, inventând un univers pe măsura senzațiilor întâlnite. Poate ceața. Poate uşoara răcoare ? Şi, dacă ar fi ştiut totuşi… Sintetic luând-o. Adică nu, analitic luând-o…

Abia atunci l-am văzut. Mai întâi m-a izbit impecabilul lui costum alb. Cascheta colonială înnodată regulamentar sub bărbie, cismele negre, lustruite ganț. Fața dominată de barbişonul elegant, uşor grizonat, figura intelectualizată la maximum, studiată generații de-a rândul. Ochii blajini şi miopi, nasul şi pomeții delicați. Trăsături familiare, întâlnite undeva (când ?). Realitatea imediată ? Într-un tramvai ? Revistă ? Doamne, era chiar bătrânul cu cele două genți, modest îmbrăcat… Asemănare banalizatoare. Pipa risipea rotocoale înmiresmate (“Mac Barlen” sau “Prinz Albert”), acoperind întrucâtva fetidul înconjurător.

Cu o mişcare aferată, largă, mânuia pensula şi penelul, aşezând uşoare scoici de vopsea pe pânză. Mâna nefiresc de subțire, căuta când şi când termosul (cafea, ceai fierbinte cu rom, poate ceva mai fin). Şi ce nu era acolo, într-o dezordine studiată: tuburi şi borcănaşe cu vopsele, pensule, cisme, sfeşnice, tacâmuri de argint încrustate cu smaralde la casa “Lowy”, camere obscure cu burduf, cutiuțe cu plăci fotografice, haine de toate culorile şi croielile (smokinguri, fracuri, meloane, jobene, rochii grele de brocart, tafta, “crep-de-chine”), albume fotografice cu însemnele lui Beranek “Photographische Kunstanstalt, Photo-lithografie und Lichtdruckerei, vorstadt Fabrik Parkstrasse – Die Platte wird fur fernere Nachbestellungen Oufbewahrt”. Era chiar şi un pian “Dohman Karoly” – sistem Bosendorfer, aşezat la marginea podului mobil.

Plutea aidoma unui Noe modern pe o mare a Sargaselor, înconjurat de lintiță şi miasme, către un țărm care nu se mai arăta. Perdeaua inelară de ceață din ce în ce mai aproape. Limbile ceasului refuzau să depăşească ora tihnită a amiezii.

N-a tresărit, n-a schițat nici un gest, doar ochii parcă au devenit uşor malițioşi – poate şi datorită unui uşor strabism netratat suficient în copilărie. Palidul aer aristocratic afişat îl împiedicase să mi se adreseze într-un fel (unde-i al treilea să facă prezentările ?) sau ținuta mea neconformă, cu mătasea broaştei agățată de nasturi, cu lintiță între degete, cu părul vâlvoi, uşor decolorat de soarele aprig. Nu l-am salutat, de altfel îşi continua absorbit munca, cu privirile țintă undeva în vălătucii de ceață, dar am trecut în spatele lui, să văd ce are pe şevalet. Mult gri, câteva pete galbene, centrul viitorului tablou invadat de alb strident. Tocmai aşeza cu tuşe sigure două puncte cenuşii, reci, amorfe. Am simțit o uşoară furnicătură ce urca pe şira spinării. Punctele cenuşii deveneau doi ochi ai dracului de cunoscuți. Fizionomie deloc străină – cicatricea mică de la coada ochiului stâng. Brusc, revelația propriului chip împodobit cu lintiță. Expresia stupefiată, părul vâlvoi. Nu era posibil. Căldura ! Am întins mâna stângă şi am atins pânza încă umedă, moment din care nu am mai ştiut nimic, până când am simțit mâinile tale reci (totdeauna a existat o compensație termică între noi). Ochii tăi care mă cercetau obosiți, spăimoşi, roşii. Ochii tăi care mă călăuzeau printr-un tunel de ceață cu aer prăfos irespirabil. Fără gânduri, fără dorințe. Fluxul sangvin încetinit până aproape de blocare. Mierea zilelor fără tine. Mierea aerului fără tine. Soarele se prelingea în şiroaie murdare pe pieptul bombat. Atingeri moi, altele aspre. Colțuri şi spini, ace de brad.

Fuseseră fulgere verzi, animale hidoase care mă purtau pe umeri, ape clocotind de putreziciune, papura ascultătoare făcând loc într-un foşnet discret, neguri care se destrămau, megafonul care dicta sunete inversate, ticăitul puternic al ceasului de mân. (Totul incomoda. Amâna. Refuza întâlnirea. Simțeam cum te rogi, cum mă rogi, să uităm această vară, să uităm această mlaştină…

Ne-am depărtat, luând în sfârşit în seamă gesturile imperative ale oamenilor cu salopete vişinii; începea să devină (sau să devenim ?) periculoşi. Continuai să mă fixezi. Spaimă nelămurită. Gâtuită. Refuzând să mi te adresezi. Din când în când încercând, totuşi, un zâmbet liniştitor, forțat. Pulsa în mine tot soarele acumulat în lungile zile de uitare şi lentoare pe balconul tău. Balansoarul aninat de inconsistența aerului revărsându-se pe curburile sale patinate şi maronii; lemn de esență nobilă, rememorând atmosfere stinse. Alertat mi-am căutat din ochi ceasul – aventura se prelungise, mă obosise. Aceeaşi afurisită oră a amiezii; secundarul uşor depărtat spre cifra unu (doar trei-patru secunde să fi trecut ?) Abia atunci am remarcat bucata de carton din mână. Era versoul unei fotografii vechi, cu ştampila în relief aplicată pe colț. Înfloriturile literelor baroce. “Photographische Kunstanstalt Beranek, vorstadt Fabrik Parkstrasse – barosgasee 1917”. Prudent am întors cartonaşul uşor brumat, pentru a revedea un chip de obsesie, cu părul vâlvoi, uşor decolorat de soare, plin de lintiță. Eu.

Şi, dintr-o dată, mi-am simțit picioarele îngreunându-se şi pulsul rarefiat şi guta copleşindu-mă şi ridurile muşcând rapid din fața-mi suptă şi ochii slăbiți ne-mai-distingând lumina şi am auzit sunetul icnit al cuielor pătunzând în fibrele lemnului de brad şi plânsul tău iubito, plânsul tău de bunică petrecându-şi soțul pe ultimul drum…

***

Şi toate acestea imaginate în scurtul drum leneş prin cameră şi hol către uşa după care nicidecum nu erai tu, ci poştaşul cu o scrisoare prin care mă vesteai că eşti în continuare pe şantierul acela dunărean, unde mă invitai cu emfază şi înflorituri de stil să ne dăm întâlnire pentru a scrie împreună o extraordinară carte despre măreția muncii şi a omului, cu două voci auctoriale, şase planuri şi chiar cu un titlu cules de pe coperta prietenului tău “Lungul drum al Dunării spre soare”. Deocamdată mi-ajunge.

ÎN SFÂRŞIT, SINGUR…

ziceai, scăpând de ticăitul buzărant al ceasului de perete, care până şi orele ți le arăta anapoda (*copia "ceasului nopții al fraților Lerolle, Paris, 1830 – 1840, bronz aurit şi lac albastru, 48x40x23 cm – piesă de colecție văzută – când ? – în palatul-muzeu Pavlovsk*), de fâşâitul apei în chiuveta spartă din exces de zel, tocmai de cel care ți-o montase, de hârâitul conductei în bucătăria vecinului, de zdupăiala copiilor de la etajul superior ție (*stratificare făcută după criterii ingenioase care îți scăpau*), de mirosul insidios al condensului; îmbrăcându-te, potrivit deprinderilor, cu haina verde crud (poate moştenire de la vreun bunic scăpătat – *prin scăpătat înțelegând risipitor cinstit, pentru că oare cum ar putea fi înțeles acest bunic care lăsa în tinerețe, de dragul unei fetişcane sărace – pe care o va înjura din senin toată viața, dar nu o va bate niciodată, fapt regretat poate spre sfârşit – o avere boierească, mutându-se cu treizeci de rânduri de case mai la deal, într-o casă de pământ bătucit cu două camere de 2x2 metri, înălțând, după ani şi ani de trudă proprie o mândrețe de vilă, în care nu mai ajungea să se mute şi pe care neamurile o vor vărui, după lungi concilii, înainte de vânzare, ca unică moştenire; posedând în război funcția multiplă de cărăuş al alimentelor, munițiilor, efectelor, răniților şi morților; "duceam căruța plină cu vârf; ofițeri şi soldați aruncați de-a valma şi degetele unora erau pline de inele şi verighete, ba am văzut şi ceasuri de aur, da' nu m-am atins de nimic, până şi patefonul găsit într-o maşină nemțească l-am lăsat cântând la graniță când m-am întors acasă – păgubos am fost de când mă ştiu; păgubos*", poate cumpărată cine mai ştie când, tocmai de tine, din vreun talcioc organizat), pantalonii de piele, mulați perfect pe picior, ciorapii de un roşu intens; înghițeai cu noduri câteva lingurițe de ou frecat cu

zahăr (micul tău dejun de ani de zile), te împiedicai de pisica unsuroasă şi urduroasă, rasă neselectată, cu tendinţă continuă de sălbăticire, te spălai pe dinţi angoasat (*dacă omul ar face conştient toate gesturile fireşti automate – automatismele vieţii, de reţinut pentru o viitoare reflecţie –, ar cădea obosit înainte de micul dejun*), erai mulţumit cu bărbieritul de ieri, examinai pantofii (*pulberea istoriei îngreunându-ţi paşii, aheu întors fără putinţa regăsirii*), te hotărai, pentru prima oară de la cumpărare – eveniment petrecut hăt departe în memorie –, să arunci o părere de cremă neagră pe pielea lor de un maroniu îndoielnic; fredonai (zburlit pe calicia vieţii), te admirai (mişcări elegante, ritmice, peria spre stânga, dreapta; în intervale egale de timp se străbat distanţe egale), te încălţai, păreai alt om (mai înalt, mai suplu, mai al dracului pur şi simplu) – *"omul dintâi este din pământ pământesc; omul al doilea este din cer", cum zice părintele Romulus că zic neoprotestanţii (de unde să ştie pârlitul de el cum zic neoprotestanţii ?)*; lăsai un bileţel la uşă deşi nu avea cine să te caute *("reveniţi după ora 18")*; urcai în tramvaiul fără clase, supremă cucerire a democraţiei, traseul unu roşu – zâmbeai amintirii unui bătrân, care aşteptase două ore, văzând că toate tramvaiele sunt galbene şi nu apare nici unul vopsit în roşu – compostai meticulos biletul, te asigurai dintr-o privire că toată lumea are bilet, lecturai cele 4-5 pagini dintr-o carte (niciodată aceeaşi, niciodată nouă), te închinai cu limba în cerul gurii în dreptul cimitirului *("Doamne Dumnezeul nostru, odihneşte în pace sufletele tuturor morţilor din lume"* – căutai sensul rugăciunii, nu găseai echivalentul Dumnezeului pentru toţi, te lăsai sedus de ideea că încerci să te pui bine cu toată lumea), te încrâncenai că până şi prieteniile se sting aici, că spaţiul delimitativ nu este determinat în timp, că la urma urmei hazardul îşi punea amprenta peste veşnicia ta derizorie înghesuindu-te între necunoscuţi (trăiţi cu mult înainte sau care trăi-vor după tine), ajungeai la staţia centrală, coborai maiestuos numărând porumbeii de pe acoperişuri, te trezeai dintr-o dată în mijlocul furnicarului stârnit, încercai să-ţi păstrezi relativa prestanţă, ţineai capul ridicat, spatele drept, voiai să calci măsurat – legile lui

Licurg îți zbârnâiau prin toate venele *("tinerii să meargă pe stradă liniştiţi, cu mâinile sub haină, cu privirea îndreptată înainte, fără să o întoarcă nicăieri, stăpânindu-şi senzațiile"*); nu puteai rezista prea mult presiunilor, te grăbeai la rându-ți (câteodată fără țel, câteodată cu un scop abia precizat), îmbulzindu-te, năvălind, devastai rafturile unei librării *("când şi unde un asemenea noroc",* zâmbea imens librăreasa – pe care nu mai ştiai din ce vis să o iei – şi tu răspundeai amabil admirându-i formele – păcat că există atâtea femei inutil înregistrate în carnețelul tău), cu gândul la ce va să fie acasă (apă închisă, uşă închisă, gaz închis, radioul mut, ceasul întors, pisica îndestulată, lumina stinsă, telefonul scos din cadă – ce voluptos să poți vorbi la telefon stând în apă până la gât – parcă aveai cu cine vorbi, formai numere aiurea, ascultai voci, atmosfere: telefonul valorează mai mult decât gaura cheii); te îndreptai invariabil spre chioşcul de ziare de unde cumpărai, fără tocmeală, "Sportul", subliniai cu degetul titlurile, vorbeai cu vecinii de bancă, excesiv graseiat sau dimpotrivă, fără accente, zâmbind condescendent la vreo apreciere zgomotoasă (*paştele şi grijania cui v-o orânduit lângă mine*), numărai pentru a patra oară buletinele de analize (toate la zi, toate bune), citeai anunțuri (circumscripție financiară, circumscripție veterinară, spital județean, cinematograf, restaurant, alimentară: *"alegeți cu ochii nu cu mâna, stimați cumpărători", "aici nu se fumează pentru sănătatea dumneavoastră", "vindem carne de purcel cu cap şi picioare", "ascuțim brice şi patine sub poartă", "legăm cărți sub poartă", "dactilografiem a doua uşă pe dreapta în fund","vindem maşini de spălat frigidere şi aspiratoare",* coborând în demisolul unei taverne împuțite citeai îndemnul *"lucrători din comerț, numai urcând nivelul calității serviciilor vă perfecționați"),* zâmbeai amintindu-ți de Simfonia a IX-a a lui Beethoven şi de taxa cam ridicată, pe atunci, prin anii '50 (*o sută de lei ajungea să mănânci jumătate de lună*), avansată după enunțarea parolei-dorință, de blonda (sau bruneta?), apetisantă şi cultă, fredonându-ți melodia în timpul actului sublim, de sentimentul că încordarea nu ajunge, de bucuria că eşti acceptat în acest depozit de

plăcere de doi metri pe unu şi jumătate, senzaţia că nici cele mai îngrozitoare înjurături pe care le ştiai nu puteau anula existenţa acestor vestale (dreptcredincioase ale zeiţei Isis), de cazarma "Transilvania" (sau Ardeleană ?) – multă vreme clădirea cea mai lungă din Europa, fală ajunsă depozit de şobolani, până la deratizarea prin demolare (Cicero bombănind: *"istoria este dascălul vieţii"*) –, te încruntai la tot pasul, fericit pe de altă parte că nimeni nu îţi poate urmări gândurile întortocheate (inutilă incursiune), arătându-ţi peste tot descendenţa princiară, lansai ocheade pe promenadă spre fostele grozave frumuseţi ale urbei – care nu făcuseră toată viaţa decât să te aştepte pe tine, june-prim, viril, cu gânduri de posedare (eh, pe vremea aceea moravurile aparţineau cerului) – căutai avid feţele trandafiriu-radioase de altă dată (*numai tu nu-ţi schimbasei înfăţişarea din tot oraşul, în cele câteva decenii pe care le purtai totuşi onorabil, fără chelie, burtă, colesterol mărit, scleroză, diabet, prejudecăţi ipohondre*), renunţai, salutai şi iar salutai (*nevoia inutilă a recunoaşterii*), în timp ce mâinile inventariau pierderile de peste zi (nasturi, ziare, insigne, bani nu); ascultai politicos, cu ochii în gura indivizilor vorbindu-ţi despre premisele căderii Imperiului Roman (aici nu avea cine să te taie, dar încuviinţai orice la urma urmei, chiar dacă unul insistent îţi povestea că Arcidava nu este acolo unde se scrie că este şi că ar putea să îţi călăuzească paşii pe un drum antic despre care nimeni nu mai ştie), despre cheltuielile de întreţinere, despre superba căţea dalmaţiană sau despre bătrânelul sfrijit, proptindu-se într-o cârjă, târât dintr-o parte în alta a oraşului de marele Saint-Bernard care-i mânca aproape toată pensia, despre astm, consumul prea mare de gaz (şi aici le dădeai dreptate), despre cine mai ştie ce…, înregistrai ticuri verbale (*înţelegeţi ce vreau să vă spun… pe onoarea mea… când eram la studio… aaaa, nu ştiţi…, eu dom'ne mult timp, vorbesc serios, ce dracu', am fost mult timp redactor de radio, da, da, da, am şi carnet…* – aştepta câteva secunde, teatral, cu gura larg deschisă, pentru a spori greutatea cuvintelor rostite, apoi continua – *… pe onoarea mea, acolo scrie clar, am spus şi epigrame, poezii şi*

poeme, dar mai târziu… era radioficarea în floare, am patru licențe – dar asta este altă poveste – da, da, eu am condus destine umane… mă înțelegeți… aveam un pluton pe graniță, conduceam o companie, da, da, da… aveam o mare unitate în spate, păi eu – mă înțelegeți ce vreau să spun – eram locotenent, da, da… eram maior… nu, general nu am ajuns vreodată, nu râdeți…, pentru că eu nu mi-am dorit… nu, eu toată viața am fost căpitan…, colonel, vă pot spune multe – pe onoarea mea, am trăit multe, vorbesc foarte serios…, păi ce credeți, venea generalul… ce spun eu, venea ministrul…, şi mânca dom'ne din cazanul în care făceam eu mâncarea, odată s-a nimerit regele prin preajmă… toată armata mă ştia, nu era altul mai grozav în materie de fasole bătută…, da, păi sigur că da…, spatele frontului nu-i cald pe măsura efortului din linia întâi… eu pot să interpretez evenimentele şi faptele, pentru că eu le-am trăit, aşa cum nu sunt ele scrise în istorie, nu vă uitați neîncrezători, eu am trecut prin anii dumneavoastră, dar dumneavoastră nu ați ajuns încă la anii mei, da, da, da... multă vreme... mare scofală mai ştie şi tineretul din ziua de azi…), îți plimbai liniştit ochii pe mătăsurile violent colorate, ajuns cine mai ştie cum, tocmai la Gara de Nord, pe o bancă nici înaltă, nici joasă, nici albă, nici neagră, cum îi stă bine unei bănci respectabile purtând inițialele UDR; înfigând dinții, hămesit, într-un polonez în corn (mai târziu pe aceleaşi panouri va scrie că se vinde câine cald), cu muştarul alunecând discret sub mâneca hainei; ascultai blânda voce hârâită, dictând în difuzoarele peroanelor încotro să se îndrepte călătorii şi ce hârtii să nu arunce pe jos; revedeai, în minte, muzeul în aer liber al locomotivele cu aburi – monştri domesticiți – acoperite cu tot felul de porcării scrise cu creta, simțeai vântul şuierând a pagubă prin cabinele descompletate şi nu-ți părea rău nici acum de mica aventură finalizată cândva (cu o necunoscută, consăteană, colegă sau vecină) printre manete şi manometre (puştismele vieții te mai saltă dintre pereții morocănelii care se instalează cu timpul), morfolindu-ți până la sfârşit bomboana cu gust de ulei rânced *("nici o masă fără dulciuri", "dați copiilor dulciuri", apoi "nu dați copiilor dulciuri în exces: carii dentare,*

obezitate, diabet zaharat” – hachițele sufletului tău de mucenic încercat degeaba); te strecurai în apropierea milogului nevăzător care îți respecta tăcerea (*“Nu-l cunoşteam după nume, nu vedeam nici pe atunci, dar îl salutam cu să trăiți dom’ profesor – poate pentru faptul că-i simțeam silueta distinsă; păşea lin, uşor şi, dacă n-ar fi avut plachiuri, care să-l facă să bocăne întocmai unui recrut cu bocancii plini de ținte, l-aş fi recunoscut ca pe un ansamblu deosebit de scârțituri şi zornăituri de monede din aluminiu; îl ştiam pufnind răbdător – doar nu or fi fost de vină doar polipii – aerul lui şuiera într-un mod curios, misterios, mă atrăgea irezistibil pentru că simțeam superioritatea omului rasat [termen pe care îl foloseam în adolescența mea tulburată de ample mişcări sociale, vis-a-vis de vreo două trei muieruşti trupeşe, la care am rămas să poftesc doar – deşi eram chipeş şi pe atunci, dar altele erau criteriile de referință], simțeam reținerile dictate de conveniențe sociale – nu era, cred eu, fitecine, nu-i aşa ? –, durerea de a nu reuşi să-şi exprime corect senzațiile – apăreau prea multe dicționare de legi ortografice, ortoepice şi ortopedice, termenii de-loc-ne-mai-şchiopătând-odată-stabiliți – şi nu era numai asta, îl ştiam şi după mirosul de sprayuri amestecate cu transpirația abundentă – cred că era un tip nervos deşi nu o arăta –; altfel transpira la bucuria de a găsi mâncarea preferată, altfel la salut, altfel când muncea, când râdea, când dojenea, când se irita, când citea, când medita, într-un cuvânt era un om care ştia să transpire şi să se poarte, ştia să fie purtat, aşa benign cum părea, dar ştia…”),* priveai fără să crezi că infirmul ăsta rămăsese aşa (fără titlul de veteran de război) după războiul de reîntregire a neamului şi că este nepotul marelui conte, cel căruia de multe ori fusesei obligat să-i duci țucalul (chiar dacă, la rândul tău, aveai un rang oareşcare în armată); numărai încordat maşinile de pe stradă, făcând proporția între cele albe şi cele negre, hălăduiai abulic prin piață, lăsându-te atras într-o parte şi în alta de mierea glasurilor chipurilor acre, prețăluind şi iar prețăluind, cu mercurialul copiat caligrafic pe o hârtie maronie de ambalaj, cumpănind şi cumpărând – cu mare greutate – un măr auriu (pe dinafară viermănos, pe

dinăuntru frumos), urmăreai cursurile prețurilor la canari, visai un ospăț fastuos pentru Riți-Miți (care, iacătă, oare ce face biata de ea singură în cameră); te apropiai de o bătrână decrepită şi semianalfabetă (sau dezinteresată) care îți arăta în secret o carte interzisă (pe care bărbată-su o citea pe furiş, închizându-se în pod – pe timpuri), cerând apoi o mie de lei pe acest exemplar din "cartea de bucate", ediția 1900, cu chipul regelui pe prima pagină, întindeai pasul pentru a ajunge din urmă timpul, sorbeai prânzul: o supă de oase (un leu şi şaizeci de bani), beai apă minerală de la fântâna publică; apoi, sătul, savurai cerul, pompa de benzină cu robii săi încolonați dis-de dimineață, trecătorii absorbiți de propriul mers, copiii repetându-şi lecțiile în vuietul străzii, crucea Domului din Piața Unirii, acoperişurile amintind lumi trecute, frontoane cu amoraşi, copii după Anteu, Mercur, nimfe, danaide, dame de companie planturoase, meşteri imortalizați în ghips şi piatră cu barda în mână, basoreliefuri înconjurate cu ghirlande de lauri şi de prenumele matroanelor care dădeau vile posterității (Marghioala, Minodora, Maria, Melinda, Magdalena, Maria, Marghioala, iarăşi Maria), savurai cerul, în care cădeai dintr-o dată ca-n nemoarte; căscai frunzărind cartea, oprindu-te la pagina unde țineai minte că ai ajuns, reluai lectura neapărat palpitantă, moțăiai, auzeai glasuri străine (poate din carte, poate de pe banca vecină, poate din minte), îți destindeai brațele, pieptul, picioarele, muşchii degetelor (să existe şi aşa ceva ?), muşchii pleoapelor, ai creierului (şi asta tocmai în fața monumentului ciumaților şi a sfântului Nepoumek); pătrundeai prin poarta de nord a cetății, măsurai cu ochiul grosimea zidurilor, lătimea şanțului (*măi, să fie, ce oameni mai trăiau şi în evul mediu*), pipăiai cu buricele degetelor cărămizile seculare (*uşor sfărâmicioase suferind şi ele de o anumită boală în oraşul aruncat cândva între mlaştini nesănătoase – fantoma lor o mai simți în nopțile lungi de burlac înrăit, încolăcindu-te cu miasme, pânze de fum sau cețuri, zgomotul bulelor de aer spărgându-se la suprafața apei, în rest linişte mârşavă lingându-te, preumblându-ți-se pe subsiori, peste ploapele îngreunate, gâdilându-te neplăcut, şi atunci sari îngrozit, te*

desfereci de coşmaruri, citeşti ce-ți cade în mână – dicționare, ziare, poezii, romane – psalmodiind, făcând slujbe păgâne, cu vocea ridicată, aproape ascuțită, te rogi şi blestemi totodată, simți cum febra ți se urcă la cap, se răsuceşte la rădăcina dinților; faci un duş rece, unul fierbinte, bei un ceai, o aspirină "Bayer" – de unde ai primit-o, te-ar putea întreba unul plătit să întrebe în stânga şi-n dreapta –, o sticlă de "pătlagină", te arunci în aşternuturile jilave – aici totul este jilav, te plângeai unui doctor care te linişteа că mlaştinile au dispărut ceva mai demult şi că nici el care e mai bătrân decât tine cu vreo treizeci de ani nu le-a mai prins –, le mototoleşti, răsfiri pernele pe tot patul, plapuma ți se pare un munte şi asta îți face bine, te răcoreşte, te simți între dealurile tale, între munții tăi, între pădurile tale pe care le iubeai, între apele tale de munte, sănătoase, curate, respiri din ce în ce mai lin, mai regulat, pulsul revine la normal, febra trece ca un rău necesar; mai pendulau în sus şi în jos câteve siluete de străjeri înarmați cu halebarde, apoi adormeau şi ei, sau erau schimbați, sau erau împuşcați, sau cădeau de pe ziduri, sau se îndrăgosteau, sau dispăreau: care prinşi de turci, care de unguri; te linişteai); sesizai că iarba-i de coasă printre creneluri, cotrobăiai inutil prin colbul elevat al anticariatului, ieşeai în aerul pur al cetății medievale (nisipul memoriei scrâşnea), priveai în lungul şanțului săpat pentru cine mai ştie ce intervenție la canalizare, termoficare, apă curentă, gaz metan, linii telefonice, curent electric; straturile ireversibile ale istoriei presărate cu cărămizi roşii, resturi de mortar, relevându-ți-se sub icniturile moi ale târnăcopului, îndepărtându-le, lăsându-le fără legătură şi coexistență – istoria ca o poezie eliberată de ritm; băteai străzile simțind cum sfârşeala te cotropeşte, ca pe un om cu puține pretenții *(cum altfel Francesco Sforza, 1401-1466, fost condotier al trupelor lui Filippo Maria Visconti, senior al Milanului – "pentru că a avut armată, a devenit dintr-un om oarecare, duce al Milanului; iar fiii lui, care au ocolit truda armelor, au ajuns să fie oameni oarecare, după ce fuseseră înainte duci" – Machiavelli, Principele)*, te înviorai brusc pe malul râului canalizat, descifrai freneticele

mişcări automate ale înotătorului, traversând de mai multe ori apa, sub privirile contemplative ale obişnuiților gură-cască (studenți cu examenele nu tocmai luate, liceene în stare de plictis admirativ, copii fără gândul de a ajunge acasă, pensionari de profesie), încrețeai involuntar nasul la gândul orelor de înot îndrăcit al celor doi soți moldoveni pentru a traversa cotul Dunării de la Orşova-gară la Orşova-oraş, în final considerând că se adresează reprezentantului ordinii din țara limitrofă, predându-i-se acestuia satisfăcuți de ispravă *("unde vă duceați, 'tu-vă muma voastră de cățel cu colacii-n coadă, linge-blidiştilor? anafura cui v-o dat dracului în lumină, ne lăsați pe noi să luptăm şi pentru voi şi apoi să vă întoarceți să vă bateți cu cărămida în piept că ați fost dizidenți"),* îi lăsai în colțul memoriei, porneai şontâcăind *(hait, altă librărie, cutare, cutare – ia te uită dom'ne şi ăsta şi-a scos vorbele, scrie curat, litere frumoase: "prim'a tipografia romanesca in Banat, D-l Simion Pocrean tipograf roman s'a asedzat definitiv in locul seu natal, in Resitia montana ca tipograf, realisand astfel o dorintia de mult nutrita si simțita de inteliginti'a romana, adeca: infiintiarea unei tipografii romane in Banatul nostru" – "Luminătoriul" 5 – 17 mai 1884) –* numărai cu zgârcenie banii, socotind cam câte exemplare să cumperi dintr-o obscură carte de aventuri, investiție pe care o scoteai cât ai clipi din ochi în piața de vechituri – "ocsko piacz" – talcioc recunoscut de toată țara, aprovizionat cu cele mai sofisticate mărfuri (haine vechi, ace, periuțe de dinți folosite sub deviza "De vreți să rămâneți fără dinți, folosiți cu încredere periuța de sârmă Mehedinți", şuruburi ruginite, păpuşi descompletate, umbreluțe fără spițe, pantofi cu găuri în talpă sau cu bombeurile căscate, dekuri AKAI, boxe super-HIFI, bluejeanşi, gumă de mestecat – ciunga, sau gumă de amestecat –, zahăr, porțelanuri, andrele, balamale, videocasetofoane, brelocuri cu nuduri, caiete pe jumătate scrise, chei de yale, biciclete fără ghidon, baterii de ceas, pixuri consumate, cutii goale de RAMA şi de cremă de ghete, anticoncepționale expirate – *"baterii, baterii să nu faci copii"*), intrai în magazinul de blănuri şi te mirai de prețurile exorbitante *(las' că sunt aprozătorese destule,*

care să le depună în somptuasele lor garderoburi), ajungeai la alt monument *(tot al ciumaților? năpăstuiți locuitori, timişorenii, dar cine i-a adus în mlaştinile astea, desecate pe la 1700 – prin osârdia "eminentului general Mercy, primul guvernator militar al Banatului", fapt ce nu va impresiona prea mult ciuma care va reveni – mai târziu însuşi împăratul Iosif al II-lea consemnând "emanațiunile şanțului extern pricinuite de scursorile proaste, de fântânile lor, precum şi de şanțurile cu apă, sunt cauzele principale ale insalubrității regiunii", hotărând că "până când Timişoara nu va deveni un oraş sănătos, e păcat să trimitem vre-un om cumsecade acolo unde nimeni nu se poate lăuda că a trăit măcar doi ani fără să fi avut febră"),* citeai afişele de săptămâna trecută, regretai ce ai pierdut, te mirai de bogăția discotecilor, simțeai cu plăcere că îți zumzăie urechea dreaptă (marele exeget asculta concertele simfonice numai cu urechea stângă: cea dreaptă e rezervată profanilor, spunea el cu obidă, pândind spectatorii din sală), închideai ochii nemulțumit de fustele prea lungi ale junelor săltărețe, de pantalonii bufanți, de puloverele lălâi (*ah, sânii de altă-dată, precum nişte balize salvatoare ispitind aerul*), reînviai, porneai liniştit *(lipa, lipa pe-o cărare/ ca să facă o plimbare*), treceai pe la CEC, completai formularul, aranjai meticulos stemă la stemă, depuneai ultimul leu (asociația locatarilor ți-ar fi putut ridica liniştită o statuie pentru corectitudine), zâmbeai sadic şi-ți venea să trânteşti uşa cu arcul defect; dormitai în Parcul Central unde glasuri pure de copii intonau pentru cei patru militari ai gărzii de onoare, pentru jerbele şi coroanele de flori, pentru posibila flacără a recunoştinței neaprinsă vreodată, "Eroi au fost, eroi sunt încă"; ți se zbârlea părul de emoție, ochii uşor umeziți, gândurile trecând prin impunătorul obelisc, pentru a întâlni ochii aceluia, singurul tău prieten, eroul necunoscut, gemând sub greutatea arcului de triumf dintr-un oraş străin, treceai mental printr-un loc unde o mulțime de cunoscuți de-ai tăi ("generația de sacrificiu") deveniseră eroi; şi unde reprezentantul unui grup gălăgios de nerăbdători, năvalnici, şi neascultători – scria în cartea de impresii, un omagiu convențional; erai mâhnit că atât

rămâne – ce poți să le mai dai eroilor, nu le ajunge un mausoleu ? – îi urmai în cimitirul unde ghidul-ofițer tocmai povestea cum o coloană de tancuri îşi găsise drumul tocmai prin curtea şcolii, răzuind mormintele eroilor, drept pentru care, sătenii, mai târziu, îi deshumaseră şi-i aşezaseră în actualul loc, punându-le alte cruci, dar nemaiştiind care cui aparține – principalul este că toți eroii sunt aici, te retrăgeai îndurerat şi îndârjit împotriva istoriei; ajungeai în locul de martiraj al unui mare erou *(“drept conducător cardinalul de Esztergom, Toma Bakocz de Erdod, îl alese pe Gheorghe Doja, un secui din satul transilvănean Ditrău; acesta dăduse mai multe dovezi ale curajului şi experienței sale războinice, mai ales în lupta contra turcilor, aşa încât regele Vladislav îl ridică la rangul de cavaler şi îi dărui un lanț de aur, precum şi moşii considerabile în ținutul Timişoarei; în afara gloatei adunate la Pesta, mai fu recrutată o mulțime la Oradea, Szekesfehervar, Kalocsa şi în provinciile învecinate; stăpânii de pământ văzură, însă, cu amărăciune, cum le erau pustiite fără milă moşiile de pe urma acestui fanatism bezmetic; în cosecință procedară cu mai multă asprime cu supuşii lor, care voiau să urmeze pilda sau care erau prinşi în timp ce fugeau; din clipa în care toate acestea fură aflate de la Pesta, hotărârea acestor bezmetici, de a se răzbuna crunt pe nobilime, era luată; în loc să-i potolească, Gheorghe Doja îmbrăcă veşmântul alb cu semnul crucii şi, cu steagul sfânt într-o mână, cu sabia în cealaltă, îmbărbătă şi mai mult nesăbuința (...) Doja, care nu putea evita bătălia, se pregăti să piară ca un bărbat, măcar fără a cunoaşte dezonoarea; el merse de la un steag de oaste la altul, îi îmbărbătă pe cei mai curajoşi şi spuse celor fricoşi că, de vreme ce se ridicară împotriva regelui, făcând nobilimii atâta rău, după pierderea bătăliei nu i-ar fi aşteptat decât moartea şi torturile de neocolit; în astfel de împrejurări singura cale rămasă era lupta până la ultima suflare, deoarece în afară de biruință nu au altă speranță (...) Conducătorii fură tratați cu toată asprimea; mai cu seamă Doja, inițiatorul întrgii răscoale, avu de îndurat o pedeapsă unică în felul ei (...), precum nici înainte şi nici după el nu s-a putut*

afla vreun monstru care să-i fie egal în cruzime; deoarece căutase în chip manifest să se impună ca un tiran, fu legat de eşafod cu lanţuri grele; apoi fu pus pe scaunul de tortură; supliciul începu prin aşezarea – spre batjocură – a unei coroane de fier pe cap; fu silit să ţină în mână un sceptru de fier; atât coroana cât şi sceptrul erau înroşite în foc; apoi îi fu lăsat sânge din arterele principale, iar fratele său trebui să-l bea; în jur se aflau cei mai cutezători dintre tovarăşii săi, care fuseseră înfometaţi timp de trei zile; acum li se porunci să mănânce carnea smulsă de călău cu cleşti înroşiţi din trupul mizerabilului Doja; trei dintre ei, care refuzaseră această mâncare înfiorătoare, fură pe loc traşi în ţeapă; ceilalţi, care dăduseră ascultare, mai fură lăsaţi în viaţă pentru scurtă vreme; deşi ars la trup şi sfârtecat în mai multe locuri, acesta nu scoase totuşi vreun geamăt, netrădând vreo spaimă faţă de acest îngrozitor fel de moarte; doar când îi fură smulse din trup măruntaiele fu cuprins de un fior şi îşi dădu sufletul; leşul îi fu tăiat în bucăţi, parte fierte într-un cazan, parte arse pe grătar, date spre mâncare complicilor săi; un ospăţ sinistru care sfârşi cu moartea invitaţiilor!; unul după altul, fură măcelăriţi cu toţii la masa de ospăţ; fratele lui Doja fu cel din urmă; leşurile lor, împreună cu tot ce slujise la execuţie, au fost arse, iar cenuşa parte aruncată în râu, parte împrăştiată în vânt; oraşul Timişoara fu astfel martorul ultimelor evenimente sângeroase ale acestei memorabile răscoale ţărăneşti, care durase vreme de patru luni din anul 1514, costând, potrivit unor autori, viaţa a patruzeci de mii de oameni, potrivit altora a şaizeci de mii”), priveai parcul, martirul care de la înălţimea statuii ţintuia cu privirea cruntă nevinovaţii copilaşi, de trei ori mai mici decât sabia lui, stând cu spatele, sfidător, la intrarea în clădirea biroului calcul taxe ICRAL-termoficare; şi, în sfârşit, cocoţat în tramvai, lecturai alte 4-5 pagini până la staţia terminus; înregistrai absent schimbările din cimitir (cortegii, jerbe de flori, moviliţe proaspete), te indignai de mormintele tot mai apropiate de marea conductă de canalizare a cartierului (tu, cu o curăţenie deloc îndoielnică toată viaţa), brrr, numai aici nu…, refuzai să mergi cu

gândul mai departe, ştiai că mai ai mult până când… transpirai tot, reluai lectura pentru jumătate de minut, coborai cu un aer absent (nevoia acomodării ochilor cu distanța, lumina şi temperatura) întotdeauna primul, inhalai puternic aerul încărcat de esențe tari ale fabricii de detergenți universali, te împotmoleai în ideea de mâzgă biodegradabilă întinsă pe pielea întregului oraş, a marelui oraş unde ajungeai după ce-ți storceai creierii într-o facultate, primeai o diplomă cu care te lăudai sau nu, conversai ani în şir cu foştii tăi dascăli, până când citeai numele lor la anunțuri mortuare şi-i bifai în catastiful tău care cuprindea oameni pe care i-ai cunoscut şi oameni pe care nu-i vei cunoaşte vreodată, te lamentai către Riți-Miți, după fiecare lectură a ziarului local (*iacă-tă, draga mea, încotro ne îndreptăm*), mergeai automat (*fiecare pas preîntâmpina o cădere – omul merge pentru a nu cădea în propria umbră*) împotriva curentului personalului muncitor vesel, scăpat din corsetul porții cu acțiune electromagnetică; rețineai pentru moment chipuri, expresii, şi urmăreai procesiunea aceea ciudată *(o bandă rulantă pe care, rânduiți, oameni binevoitori îți fac semne – glasurile lor ajung la tine ca un murmur nesemnificativ şi buzele parcă vor să te sărute, parcă să te roage, parcă să-ți impună, iar banda rulează, rulează într-una în timp ce trupul îți tremură de prea bună creştere)*; te poticneai de propriile-ți gânduri, rămâneai o clipă după ce valul de oameni trecea, mai aşteptai (ce?), te opreai cu mirare în fața blocului ultramodern în care încăpuse întrega străduță a copilăriei, salutai cu condenscență vecinii, mereu aceiaşi la aceeaşi oră (Trufin burduhănosul, jucând cărți de-o viață cu Moşu, Moşu şi mai cum habar n-ai; te trezisei hodoronc-tronc într-o noapte cu el că doarme în uscătorie; pacoste bine informată, sunând zilnic pe la toate uşile, trezindu-te, terorizându-te cu “bombe” cotidiene – dacă nu erai acasă îți lăsa un bilet – “dom’le, se dă pui frumoşi în spate, nu-i rând, se dă morcovi, ceapă, a descărcat apa minerală, berea, mierea”, mitraliindu-te cu amănunte picante din nopțile sale de insomnie, cu lătrături, fluierături, gemete, ce mai putuseră savura imensele sale receptacule, plimbându-se lunatic pe terasa blocului, spionând

ferestrele luminate, mereu te mirai că enciclopedia asta a vecinilor de bază nu-şi cere drepturile de mână dreaptă a administratorului de bloc – dimineața dădea la maximum aparatul de radio: muzică şi ştiri; răcnea din baierele plămânilor “dragi locatari, este ora şase, Moşu vă urează o dimineață plăcută şi servici uşor” – mulți ar fi vrut să-l reclame, dar era bun la ceva, nimeni nu-şi punea ceasul să sune şi apoi era înduioşătoare dorința lui de a fi util, să stea cu copiii, să le facă lecțiile; câteodată povestea de pe vremea avocaturii lui, altădată îşi amintea de nenumăratele navete cu pâine cărate cu spatele; mă cunoşteau toți din oraşul acela, încât mă şi întreb ce vor zice săracii de când nu mai m-au văzut; uneori se regăsea sărind de pe tancul pe care-l incendiase – şi piciorul pierdut ?, alt prilej de poveşti uneori credibile, despre posibilitatea pierderii acestui apendice nu neapărat necesar; – Minodora, picotind şi, din când în când, împletind a patra pereche de ciorapi pe zi pentru următoarele treizeci de ierni pe care sigur nu le va mai prinde – fată la 79 de ani, visând la viforosul ei tată, ofițer dat dispărut în ‘914 poate la nemți, poate la americani, aşteptând să fie chemată pentru reîntregirea familiei; zâmbeai liniştit, nu aveai cu cine te reîntregi (nevastă ba, copii nu, sau cine mai ştie care dintre zvăpăiatele pe care le sleiseşi şi care te sleiseră de milioane de posibili viitori copii, avide şi rapace cu toatele) ajungeai la etajul trei, ascultai lamentările părintelui Romulus *(“draci de copii, doamne iartă, draci, herghelii întregi, dar ducă-se nouă mii de ani pe terenu’ de fotbal, că de aia l-am sfințit: ego sum via et veritas et vita – eu sunt calea şi adevărul şi viața, Ioan 14, 6, Vulgata” – “grele cuvintele mele* – se mărturisea la o cafea şi un coniac – *neoprotestanții se leapădă de mine, de omul vechi pe care-l reprezint eu şi ei în acelaşi timp, de firea sa terestră, nu mai au timp să aştepte împlinirea prezicerilor religiilor tradiționale, ei simt necesitatea naşterii din duh, nu le mai ajunge să ştie că s-au născut din Adam, fără de care nu ar exista credință autentică şi nici mântuire de marasmul pecatologic*), suspinai, găseai cutia poştală încărcată cu facturi de gaz metan, de curent sau apă sau…, că dacă nu-i una e alta, radio, telefon, abonamente, verificarea elemenților

caloriferelor, ilustrate, amenințări, felicitări, rugăminți, scrisorile sfântului Anton, pisica bolnavă, tuşind şi strănutând de două zile (veterinarul e dus în paşti pe mă-sa să-şi trateze clavusul – hipercheratoză uşor reliefată, netedă, scuamoasă sau verucoasă, de culoare brun-gălbui, localizată la punctele de presiune a încălțămintei; *boierule, de ce dracu' nu-i zici bătătură?*), lumina aprinsă, apa deschisă, telefonul ca un submarin ciudat în cadă, gazul gâlgâind neaprins, ferestrele date la perete (furtuni nu prea sunt), ideea de a citi o carte începută în bucătărie *('tu-i mama mă-si de timp comprimat")*, treceai în sufragerie, aerian (mâine să rezolvi cu marele profesor un examen pentru un cunoscut), frunzăreai un dicționar înadins lăsat pentru impresie (habar nu aveai să citeşti în franceză), deschideai televizorul pentru a te asigura că nu are program, ridicai receptorul (aveai şase telefoane în toată casa), formai involuntar 058, ascultai încântat vocea femeii de la ora exactă, regretai că nu ai videotelefon, nu fumai, nu beai, începeai o scrisoare inutilă, dar incitantă, *("dragele mele limfocite în proporție covârşitoare, bine v-am găsit şi bine m-ați găsit tocmai pe mine al dracului de sănătos, vioi la minte, plăcut la trup, încrezător şi încrezut în forțele mele, fără a considera că prin mine s-a născut sau va dispare o lume, aflați că numărul vostru e în continuă creştere, de trăit mai având mulți ani alături de voi, cu voi în mine şi viceversa, fapt care mă bucură, bucurie pe care v-o transmit şi vouă la fel...")*, constatai, nu fără regret, că foloseai tocmai hârtia înnobilată de scurta notiță pentru o cuvântare al lui Nicolae Iorga rostită cine mai ştie când la Timişoara sau în Banat sau aiurea în țară *("Pentru N. Dicescu – că vremurile sunt noi, doar o vedem cu toții, dar nu înțelegem de-ajuns că ele au adus noi trebuințe şi că oameni cu totul noi trebuie să lucreze la îndeplinirea reformelor fără care se pierde această țară şi un neam piere; când vă spune un Tache Ionescu de România nouă uitați-vă la el şi aduceți-vă aminte de când îl vedeți şi în câte țeluri l-ați văzut; uitați-vă în jurul lui şi-ți vedea oameni vechi şi moravuri şi mai vechi; noi, naționaliştii, partidul muncii şi al dreptății, sprijinul sigur al săracilor, suntem*

partid nou, nu ne facem a fi; şi oameni noi cu totul, cărturari cari nu au fost pângăriți de relele vieții, tineri care n-au fugărit francul şi nu au strâns cu nedreptate averi pe aceia vi-i înfățişăm; unul dintre aleşi e N. Dicescu, care va avea, fiți siguri un viitor; pregătiți-i-l alegători, prin votul vostru!"), verificai starea balconului, numărai verzele puse la murat şi franjurii perdelei, numărai picioarele mesei, treceai la dulap, numărai batistele, ciorapii, fularele, căciulile, bretelele, hainele aşezate frumos pe umeraşe, rămâneai entuziasmat de rezultat, îți frecai mâinile, aveai garderoba asigurată până hăt departe, te hotărai să mănânci mai bine, puneai la socoteală un supliment de doi lei pe zi, citeai contorul, notai în agenda multifuncțională (ultima dată cantonată timp de şase zile pe borcanul cu muştar din frigider), aruncai hotărât cămaşa antijeg în baie, o ridicai, o împachetai, o aşezai frumos sub cadă, încercai robinetul de apă caldă, nu reuşeai să reduci frecvența picăturilor rebele (tortură sofisticată pentru lumea modernă), te întindeai pe covor cu fața în sus (*deopotrivă tânăr şi pierdut în vechime*), auzeai sunete grele (*deopotrivă firele albe cu cele castanii*), urmăreai absorbit liniile tavanului, te întrebai ce este un apărător al cauzelor pierdute (*natura e-atât de umană şi îndatoritoare*), percepeai greu suportabilul extaz, obligând la cunoaştere, scociorai în minte după cuvintele cele mai duhnitoare, te aruncai pe somieră, omiteai, pentru a fi într-adevăr fericit, durerea acută a pântecului la mişcările bruşte, şuierai a pagubă, socoteai banii cheltuiți de la începutul lunii, socoteai câți au mai rămas până la sfârşitul lunii, deschideai radioul şi înregistrai satisfăcut că vremea se schimbă, cotele apelor Dunării cresc, frigiderul zbârnâie şi îți aminteai că de doişpe ani nu l-ai mai aşezat cu firul de plumb, simțeai durerea de a nu-ți fi dus niciodată dorințele până la capăt (magnetofonul şi bunica; să ai timp suficient pentru ea, să o asculți, să te minunezi de incredibilii ani ai tinereții ei, să prinzi rarele sclipiri din ochi – singurii vii câteodată – atât de puțin timp afectam celor dragi; ți-au trecut printre degete părinții, rudele din ce în ce mai puține şi mai îndepărtate; le mai întâlneai la vreun rând, le întrebai de sănătate; aflai că pe câte una o mai doare

un picior, o mână – aşa-i reumatismul, se mută prin corp pentru a nu se plictisi omul – de modul cum se mai aprovizionează, dar nu ascultai – totul ți se părea o litanie inutilă, în timp ce gândurile şi ochii urmăreau picioare superbe, gâturi imperiale, sâni, fese – primind forma dorită de blugii brutali ai apusului; femeile noastre nu sunt pe calapodul apusenelor, de aia li se par prea strâmți, prea lungi: alea-s slabe, mor dracului de foame, noroc în pantalonii ăştia că le mai țin oasele pe lângă ele –, etichete şi pungi cu texte străine – rămânem tributari esteticului, în sticlele de whisky punem țuică, apă, ceai – , joaca unor copii, de-a doctorul, de-a mama, tata şi copiii, harța unora la rândul vecin; zâmbeai, aprobai cu câte un da-da înțelegător, reveneai pentru moment, completai câte un cuvânt mai dificil, poticnit pe buzele semiparalizate, le mai urai sărbători fericite, succese, sănătate, numai bine, le urai câte în lună şi în stele, mulțumindu-te cu aparențele, apoi simțeai durerea că rămâi singur); numărai paharele de pe servantă (praful de circa 1,5 mm), încercai un raport între persoanele cunoscute şi cele necunoscute întâlnite pe stradă, dintre fețele frumoase şi cele urâte, numărai tablourile, îți verificai cunoştințele (cele şapte minuni ale lumii antice, cele trei grații, cele şapte muze, anul scufundării "Titanicului", apariția locomotivei cu aburi, ce îți spun numele: Edison, Edinburgh, Elba, Elbrus, Eisenstein, Einstein, Europa, Evian, Eratostene, Elena din Troia, Elveția), erai mulțumit, funcționai, rememorai importantele aspecte ale zilei (secătuit de evenimente fabulai, credeai în ascensorul ultrarapid şi în finlandeza blondă şi stranie care îşi târa bărbatul jumătate beat, jumătate inconştient, credeai în ruga ei într-o limbă necunoscută, poate să o ajuți, poate să închizi ochii – *foaie verde trei smicele, cine are pleoape grele* –, poate să pleci, poate să te culci cu ea şi tu, țeapăn, întrebai în cele câteva – puține – "limbi ale pământului" pe care le cunoşteai după ghidul de conversație, dacă e de acord că timpul e frumos şi "ce a mâncat la micul dejun ?"; apoi uşile se închideau după ei – oare la ce etaj se petrecea totul ? – răcneai ce răcneai, ştiai măcar în visurile tale să distrugi o femeie cu prea multă dragoste, o iubeai mental în ascensor sub privirile

înțepenite ale consortului, zvâcnea absentă când şi când sub impulsul vreunei impresii nefaste, cu ochii închişi, gura uscată; nu-ți duceai aventura până la capăt – la dracu-n praznic ! –, sughițai a plâns, oftai a pagubă), te retrăgeai incitat; îți aminteai că în subsol e spartă o conductă de canalizare, îți promiteai să o repari chiar tu, cu propriile tale mâini de intelectual, deschideai pentru o clipă ochii să verifici poziția clanței, zâmbetele îngăduitoare din tablouri, parcă adormeai (nu te speria noaptea trupurilor; ah, starea de veghe premergătoare somnului profund), tresăreai, vedeai oameni ciudați săpând scări în burțile armăsarilor, simțeai năvala de-a lungul secolelor pentru-a cotrobăi labirinturile blindate cu plăci imense de aur – de unde atâta aur şi atâta poftă –, degetele invadatorilor zgârâind pereții, te mirai semilucid de vastele-ți cunoştințe despre teoria spațiului vid, despre arhivele erijate în unice îndreptare (monştri de obiectivitate subiectivă), te sufocai în praful târât de-a lungul şi de-a latul istoriei prin țara ta limitată la patru pereți, adormeai, în sfârşit (istoria nu te salvează de la singurătate), trebuia să mai cumperi un sfert de pâine şi cincizeci de grame de salam, visai că eşti singur, în sfârşit, singur *(mama ei de singurătate !)* şi dormeai dus, până când simțeai, aveai chiar certitudinea, că nu te mai puteai trezi vreodată şi nu te mai trezeai, nici la scârțâitul patului, la pocnetele mobilei vechi, la zgârieturile pisicii flămânde (care timp de o săptămână stătea cuibărită pe pieptul tău), la soneria insistentă, la bocăniturile vecinilor disperați de miasmele nu tocmai plăcute, la pârâitul uşii sub greutatea martorilor, la atingerea metalică a bisturiului secționându-ți muşchii; dormeai, dureros ce te odihneai, în sfârşit, singur…

LUNI, MARȚI, MIERCURI, JOI, VINERI, SÂMBĂTĂ, DUMINICĂ SAU SĂPTĂMÂNA INUTILĂ

1. LUNI: CUM SE POATE ÎNCEPE ?

În această proză, eroul principal este un tânăr al zilelor noastre, dăruit trup şi suflet profesiei, semenilor din imediata apropiere…

Rândurile scrise de criticul cel tânăr începuseră să i se legene pe dinaintea ochilor, vecinul se foia, semn cert că se deschisese magazinul. Turbulențele lui "eu am ajuns înaintea dumneavoastră", denaturat în "unde te împingi, dobitocule" nu le mai înregistra de mult. Fiecare vrea să câştige timp, să ajungă primul. Unde ? Unde se tot grăbesc ? Important este că, în preajmă, toată lumea este fericită.

Fericirea lui se consumă într-o garsonieră de la ultimul etaj al unui bloc situat la periferia cartierului muncitoresc. Patru pereți aproape egali – camera. Uşor crăpați; blocul se mai aşează. Un constructor îl sfătuise foarte serios "Să mor eu, bagi bani degeaba şefu' dacă zugraveşti acum. Cheamă-l mai bine pe băiatu' peste doi-trei ani şi dacă nu ți-oi face operă de artă …" Trecuseră opt de atunci. Toate la rândul lor. Fereastră imensă, către curtea interioară a blocului în formă de "U". Posibilități neliminate de a sesiza fericirea mai tuturor locatarilor, oameni tineri şi ei, încă necăpătuiți. Cel mai răsărit este un magazioner care aprovizionează tot blocul cu hârtie igienică şi şervețele. Hoarde de copii în plină formare, se deprind cu viața de colectivitate, prilej de altercații continue între ei, dar şi între părinți. Fericirea lui, să fie lăsat în pace, să pună cap la cap fragmentele de proză sau de jurnal, pe care le scrisese în năduşitele nopți de iarnă. În sacul de dormit şi ideile îți sunt mai la îndemână.

Uneori, pornind de la nimic. Alteori de la pretextul gării sau autocarului sau altor locuri şi lucruri.

***

Gara, ca orice gară; vânzoleală sau nu (potrivit mersului trenurilor), mirosuri violente: dezinfectante, motorină, aceleaşi de mai bine de o sută de ani încoace (1872 – prima locomotivă fabricată la Reşiţa şi, imagine fantastică, trasă de mai multe perechi de boi până la expoziţia de la Viena). Uşoară stare de toropeală a stâlpilor de susţinere. Casierele, ca de obicei, încearcă să-şi înăbuşe căscatul, cu voci masculinizate, metalice. Impiegaţii jenaţi de caschetele prea strâmte sau prea largi ce le alunecă pe frunte.

Cu privirea dreaptă, Septimiu Georgescu, Geo, îşi caută un loc liber în vagonul fără compartimente (bou-vagon se va fi numit în limbaj comun). Fum mult. Transpiraţie. Şepticul se derulează pe mai multe fronturi. Sticle cu ţuică "doi ochi albaştri". Brânză de burduf. Un bătrân care moţăie cu cotul bine proptit pe măsuţa de la geam.

***

Încearcă, totuşi, să scrii tot ce-mi povesteşti mie; habar nu ai ce te despovărează. Debordează domnule pe hârtie orice parascovenii doreşti şi lasă cetăţenii onorabili să-şi vadă de-ale lor.

***

Tren nepretenţios, lent, către destinaţia aceea (palatul, parcul, păduricea încă inexistente). Peisaj tern, câmpuri nesfârşite, oarbe, goale, fără haturi, fără noimă, "fără nici un chichirez", ar fi spus a lu' Cărăhonc, dacă ar mai fi trăit. Conversaţii sterile, moţăite, punctate de rarele treceri ale conductorului gras, abia strecurându-se printre desagi, cufere, coşuri şi damigene. O poveste icnită umple vagonul. ("M-au dat în judecată fiul şi nora... Pe mine, mă... Mierea maicăsiiiii de viaţă. Să te-ncrezi în copii. El e doctor cu pretenţii. Ce să-ţi închipui, la vârsta mea de şaijde ani am primit moştenirea dracului de la o mătuşă din Mediaş. Nici n-o mai ţineam

minte. Nouăjde mii de lei, mobile, bebelouri, covoare… Câmpu-i gol, secetă mare. Anu' ăst' va fi mierea mai ieftină, da' nu o vând. O țân în putini mari pentru la iarnă când va creşte prețul. Sau pentru la anu'. Doar nu mi se strâcă, pivnița e mare şi bună, vasele curate. O cameră am plină numai cu bebelourile şi mobila. Ce de bănet am cheltuit să le mai car până acasă. Cinci mii de lei. Bani buni la vremea "împuşcatului". Zici că-i de joacă? Şi vine noră-mea cu scrisorile pe care mi le tremetea prin poştă – că nu dă ea ochii cu mine – să le dau cinjde mii de lei, că n-au aia, că n-au aia, că n-o au nici pe cealaltă, că sunt familie tânără, la începuturi. Că până şi statul ocroteşte familia. Că aşa şi pe dincolo. Care-va-să-zică neşte cârmâzuri muiereşti. Am auzit că s-ar scumpi iar motorina. O fi adevărat? Nu sunt zvonurile degeaba. Şi-mi pun ARO pe butuci sau după uşă în cui. Iar trec la căruță, să duc stupii. Neruşinata de noru-mea, n-a avut ni'ca, nici măcar părinți la nuntă. Dar de scris ştie să scrie că mă dă în judecată, că o să cheme comisia, că nu sunt în toate mințile şi duc de râpă averea familiei. Că sunt speculant cu miere şi mere, că m-am dat la… de-ale ei…")

Halta pipernicită (un telefon interurban agățat ca un orfan de singurul stâlp al peronului). Geo coboară înnegurat, cu rucsacul pe umărul drept…

Cred că nici nu ar trebui să insit prea mult asupra atmosferei create (vesele sau triste) sau asupra limbajului excursioniştilor. Dar dacă Geo ăsta ar fi într-un autocar unde vrei nu vrei trebuie să discuți cu cel pe care ți la hărăzit soarta să stea pe scaunul de lângă tine ?

2. MARȚI: FOAMEA DE LETARGIE

Cucăi o vreme. Mulțumit; tensiunea arterială normală, puls riguros. Monotonia autocarului copleşit de zăduf, instalația de aer condiționat... în aer. Gândurile lălâi colcăie nehotărât pe canalele secrete ale creierului, acum gelatinos, fără impulsuri deosebite. Jalea potopeşte anapoda. *Şi nu-i nimeni iubito pe lume să se încumete să*

moară cu mine – text aproximativ, anost, fals melodramatic (oare vine dela melos sau de la drahmos ? de aici o fi provenit şi numele monedei greceşti.

"Dragul meu, parcă-ai zice, Grecia e o porcărie, de unde raiul pe pământ ? Întreaga Atenă îşi aruncă gunoaiele în mare; acolo duhoare, dragă, ce-mi tot dai zor cu containerele blocului, ce, dacă eşti administrator poţi să le cari în spinare la groapa oraşului ? aiurea, dar să vezi mormanele alea plutind lângă ţărm, grecoaicele grase, butucănoase, vorbind fierbinte din vârful limbii, şi grecii bărbaţi, creţi, unsuroşi, armatori, te pui cu ei ?".

Ia să vedem, moartea ca o floare de nu mă uita, moartea ca o peruzea, moartea ca iubită, moartea ca rătăcire, moartea ca înflorire, moartea ca dovadă a comuniunii cu natura, moartea ca o amânare, moartea ca o, ca o, ca o, dracul s-o mai ia. Autocarul îşi păstrează cadenţa. Uite-aşa încet, încet apare şi transpiraţia, proces al organismului prin care se elimină, se elimină…, ce dracu se mai elimină şi prin asta, mai bine să o luăm sistematic, să prezentăm faptele (concret poetule, concret, se răstise marele specialist în tehnologii ale sculelor, dispozitivelor şi verificatoarelor, pe atunci şi dascăl), să prezentăm şi cadrul (cui şi ce să mai prezinţi, dom'ne, tocmai ţie?). Singularul şi pluralul (şi cele 390 de milioane de civilizaţii despre care vorbea Isaac Asimov, puahhhh…).

- N-ar fi bună acum o cafea ?

Întrebare ciudată rostită de o voce voalată. Cine îşi face de lucru cu mine ? Aş deschide un ochi. Căldura îmi domoleşte reacţiile.

- N-ar fi ! E prea cald… Stins dorinţa de comunicare. Opac. Sociabilitate nulă. Reducţia sentimentelor (*cum chiar tu, dragul meu, care erai în stare să vorbeşti şi cu păsările numai să te audă lumea că vorbeşti cu cineva ?*).

- O piscină însă…

Tendenţioasă. Îmburghezită. Să te ferească ăl de sus.

- Nici !

Hotărât, restrictiv şi interdictiv. Deschid pe jumătate ochiul stâng. Cunoaştere cunoscându-te prin cunoaştere directă. Pupilele tale incerte mă scrutează deloc impresionate de refuzul conversației.

- Sunt medic.

Dentiția impecabilă afişată într-un zâmbet larg. Să fi ajuns pacient şi să n-am habar ?

- Eu nu.

Tot placid, tot inert, tot comod. Măcar de-ar pricepe că e cald, că sunt praf, că sunt întors pe dos, că nu iubesc deloc oraşul pe care-l frecventez cu atâta râvnă, că, în general, sunt dat peste cap de lucruri mai importante decât dorințele unei voci anonime care se cramponează de o discuție alandala. Ochiul îşi reia poziția de repaos. *(Statuile greceşti cu ochii întorşi spre propriile măruntaie. De reținut ideea; statuile nu dorm niciodată).*

- O fi ajuns contagioasă şi conversația ?

- Oricum, sunt vaccinat !

De ce nu este dispusă să converseze cu şoferul ? I-ar da amănunte despre priveliştile străbătute, starea îmbrăcăminții asfaltice, dotarea campingurilor, posibilități de înnoptare şi deznoptare, posibilități de relaxare. Un şofer este mai grozav până şi la pat; trepidațiile de peste zi îl excită mai ceva decât un vibrator sexual. Şi dacă are şi umor, este ideal. Sarcasm subțire. *(Îndepărtează-te, iubito, nu corespunzi, eşti departe de standardele mele. Imunitate.. Perfecțiunea plictiselii plăcute. Placiditate perversă, prevestind precauții prea multe pentru primul pas pe plaja plouată.)* Se instaurează tăcerea. În sfârşit !!! Amestec de tors monoton – motorul autocarului –, tranzistoare cu oră exactă, ştiri, muzică distorsionată. Bine măcar că ne prefacem cinstit că dormim. Tricoul leoarcă. Pantalonii albi, din foaie de cort, sufocă (dacă n-ar fi emblemele uşchite, cusute cu propria mână, nici nu i-aş purta). O suspectez. Supravegherea îşi are rolul său. Surprind privirea furişată printre gene. Sunt surprins la rându-mi. Pufnim amândoi într-un râs absurd. Sacadat. Al meu ceva mai nervos, oricum întotdeauna eu am fost cel mai al dracului dintre toți.

- Pândeai ?

- Aş…
- Ne-am cunoscut cândva ?
- Trebuia ? Apoi a continuat ambiguu. "Dacă ai fi trecut prin orăşelul meu cu zece mii de locuitori, te-aş fi avut."

Fermitate şi franchețe. O privesc oarecum jenat, dintr-o parte. La timp pentru a alunga o muscă insolentă, aşezată tacticos pe fereastră. Frivolitate ? (Fir-ai tu să fii de oafă !) Sesizează nedumerirea. Râde zgomotos adăugând "ca pacient".

Bombeul meu loveşte ritmic scaunul din față. Într-un târziu cunosc fața ofilită a ocupantei acestuia. Jenată să-mi spună că…, ei, da, îi dădeam picioare în fund ! Mă redresez (nu uita fluturaşule că eşti un mare inginer, diriguitor al unor teribile investiții). Zâmbesc nevinovat, asta poate să însemne orice. Unde mi-o fi rămas umorul blajin, la purtător. Convenționalități. Joc de societate în doi. Dar ce, am naufragiat pe o insulă pustie ? Duioasa conversație continuă.

- E un timp minunat afară.
- Îhî.
- La noi, când ninge, lumea doarme.
- I-auzi.

Doamne, câți gărgăuni. Poți să-i spui ceva ? Atentat la situație. Nefericită incursiune. Animal docil trebuia să fiu (dar asta presupunea oare să mă îmbăt, să mă droghez sau să visez cai verzi pe pereți?). Pe căldura asta… Linişteea dată dracului pe apa sâmbetei. Cum de n-o vede al de sus ? (sau ține cu ea ?). Măcar de aş avea curiozitatea să o studiez. Voce incoloră, inodoră (s-au cam dus suavitățile, s-o fi scârbit până şi bărbatu-su de ea). Sentimente contradictorii. Măcar trece timpul cumva.

- La noi, când lumea doarme, afară ninge.
- Măi să fie !

Tocănitoare peseverentă. N-aş lua-o nici de secretară, cu atât mai puțin de nevastă *("Pepenaşul meu"* – cârâia vocea doctorului din adolescență descrețindu-mă. Zbârcit, chelios, mic. Îndemnându-mă să-i plimb soția şi fiica pe întinderea lacului. Ciudata treime. Sfânta ? Fiica, pe urmele mamei, o *şapteclasistă*, botezată asistentă şefă după

fericitul mariaj. Privirile lui încrețite petrecându-ne până departe, îngăduitoare. *"Ştiu, dragul meu, că nu te poți da la amândouă şi încă în mijlocul apei, mai ales că habar nu ai să înoți."* Blândețe sadică. Chipurile, înțelegere. Minunata fiică, uscată; balerină neîncercată încă de spaimele maternității şi previzibilele linii îndulcite. Altfel mironosiță. Mama, confortabilă – *"pepenaşul fără miez"* – ne visa la comun. Brrr. *"Iupai-dia-iupai-da/ şi pe măsa şi pe ea/ că e tânără şi vrea…"* Căutam similitudini. Ceva lipseşte balerinelor astea. Ceva prisoseşte. Absolut tăcută. Şi când vorbea mai mult întreba lucruri puerile. Uneori zâmbea cine mai ştie cărei figuri învățate la şcoala de balet făcută cu atâtea sacrificii. Câte or mai fi având şi astea în cap. Apoi a venit noaptea beției juvenile. Micuța dansa goală pe parchetul special paluxat din camera ei. Părul mi se zbârlise. Senzații ciudate. Nu mai vedeam aceeaşi ființă; gura îi era încremenită a zâmbet misterios. Ochii mijiți. Muzica rămânea departe în urmă, ne-mai-susținând, părea că totul ar fi invers. Mugeau glasuri păgâne în mine. A fost mai mult decât o noapte de dragoste, a fost o prelungă agonie, de care îmi amintesc cu furie. Plâns incontrolabil – descărcare intolerabilă – nu mai puteam îndura. Boceam împreună nimicnicia. Astfel ne-a găsit blajinul doctoraş. Cine ştie cît o fi fost în expectativă, urmărind acest dans de ritual păgân. Răgeam animalic. Inumană noapte. Nepereche. Părea că intru gol în mare, că valurile mă cuprind, că nu ştiu să înot, că mă agăț cu toate puterile şi cu toate dorințele de inconsistența mării care, imperfectibilă şi nerecunoscătoare îşi continuă legănarea. M-a privit ca pe o gâză şi m-a dat afară. Rece. Politicos. N-am mai văzut-o. Am rămas cu cântecul mişcării şi cu arsura epidermei.)

- Te urmăresc de câteva zile.

- Aiurea.

- Aşa suntem noi femeile.

- Hm.

- Păreai profesor de sport, după risipa de energie pe care o faci pe plajă.

- Aha.

- M-am înşelat, eşti taciturn.
- Da ?
- Se poartă, nu eşti primul.

Politehnist fără vreme. Odihnitor, la o adică, nu-ți intră nimeni cu de-a sila în suflet. Ştii doar despre ciment şi cărămizi.

- Şi ?
- Ai dat peste omul indicat să te întrebe, ce mai faci.

Fir-ar… Păruse ştearsă. Acum… fizionomie interesantă, carnație suficientă. Mai degrabă scoabă. Jucăuşă în vorbe şi ochi.

- Unde rămăsesem ?
- În autocar. Nu pari entuziasmat.
- Ar trebui ? Ce medic spuneai că eşti ?
- Pediatru, cazuri simple, certificate medicale multe.

***

N-are de unde să mă ştie; eram la vârsta când băieții şi fetele priveau cu interes doar spre anii mari. Demolase jumătate de liceu. Multe cred că se mai şi lăudau; nu putea chiar cu atâtea. Şi-apoi mai şi învața. O fi terminat până la urmă politehnica ? Ținuta lejeră; tenişi ponosiți, un deget se căzneşte să apară prin pânza roasă. Trec anii, dar am şi eu o oarecare poziție, domnişoara doctor specialist în pediatrie Lavinia Popescu. Ceea ce mi-am visat, adică un fel de domnişoară terminologie grea. Aproape să-mi schimb prefixul până l-am revăzut. Azi-mâine… măcar de m-ar lua în seamă. Trezeşte-te, măi ! Bolnav nu pare să fie. Doar că mesteacă energizante.

- Vitamina E nu foloseşti ?

Parcă l-aş fi atins cu țigarea aprinsă. Sare cu ochii pe mine, să mă înghită nu alta.

- Mai bine cu morcovii sau cu țelina. Ajută.

Trezeşte-te, omul meu drag, nu vezi cine e lângă tine ?

- Chiar eşti doctor de copii ?
- Să pun parafa ca să mă crezi ?

Motorul se domoleşte. Vocea şoferului, anunță ”Spritz-pausen !” Atmosferă de destindere generală. Buluc la uşă. Femeile năvălesc

prin boscheți. Bărbații se dau după autocar, e mai simplu. Se aud îndemnuri hazlii. La o adică oamenii nu sânt chiar atât de răi cum par. Sânt perpetuu copii. Dormităm apoi, proptindu-ne umăr în umăr. Inutilitate pălăvrăgelii, deşi aş vrea să te aud. Parcă mă simt mai stăpână. Ce prostie, am cam uitat ce vârstă voi face în curând. E un om la o adică… Un complex de enumerări seci, oase, muşchi, tendoane, denumiri ştințifice inutile în fața ta. Inflexibile. Umărul tău colțuros, sigur. Fierbinte. Vibrează uşor ? Mai degrabă eu. Chiar mi-e frică să respir. Şi sângele îmi cântă. Senzația eliberării. Neîntinată atâția ani. “Castitate perversă !” răcnise turbat doctorul Mioc, pocnindu-mă. Inchizitorul dracului se încăpățîna să-mi caute alunițe pe unde nu aveam. Cabinetul îngust dominat de monstruozitatea patului unde dormitam când eram de gardă. Muşamaua rece anula reflexele pentru moment. Nu-l puteam suporta. De câteva luni mă urmărea perseverent, rapace. Scăpasem; era nedrept să-i cedez. Aveam pentru cine trăi, deşi cine mai ştie pe unde erai pe atunci; părinții tăi se fereau de mine, aşa cum mă feream eu de doctorul Mioc. Animalic. ”Ce-o fi rău dacă ascultăm de instincte ?” Logică elementară. După el trebuia să fac poate zilnic ouă proaspete. Frica mă cotropise. Gest de respingere. Măsuța pe rotile izbită de perete. Câteva sticluțe şi-au irosit conținutul. Izbutisem să mă ridic într-o parte. Docorului i se bulbucaseră ochii. Rictus hulpav. Degetele tremurătoare căutau să mă ațină, să se agațe de puținii nasturi ai halatului sub care nu mă ştiam prea îmbrăcată. ”Mă rîmă !” De unde-mi venise ? Paralizat. M-a lăsat fără dificultate să ies de sub el. Peste o oră l-am găsit tot acolo. Scabros şi slut. Înfrânt. Neîndrăznind să deschidă gura băloasă. Tot pe burtă. Gemea. Plângea ? Îmi venea să mă tot duc, dar eram abia în primul an de stagiatură. Carmencita rîvnea cabinetul meu modest, zugrăvit în culorii vii, cu o frescă de-o ingenuitate crasă, care-i binedispune pe micuții mei pacienți. O să i-l las moştenire. Eu mă mulțumesc cu umărul omului iubit. Lumină. Umbră. Iar lumină. Pe unde om fi?

***

- Toată lumea la barăci !

Glasul venea de departe, din altă lume. Cu alte rosturi. Un fel de descălecare. Nu tresari. Ochii deschişi alene. Nu te întinzi, nu caşti, nu mormăi. Nu vorbi înainte de a-ți drege vocea. Cere-ți permisiunea politicos. Nu te precipita. Economiseşte-ți mişcările. Ridică-te firesc. Nu fi surprinsă de poziția în care ați dormit (meschinăria realului). Binedispunere comandată. Întinde şi tu mâna dreaptă (neapărat dreaptă). Ajut-o să coboare (parcă ar coborî prințesa dintr-un car cu fân), deşi e emancipată, egala ta în toate. Lumea dezmorțită îți aşteaptă îndemnurile. Trebuie doar să dai tonul pentru ca oamenii să se simtă cum vor să se simtă. Peisaj dezolant: papură, trestie, stuf, vreo două sălcii. O apă lălâie, gălbuie, sălcie. Dunăre, Dunăre, scăzută şi tulbure. Permanentă senzație de borțoşenie. Printre bărcile coşcovite, cândva bine smolite, plutesc dopuri şi sticle goale, ambalaje de biscuiți, chiar prezervative, alte gunoaie. De unde vii gunoiule ? Poate tocmai de la izvoare… Doi luntraşi tradiționali: bărbi sure, lungi, încâlcite. Mirosul de peşte răzbeşte dinspre ei. Apar şi câțiva tineri, modernizați, cu tranzistoare de gât. Gesturi largi, zâmbete pe măsură. Cumpăr o lubeniță mare. Cel puțin ştiu cum o cheamă pe fata asta care se ține scai de mine ? Arată bine, dar toate fetele arată bine. Sau, mă rog, aproape toate. Deocamdată nu am nevoie de complicații. Atâtea precepte de care să mă țin: Autocontrol, Autoimpunere, Autocunoaştere, Autorahat. Stupid mai sunt şi eu uneori. Bătrâna cu un cântar de la începutul lumii, însăila un calcul din care nu am priceput decât suma finală. Plătesc cei zece lei şi cincizeci de bani pentru lubenița lunguiață şi te îndemn către bărci. Eşti cam zdupeşă după cum văd. Bust larg, apetisant. Calci țanțoşă, mândră de talia imprevizibilă în autocar. Hait, alta acum… Jocurile erau oricum făcute, nu are rost să protestezi, te-ar privi cu toții chiorâş, adică nu ai încredere în noi ? Grupulețele de câte patru, formate în aşa fel încât rămânem doar noi doi în ultima barcă.

- Doui omini…, mormăie în barbă, molfăind o lulea, moşul.

- Doui, îngân.

- Plătiți pentru patru locuri, că eu nu merg doar cu doi.

- Plătim.

- Pe un canal, sau ieşim şi în Dunărea mare?

- Şi-n Dunăre.

Ți-oi fi părut un zeu aurit. Aiurea. Atenția ta era îndreptată spre echilibrul precar al bărcii. Palmele aspre în care scuipase cu năduf lipoveanul îşi vedeau de treaba lor. Lopeți. Tăcere. Lopeți. Tăcere. Lopeți. Soarele s-a milostivit şi a început să ne lovească doar din spate. Tăcere. Ce s-ar mai putea vorbi cu tine şi după care ghid de conversație ? Tăcere. Mi-a amorțit un picior de teamă. Habar nu am să înot. Totuna. Lubenița are miezul roşu, zemos. Credeam c-ai să bați fericită din picioare. Măcar din palme. Tăcere. Înfuleci. Tăcere. Întind sticla de spirt sanitar către lipovean. Îi sticlesc ochii. O ascunde repede sub banchetă.

- Cred că vreți şi nuferi pentru doamna.

Încuvințez. Nu dai semne civilizate de bucurie. Ia te uită. Cine s-o mai fi crezând şi doctorița asta ? Propteşte apa cu privirea. Iluzii nedecantate, ce puteam să sper. Doctorii sunt scrântiți. Când nu te aştepți, o iau razna. Am început să clocotesc exact când ea s-a blegit. Teoria echilibrului sau compensației. Lipovanul impasibil. Ochii lui deasupra noastră. Am putea face şi dragoste în fața lui fără să ne ia în seamă. Bea din când în când apă dintr-o sticlă. Ce-o mai fi şi în mintea ta lipoveanule…

(“*Iaca, vă duc şi pe voi cum i-am dus şi pe alții. Asta mi-e munca. Asta mi-e viața. Nu pot fără delta mea. Mă nenorocesc roiurile de țânțari, de-aia beau spirt, ca să nu se apropie de mine, iar dacă se apropie să amețească. Bag în mine mahorca asta puturoasă. Mă inundă. Mă seacă. Nu am apă de băut întotdeauna. M-am obişnuit să beau din Dunăre, la un metru sub suprafață apa este dulce, rece şi bună. Nu folosesc deodorante. N-am curent electric, nici maşină. Am o babă ştirbă de care mă străduiesc să scap, dar fără de care nu pot. Zilnic am la masă trei feluri de peşte. Aici vreau să trăiesc. Aici vreau să mor. Am un băiat. Acum e dus de-acasă. Vrea să se facă domn. E la facultate de ingineri constructori. Cred că nu are de gând să se întoarcă; nu are ce să construiască la noi în deltă. Mai*

am şi o fată. Nemăritată. Codană. E învăţătoare undeva spre munţi. Vine o dată pe an. E bine. Atâta am.”)

Lipoveanule, lipoveanule. Şiretule. Ai tu mai multe, dar nu spui. Dâra de clăbuci rămâne departe în urma bărcii. Îţi petreci picioarele peste bord şi le afunzi în apă. Barca uşor înclinată pe o parte. Simţul echilibrului mă impacientează. Mă dau mai lângă bordul celălalt. Dacă nici nuferii nu-i vor scoate un zâmbet… Dar uite că nici nuferii…

***

Ce simplu pare totul. Spectacol gratuit. Nimic mai uşor. Doar să stârneşti bărbaţii. Simplu exerciţiu de capacitate. Bine zicea doctorul Morfologu “să te arăţi doar interesată şi toţi vor sări pe tine”. Baloane de săpun. Proba tăcerii în barcă. Simt că ar vrea să spună şi el ceva. Oare? Pare timorat. Bine că-l priveşte cu interes pe barcagiu.

- Ce mai ştii de Nina ? (Auzi ce nume, Nina, fericita invidiată care în liceu…, altfel ştearsă, am văzut-o şi eu.)

- Care dintre ele ?

- Nina din liceu, fireşte. Nina celor multe seri... Plimbări, bancă, sărutări, pipăieli. Ne-a povestit tot.

- Chiar ne cunoaştem ?

- Cum altfel ?

Tăcere. Şirul pierdut. Poate reflectează sau poate trage jaluzelele şi doarme în continuare. Mai îmi dă o felie de pepene verde. Zâmbeşte. S-ar putea să nu o mai ţină minte. La numărul de cuceriri ale lui… Lipoveanul îşi mormăie în barbă o litanie de dragoste. N-aş zice să ne creadă o pereche fericită. Nici nu suntem o pereche. La întoarcere, noapte ternă, fără visuri, fără iluzia schimbării.

3. MIERCURI: ZIUA GHIDULUI DE LA SOARE-APUNE

Dimineaţă anostă, după o noaptede foială, cu ţânţari, cu foşnete suspecte în Deltă, câteva râsete frazate şi icnituri: turiştii au

întotdeauna voie şi dreptate. Mă aşez, în sfârşit, acolo unde mi-e locul; scaunul ghidului. Microfonul. Ținuta. Glasul. Intonația. Dicționarul celor 200.000 de cuvinte. Buzele atente la rotunjirea literelor. Gura drenată. Şoseaua pustie; n-ai avea ce să spui. Şoferul, neputincios, atent la butonaşele şi volanul lui. Ai vrea să renunți. Simți ridicolul. Lumea aşteaptă totuşi ceva.

"Hello, bun venit în orăşelul nostru spațial pe care voi încerca să vi-l descriu în două…" Voce frântă, anemică. Chicoteli sporadice. Nimic nu merge. Debitez programul imaginar. Nu mai am idee despre ce povestesc. Sesizez că lumea e destinsă. Înseamnă că e de bine. Voioşie. Încerc să mă ascult. Treptat îmi place şi mie. Sunt într-adevăr un tip formidabil. Spun şi râd. Spun şi râd. Oglinda mi te arată mică (în sfârşit la dimensiunea normală !). Fața în palme. Şoferul opreşte să-şi şteargă lacrimile.

"Dom'le nu te credeam aşa de viață !"

Cine zace în mine. Cine mă sapă. Cine dictează. O duioşie nouă mă învăluie. Curaj. Spatele drept. Şi ce dacă în partea dreaptă te supără o coastă? Nu trebuie luate toate fleacurile în seamă. Nevralgie intercostală? Baliverne. Ce s-ar fi făcut cavalerii medievali în armurile lor, în castelele lor din piatră seacă…

Autocarul ne depune sănătoşi în fața hotelului. Strâng mâini transpirate. M-adun. Stors. Bălăngănindu-mă trec pe lângă recepție. Urc în fugă şase etaje. Ajuns în fața camerei îmi amintesc de cheie. Cobor tot în fugă. Control respirație (inspir nas, expir gură). Control fugă (paşi egali, pe vârfuri, gleznele neîncordate, dar prevenitoare). Mâinile elegante pe lângă trup.

Recepționera, obişnuită de-acum cu scăpările mele cotidiene, mă aşteaptă zâmbitoare. Iau cheia şi încerc un sprint contracronometru. Mă încadrez, ca de obicei, în timp. Excelent. Descui. Intru direct sub duş. Fierbinte. Rece. Arunc hainele ude de pe mine şi, gol, m-apuc înverşunat de complexul de înviorare numărul unu. Respir egal. Puls aproximativ normal. Mă las să cad pe patul dublu. Perne. Pături. Soldații americani aveau în ranițe femei gonflabile. Eu am amintiri. Prejudecăți. Permiteți, vă rog frumos, să râd ? Bătăi în uşă. Moi.

Pernițe. Precis că este ea. Cât o mai fi ora ? Uşa se deschide încet. Nu puteam să mă înşel… La urma urmei puteam să şi visez, aşa cum am visat pelerinul la porțile cetății…

***

Se făcuse cinstita oră cinci a bunei dimineți. Prin paturile joase, slujitoarele nurlii, încă îşi mai căutau visurile cu amanți selecți, înaintea târnoselilor unei noi zile. Cocoşii cântau a lene măruntă – acriți poate şi ei de vitregia timpurilor; când tătarii, când turcii, când ploile. Urgia urgiilor se prelingea pe crestele lor, tot roşii şi pe atunci şi tot într-o parte, deloc semețe.

Spumoasă şi albă, luna, cine mai poate şti prin ce miracol al acelor vremi, se ivise printr-o spărtură a cerului negru dantelând fantasticele creneluri pustii ale cetății şi ale văzduhului, totodată. Cetatea răbda invazia ploii mahmure, reci, nerecunoscătoare cu harnicii meşteri, care-şi vedeau zădărnicită truda la supraînălțarea palatului guvernatorului; cărămizile de import, proaste, cum proaste erau mai toate drumurile comerciale de pe atunci.

Francesco Altbalnegru – rămăşița rămăşițelor latine în exilul iluminist din Barbaria – ar fi bombănit, dacă n-ar fi fost avertizat încă de la graniță că nu e permis acest lucru într-o țară civilizată (dar unde-n paşti pe mă-sa or fi soldații împlătoşați pe vremea asta? Să-i dai la câini! – va trebui să vorbească cu guvernatotul; doar n-o să stea el ca orice om de rând înaintea porților în acest circumvalațio mort; mlăştinatatea mlăştinităților voastre; nici un om cumsecade nu ar trebui să stea în putreziciunea asta, mai apucă să gândească Francesco).

- Deschideți poarta! Vin turcii!

Aiurea, ar fi strigat, ori ar fi dat ocol în pas alergător cetății, acelaşi efect. Ce-nseamnă asta, să fie pace ? mormăi năduşit Francesco. O fi ciumă ?

- N-auziți ? Porțile! Sunt Francesco Altbalnegru şi vin de la Veneția în solie de pace şi bunăstare pentru neguțătorii voştri.

O voce clănțănitoare îl trimise către anii fragedei copilării, când însăşi dogele făcea pe bau-baul cu el. Limba dulce-curgătoare a celui de sus, de pe ziduri, îi aminti în termeni clari că, oricine ar fi, poarta se ridică la oră oficială şi se coboară tot la oră oficială şi nu după voia turcilor sau a tătarilor, cu atât mai puțin a venețienilor. Ar fi dorit să-i răspundă obraznicului cu tăişul sabiei, să se ştie că el, vestitul, ilustrul şi mentorul oricui ar fi vrut să-l asculte, nu stă cu mâinile în sânul nimănui şi nici nu e cu ele încrucişate la spate atunci când e vorba despre vizite ceremonioase. Dar bagajul restrâns de înjurături meşteşugite în limba locului precum şi lungimea insuficientă a sabiei l-au împiedicat să riposteze străjerului de pe zid, nerămânându-i altceva de făcut decât să aştepte – calitate demnă de reținut pentru urmaşii acelor locuri – să răsară soarele tocmai de la soare răsare şi să apună la soare apune.

Povestind mai apoi guvernatorului, cu har, în dulcea limbă latină, acest moment (traducerea este absolut arbitrară şi autorul îşi cere scuze pentru eventualele neconcordanțe sau confuzii), Francesco va spune "Dacă n-aş fi ştiut în ce loc mă găsesc, m-aş fi întors cu o anumită parte ruşinoasă către străjer şi i-aş fi arătat eu lui." Iar dacă absolut din întâmplare Lenora ar fi fost de față probabil ar fi leşinat, potrivit cerințelor unor obraze binecrescute, mai subțiri decât se arătau pe vremurile acelea. Ba chiar ar fi rămas leşinată, potrivit tipicului celor care nu se simt femei decât în preajma bărbaților care folosesc vorbe duhnitoare, până când i s-ar fi pus sticluța cu săruri sub nas.

Mai târziu Francesco va recunoaşte că de fapt a bătut de trei ori la poarta cea mare a cetății, apoi, neauzind nici o reacție, s-a culcat liniştit la poalele zidurilor mucezite până când a fost trezit, de loc principial, de şuvoiul călduț slobozit de unul dintre străjerii matinali ("Am transpirat tot, de teama de a nu fi descoperit şi considerat spion, aşa încât am răbdat tratamentul termico-mineral.")

"Măsurile de securitate mă obligă şi pe mine, cât sunt de guvernator, să reintru în cetate înainte de apusul soarelui." se văita gazda, împăciuitoare. Francesco rămase neconvins de acest

argument, dar zâmbi mai subțire decât ducatul de aur pe care-l învârtea pe masa de lemn negeluit (şi nu nelegiuit, cum s-a transmis printr-o ciornă copiată, pentru a arăta că afacerile necurate cu lemn erau şi pe atunci la modă).

Închidem aici paranteza, pentru că mai importante pentru cursul istoriei rămân faptele petrecute dinaintea porților cetății despresurate vremelnic de nu mai ştiu care armate şi împresurate de cețurile miasmatice ale mlaştinei fără capăt. La venire lui Francesco i se păruse că a rătăcit drumul de-a lungul unui râu puturos, lenos, cu o mie de brațe năpădite de toate bălăriile şi gângăniile scârboase ale lumii. Țipenie de om de la care să afle dacă acesta e drumul către slăvita cetate şi către slăvitul ei stăpân şi către slăvita, luminata şi năzuroasa Lenora, pricina lungii sale călătorii într-o lume nesigură.

Lenora, culmea culmilor unui neam slăvit şi împlinit în plină decrepetitudine. De un farmec aparte – departe în realitate – în acel miniatural tablou, primit prin mila şi osârdia unui oarecare oştean sclifosit, care şi-l însuşise după un micuț jaf la drumul mare şi i-l vânduse pe un pocal cu vin. Astfel şi numai astfel reuşise Francesco, om aşezat (după cum singur se caracteriza), chivernisit, tânăr la cei patruzeci de ani – mort din punctul de vedere al statisticienilor actuali, care calculează speranța de viață pentru acele vremuri la doar 38 de ani – să intre în posesia sublimei miniaturi înfățişând-o pe Lenora. Asemenea om nu putea trece neobservat pe lângă țăranii care şi-l amintesc prin strălucirea pe care o emana. Unii spuneau că totul s-ar trage de la sabia cu mâner de aur, alții de la ceasul pe care îl purta legat de gât cu un lănțug şi care nu arăta de fapt nimic, întrucât îşi pierduse de mulți ani limbile într-o altercație obişnuită la care se pierduseră mai multe capete şi mai multe limbi. Oricum, trecerea lui triumfală prin zonă va intra în istorie pe baza unor note ale unui țăran aflat în momentele sale de cuvenită meditație.

“Vei dedica o poezie intrării sale în cetate”, primi poruncă trubadurul oficial.

Ce-ar mai fi râs de toate acestea falnicul Francesco, de nu s-ar fi găsit acum într-o dimineață a anului unamiepatrusuteşaptezeci, flămând, nedormit, cu praful depus şi fixat într-o pojghiță mâloasă pe haine, gene, sprâncene şi sub platoşa departe de a mai luci, precum prevedeau regulamentele militare ale vremii. Nemâncat şi nedormit – vorba cântecului – ilustrisimul peregrin n-avea nici un chef de viață.

Tot e bine că nu mă târăşte nimeni de picioare în jurul cetății Troia, să curgă după mine țechinii, icusarii şi florinii. Ce mai prăpăd de bani! Şi, ca un făcut, s-a repezit un străjer, mai să-şi rupă gâtul, să împingă la porțile cele mari de stejar rostuit şi întărit cu metal, urmat de alții şi alții. Încăierare, zbucium. Gruia lui Novac scăpase, după ştiința lui despre veacul care va veni, cu banii de aur aruncați înaintea turcilor, aşa cum Cacasino nu reuşise să scape de orăcăitul broaştelor, aruncându-le în apă tot aurul pe care-l avea asupra sa. Vreo doi dintre mercenari s-au şi crestat puțin, până când căpetănia i-a luat la rost şi le-a confiscat avutul meu, neuitând, totuşi, să întocmească un proces verbal în toată regula (care mai poate fi consultat şi în zilele noastre, fiind un exemplu de măiestrie birocratică, de cinste şi corectitudine în îndeplinirea sarcinilor suplimentar asumate).

Toate acestea s-au petrecut doar în închipuirea lui Francesco, pentru că, dacă ar fi să povestim cinstit, am preciza că acesta avea doar câtiva prăpădiți de ducați de credit, scrişi pe o hârtie pe care o putea folosi la vreuna dintre băncile timpului, dar nu înainte de a intra în cetate. Pe de altă parte străjerii şi căpetenia lor nu puteau uza de acest înscris fără a arăta un paşaport în regulă, cu nume, prenume şi renume. Şi, pentru a fi corecți până la capăt, cu stăpânul nostru, cititorul, vom evidenția faptul că străjerii cucăiau, spre trezire, prin cotloanele lor ferite de vânturi, de unde nu aveau putința să supravegheze nici mişcările din cetate ale târgoveților, darmite ale turcilor care puteau să te împresoare în orice moment.

În acea vreme, într-o mănăstire îndepărtată, de carmelite, se procrea acela care peste opt luni fix (Doamne fereşte!) se năştea pentru a ajunge primul trubadural cetății dintre mlaştini.

Ajunşi aici, pentru fluența povestirii şi implicit a acțiunii, trebuie să-l lăsăm pe Francesco să tropăie liniştit în mocirla dinaintea zidurilor şi să ne îndepărtăm gândurile şi pioşenia spre posesoarea acelui chip extraordinar de drăgălaş şi expresiv, spre Lenora care – deşi timpurile tulburi impuneau – nu o fi chiar atât de virtuoasă şi viruoză, devreme ce clavecinul are praful aşezat încă de pe când cu năvala fiului cel mic al colonelului care, minune mare că nu o lăsase până acum. Colonelul se răstise că "aşa momârlan ca ăsta nu am mai văzut; să stea după fusta măsii – Dumnezeu s-o ierte că-i răposată tocmai de la naşterea lui – numai prin brutării, cofetării şi pe la dulcețurile vecinilor."

Deci, Lenora, adumbrindu-şi minunații ochi cu gene false, ce făcea în vremea aceasta ? Citea. Da, pentru că alături de nelipsitul gherghef, prezent în toate tablourile cu doamne ale vremii, se vădea a fi ascunsă o hârtie (sau papirus o fi fost ?) împănată cu o mulțime de semne şi desene, ce se dorea un fel de scriere modernă şi fluentă. Pentru noi, cei din acest secol descoperitor de fapte vechi, mare lucru nu au a ne spune înşiruirile dezordonate de desene cu săbii, cuțite, păsări, ziduri, ferestre, păsări, frânghii, lună, păsări, stele, floricele şi iar păsărele. Problema repetiției păsărilor a pus-o pe gânduri pentru că imediat şi-a chemat doica la ordin cu calendarul. Lectura calendarului i-a repus inima la loc, tot pe stânga. Încăperea păstra cu sfințenie aerul veşted scos din vreun ierbar ponosit, cu trimitere directă la ultima toamnă abia încheiată, spre bucuria edililor care aveau mai puțin de lucru la întreținerea parcurilor.

- Straşnic mai trăzneşte ! Parcă s-ar vesti vreo sărbătoare.

- Păi în afară de Sfântul Ilie altă sărbătoare nu mai este vestită prin trăznete. Dar asta este vara, nu acum.

Aceasta a fost toată discuția dintre cei doi tovarăşi de drum. Apoi au tăcut, timp de patru zile cât au mers către vestita cetate, unde era nevoie de cărămidari pricepuți pentru că tocmai începuseră

lucrările de întărire a unei porțiuni de zid. Mergeau noaptea şi ziua dormeau, pentru a se feri de eventualele atacuri. Mâncau din mers, beau din mers, visau din mers, tăceau din mers.

"Ciudat mai este tovarăşul ăsta de drum", îşi zise minunându-se unul dintre cei doi.

"Ciudat mai este tovarăşul ăsta de drum", îşi zise şi celălalt, cu aceleaşi cuvinte, dovadă elocventă a sărăciei de limbaj datorită puținelor cuvinte ajunse până la ei (brânză, barză, varză, viezure, mânz, grumaz şi mai vreo două) sau a afinităților de gândire ("uniți în cuget şi simțire", se va spune mai târziu). Şi gândurile celor doi se avântară în aer, se învârtejiră, dădură ocol puținelor tufe de măcieşe, se ciocniră apoi cu un clinchet metalic, fără a scoate scântei. Popasul următor le va rămâne pentru toată viața în minte şi asta nu datorită huidumei de hangiță, care i-a avertizat să nu se dea la slujnică pentru că, spunea ea cu mândrie, "asta trăieşte cu bărbatul meu şi nu vreau să mi-o obosiți", ci datorită întâmplării din somn, pentru că au rămas să doarmă stătuți şi fără iluzii. Un somn greu cu multe coşmaruri.

Mai întâi o mână, ca o gheară, a râcâit tavanul odăii joase. Şi din râcâitură s-a făcut o gaură mare prin care iarna intra generoasă cu drepturile primului venit. Începuse să ningă peste ei cu o furie nemăsurată. Ningea şi ei, nemişcați, tăcuți, se gândeau la necazurile pe care le au cu viitorul plan de producție, cu spațiul locativ din cetate, cu viitoarele soții, viitorii copii, cu creşele şi grădinițele neinventate.

Şi încet, încet, zăpada le acoperea picioarele păroase. Apoi urca zăpada asta de la un lat de palmă, de-o palmă. Până când nu li se mai vedeau decât vârfurile roşii ale nasurilor şi frunților țuguiate de atâtea gânduri ne-la-locul-lor. Ningea a vrăjmăşie, viscolind printre degetele răşchirate ale picioarelor. Ningea cu furie, fulgii bătând darabana pe filele cărții deschise (bineînțeles o carte de călătorii într-aiurea), pe geamurile protejând tablourile de miri ale hangiului şi zdrahoanei lui neveste.

“Ningea violet şi, de la o vreme, totul a părut acoperit cu un macat violet de unde se ridicau arareori aburii respirațiilor noastre” – va povesti mult mai târziu unul dintre eroii noştri anonimi, dar cu atât mai valoroşi.

“Într-o zi m-am crezut vorbind despre trecerea lumii, despre scrierile istorice pomenite, despre turcii bătând sfioşi la porțile cetății pe care v-a descris-o autorul unei cronici în legătură cu trecerea lui Francesco. La urmă i-a cuprins furia demolării unor ziduri despre care avuseseră date certe că se dărâmaseră de câteva ori chiar în timpul construirii lor – materia primă proastă, ca argument pe care l-ați mai întâlnit în acest manuscris, în rostirea altui personaj, unul dintre posibilii autori, meşteri nepricepuți adunați de pe întinderile lumii vechi; mare criză era de zidari – furia aceea, despre care m-am auzit vorbind, mi se transmitea cu fiecare fulg aninat de sprânceana dreaptă, singura sensibilă la schimbări şi greutăți. Cineva tăia lemne cu un joagăr. M-am liniştit apoi; era sforăitul tovarăşului de drum, asemănător cu un muget fâlfâind blând, îngereşte, sub tavanul din ce în ce mai larg deschis către imensitatea cerului de iarnă. E pace în lume, mi-am spus şi-am adormit fericit ca un prunc.”

Despre cei doi, cronicarii au povestit pe larg că au fost eroi fără seamăn, care au dormit liniştiți chiar în cortul înghețat al paşei, fără ca acestuia să-i dispară ceva.

Dacă au fost sau nu angajați până la urmă ca zidari nu se poate preciza, nu au fost descoperite documente în acest sens, important este însă că au fost singurii care l-au zărit pe Francesco dormind lângă cetate, în mijlocul mlaştinei care-l va înghiți, chiar în momentul în care visa că guvernatorul îl sfătuieşte insistent să rămână, “dacă nu pentru Lenora, atunci măcar pentru faptul că am dat poruncă să fie zidite toate ieşirile cetății.”

Curios este faptul că pe o filă din piele de câine, găsită cu vreo 300 de ani mai târziu, parte dintr-un jurnal de călătorie distrus, toată povestea se pare că s-a petrecut vara. Fragmentul suna cam aşa: “Parcă de zile în şir merg pe drumul acesta anevoios, cleios.

Fără gânduri, fără dorinţe. Picioarele obosite îmi sunt ca nişte apendice rebele, nu ne mai îngăduinduiau. Fluxul sangvin încetinit până aproape de blocare. Aerul prăfos îmi inundă ungherele cele mai îndepărtate ale memoriei. Câte o casă parcă agăţată de ciutura fântânii, aşteaptă să coboare în străfundurile pământului. Mierea zilelor fără tine, mierea aerului fără tine, mierea memoriei, lipind muşte, ţânţari şi cârcâieci. Oh, Lenora, Lenora, existenţa ta mă dă mai aproape de tine în alte vremi. Vei orbi de strălucirea platoşei mele din aramă lustruită. Soarele se prelinge în şiroaie pe pieptul bombat de maeştrii armurieri din Toscana. Urmează să am o întâlnire importantă (cu cine ?), iar teaca sabiei trasează în praful gros o dâră lungă. Nerostuit drum are cavalerul…"

Cam acestea ar fi datele preluate din cronicile posibile ale acelor vremuri tulburi, cum tulburi au rămas şi problemele privind succesiunea la moşia şi bunurile lui Francesco, înghiţit de mlaştină, tot atât de inconştientă ca şi cerul de iarnă, blând, supus, normal.

4. JOI, CA O POSIBILĂ PERECHE A ZILEI DE MARŢI

Se năştea şi murea de-odată ceva în mine. Se rupea şi se înădea. Repaus. Spaţiul repausului visat. Spaţiul etern. Eternă e mişcarea… Repausul nu există decât ca un mucegai pe obiectele în mişcare. Voiam să mor – dacă moartea ar fi fost un repaus conştient şi nu o alterare inconştientă până la degradare. Simţeam cum mintea mi se limpezeşte, parcă mici pâraie duc balastul creierului la vale. Aerisire. Arome puternice de conifer. Afară plouă ? E senin ? Liniştea se culcuşeşte în ungherelor stomacului, gleznelor, rotulelor, coatelor, umerilor. Ce bine, să ai un stomac invadat de porţii consistente de linişte. Doar ochii nu percepeau liniştea mulţumitoare a întregului. Va fi timp şi pentru ei. E prea mult deocamdată.

Azi am dormit mai mult. Vis obişnuit, alb-negru, calm. Pe plajă. Se părea că mă dau om sobru, cu o pelerină transparentă. Vară deplină, un fel de infern pe pământ. Flăcările soarelui se ridicau din

nisip, albe, hulpave şi viguroase. Plajă pustie, sintetică. Aranjament angoasant: schelete de peşti, scoici, meduze şi alge uscate. Păşeam precaut, iar picioarele se afundau în mâzga algelor până aproape de genunchi. Senzație de greață, insecuritate, inutilitate. Nu ştiam încotro merg, dar nici nu-mi puneam întrebări. Nu m-aşteptam la schimbări radicale, la minuni, la cer împodobit cu ghirlande de nori pufoşi, aducători ai unei ploi calde. M-am simțit apoi însoțit, de unde, de cine, pentru ce ? Vedeam cu coada ochiului doar umbra, neagră, masivă, copleşitoare. Oare de ce să-mi fie teamă ? Ceafa e mai bine, trebuie să mă protejez de soare, asta a fost indicația doctorului, atunci când mi-am revenit în urma accidentului. Respir bucuros, după ce îndrăznesc o întoarcere bruscă a capului, era propria umbră. Plaja pare prea întinsă pentru a o străbate doar într-un vis. Mă ştiu apoi oprit, scurm cu mişcări lente, moi, stratul gros de alge, o groapă pe potriva umbrei. O acopăr cu alge, dar fără folos. Traversează cu mine din vis în vis existențe şi neputințe.

***

Spre seară. Altă seară. Strigăte înăbuşite. Muzica dată mai încet. Liniştea planează. ”Alo, Etajul III ! Tanti !” Reta-tante precis bombăne când deschide fereastra (“Iar or fi nemulțumiți vecinii de singuraticele mele serate”). Surpriză; în lumina becului de la intrare recunoaşte perechea înlănțuită.O sută optzeci de grade. Zâmbet larg. Prăvălire greoaie pe scări pînă la poarta de fier forjat, minunăția feroneriilor secolului trecut.

- Ați venit, dragii mei. Nu mai credem.

Ochii sincer aburiți. Intră între ei târându-i de braț în sufragerie.

- Păsările mele rare. Aşa târziu ? Cu ce ați venit ? Ah, ah! Să nu mă vestiți din timp. Făceam şi eu ceva. Singură nu mă omor cu delicatesele. Mai rabd muzica voastră, nouă; pacoste necesară. Dar dați-vă mai în lumină. Te-ai mai împlinit. Căsnicia, maică. Prieşte.

Nora simte gelozia cum urcă din călcâie.

- Ştiai tu, dragul meu, ce să alegi, deşi multă vreme mie mi-a fost teamă de gusturile tale dubioase, cel puțin în materie de femei şi

de vestimentație. Măi, copiii moşului şi ai babei, ce mai faceți ?… Cutia poştală nu-mi vesteşte nimic, iar telefonul mă cheamă doar prin vecini să mai schimb vreo rețetă culinară. În rest n-am de ce mă plânge, că decât să mă laud ca Ipsilăntioaia că primesc trei scrisori pe săptămână de la fii, nepoți, nurori, surori, orori, mai bine lipsă. Îmi spune şi despre două sau trei telefoane, prin care o întreabă ce mai faci mamițică. Păi ce tot poți să le spui că mai faci ? Le spui că bine, chiar dacă e rău, că de ce să-i pui pe gânduri, pe drumuri, pe cheltuieli. Şi decât să spui că faci bine când faci rău, mai bine să nu le spui nimic. Mai bine să creadă că săraca mamițica nu mai are nici o problemă, că se odihneşte, că se cruță, că toată ziua citeşte, găteşte şi se găteşte pentru vreo mare întâlnire cu fostele colege de gimnaziu, că e pe bancă în parcul central ori la biserică, ori la grădina zoologică. Am şi aşa destule amintiri şi mi le tot deapăn înainte de a veni "roza", ca un infam şoarece… Şi adevărul e că mai citesc, mai mănânc, mai respir aerul de pe lângă pensionari… Doamne, ce să vă mai dau eu acum în puterea nopții ?…Cum nu ?… Lasă că vă ştiu eu. Până vă spălați, până vă schimbați… Hainele le găseşti la locul lor. V-aştept cu casa pregătită… E mai uşor aşa… Luați prosoape curate, aduc aer proaspăt… N-am mai reparat robinetele şi-mi țârțâie zi şi noapte. Acum m-am obişnuit cu ele. Mi-ar lipsi, dacă le-aş repara… Dar voi tot nu mi-ați spus dacă v-ați luat sau nu… Să luați halatele albastre, să nu răciți. Săpunul e în cutia cu batiste. Eh, mai am şi eu cevaşilea "importuri". Ce parcă voi mai țineți minte ce cadouri mi-ați mai făcut ?… De unde să am eu săpunuri franțuzeşti, că doar nu se dau la debitul din colț… Voi îl mai ştiți pe Marinaiche ?… Cum care ? Ăla cu sandviciurile în geanta diplomat, să nu facă ulcer… Ăla mamă, care când era o şedință o începea sătul şi o termina flămând. Nu mai e director. S-a întors dintr-o delegație din străinătate şi a găsit un altul pe scaunul lui, la masa lui, folosind scrumiera lui, pixurile lui, secretara lui (şi asta la durut cel mai tare). L-au internat. Încremenise în pragul uşii. Toată viața luptase pentru scaunul ăla nenorocit. Acum recunoaşte doar portarul spitalului şi-l salută cu "să trăiți". Grăbiți-vă, fac vreo

două clătite. Vă întremează… Să ştiţi că acum răcnesc doar să mă auziţi prin perdeaua duşului. Altfel nu ridic vocea. N-am la cine. La icoane ?…Dacă faceţi un duş împreună înseamnă că tot v-aţi luat… Ce se mai găseşte pe la voi?… Ieri era să prind mătase chinezească. Un chilipir. Aş fi luat vreo doi trei metri. Măcar să ştiu că o am. De la o vreme te interesează şi asta. Chiar azi vorbeam cu vecina de sub mine, că nu mai ştiam nimic de voi… Mi-a dat în cărţi. Şi mi-a spus de bine… Călătorie la drum de seară, bani şi om la aşternut… Cred că nu pentru mine era. Mai ales ultima parte… Voi ştiaţi că bătrânul Bella ţine şedinţe de spiritism? Mi-a spus şi ce nu ştiam despre trecut. Mai bine nu aflam… Auzi că spiritele ar bântui peste tot, că ar fi unele bune şi altele rele. Că unele vin de-ale naibi să te şicaneze, dându-se drept cine mai ştie ce mare scriitor pe care l-ai invocat. Balivernele lui m-au cam luat cu fiori. Aşa o fi ?… Voi ar trebui să ştiţi, unul inginer şi altul doctor… Ei, mai aveţi mult ?… Fac şi un tort de mere. Am o reţetă grozavă. Papa de la Roma ce-a mai mâncat aşa ceva, dar nici el nu e sigur… Şi ce dacă ne-a prins miezul nopţii ?… Trebuia să veniţi mai devreme… Crezi că nu-l nimeresc ?… Ce deranj ?… Uscaţi-vă bine, la mine nu mai e ca pe vremuri – nu mai am timp să moşesc toată ziua pe lângă foc şi să mori de căldură în casă... Tu, mamă parc-ai mai fi slăbit… Victoraş, Victoraş, de ce n-o laşi în pace… Luaţi, luaţi, totul e pentru voi. Dacă n-aţi fi la masă v-aş povesti filmul american pe care l-am văzut la televizor, la sârbi. Doamne, aşa ceva… Mâncau, dragilor, şobolani fripţi. Unii mâncau de foame, asta am înţeles, iar alţii din distracţie. Şi asta n-am mai înţeles-o. Fermieri înstăriţi, rodeau, ptiu, fir-ar să fie, un fel de miriapozi lungi cât palma. Vii… Mai bine că n-aţi văzut... Mai foloseau şi un aparat de făcut suc în care scoteau zeama din tot felul de gângănii… Ce-o mai fi pe la serviciile voastre ?… Fiţi şi voi mai înfipţi, nu staţi la coadă, în umbră. Urmaţi-i şi voi pe cei din frunte… Beţi şi o şocolată ?… Ba nu, că visaţi urât… Mai bine un ceai de fenicol, contra colicilor. Neîndulcit, să nu se depună… Am şi zaharină, dacă v-o fi de folos. Mâine să vă trezesc ? La ce oră ? Cum vreţi voi. Dacă vreţi să vă rugaţi, am o biblie, dacă

nu, noapte bună… Dormiți împreună sau separat…, că tot n-am aflat ce trebuia despre voi, dacă v-ați luat sau nu… Aşa, prefaceți-vă că habar nu aveți de întrebare. Of, of, picioarele mele. Şi cât mai m-au slujit altă-dată. Erau şi frumoase, ce să spun. Vreo doi-trei smintiți mi le-au şi pupat… Hi-hi-hi… Nu-i vorba de tac-tu, că ăla era simandicos, dar, Doamne, ce-am mai început să vorbesc… Nu zău, cred că am bolânzit cu totul… Ne-apucă ziua… (Pâslarii târşiți până în dormitor). Atenție, sting lumina… Dragii de ei, după zece ani tot şi-au amintit de mine… Tatăl nostru carele eşti în ceruri… Carele eşti în ceruri?

5. VINERI: RĂTĂCIRE ÎN LABIRINT

"Mă', oameni buni, ajutați-mă şi pe mine. Ajutați-mă, mă' oameni buni. Sunt un prăpădit. Am fost internat în uspiciu. Acum am scăpat. Nu sunt nebun, sunt doar un prăpădit."

Peronul gemea de lume; veneau şi plecau mereu trenuri. Îl zăream impacientat, alergând de colo colo, uşor săltat, pe vîrfuri. Mic sub pălăria soioasă de paie, cu boruri largi, cândva galbenă, sănătoasă. Ochii rătăciți după liniştea din rezervele prin care fusese tratat.

"Ajutați-mă, mă' oameni buni, vreau să ajung acasă, la muiere. Nu am văzut-o de dois'pce ani "

Tabela electronică a sosirilor şi plecărilor pâlpâie iritant din beculețele roşii. Vocea lui, tânguitoare, scârțâietoare, ascuțită, împresura ca o pâclă lipicioasă. Îl zăream mai bine; slab, ponosit, cu fălcile căzute, piele flască – ai zice că la fiecare pas şi cu fiecare scâncet curge nisipul din el, secătuindu-l de infima materialitate pe care o mai avea.

***

Inginerul Vasile Victor Popescu rămăsese puțin în urma şedinței operative. Simțise o greutate insuportabilă aşezată după ceafă şi,

brusc, l-a inundat teama: recidivează. Transpirase progresiv sub ochii subalternilor. Simțea cum aceştia îl măsoară dezaprobator, deşi mereu se văita că nimeni nu are curajul să ridică ochii să-l vadă, să-l simtă şi pe el om, cu slăbiciuni, cu boli, cu lucruri fireşti. Unul de-al lor.

Şeful producției dădea înainte despre nerealizarea planului, ca un corolar firesc al nerealizării planului de aprovizionare tehnico-materială: "Partenerii noştri externi nu au nevoie de explicații", se lamenta acesta, perorând pe necesitatea redimensionării planului în funcție de realizările furnizorilor. "Realizarea planului valutar presupune…"

Inginerul Popa,directorul marii unități industriale, rămăsese doar cu jumătate din frază; teama de recidivă îi spulberase buna dispoziție. Accidentul acela stupid de maşină avusese loc în urmă cu patru ani; scăpase doar cu spitalizare, deşi aproape o săptămână se vehiculase în preajma lui că va rămâne infirm, că nu va mai vedea niciodată. Îşi revenise, deşi uneori, mai ales seara, simțea ceafa pulsând uşor.

Îşi extrase calm buletinul din portofelul de piele şi se privi intens în fotografia din urmă cu zece ani, atât de intens încât se făcuse tăcere în biroul directorului. O tăcere anodină, răsucindu-se după urechile participanților, ca nişte cercei, luând-o razna şi culcuşindu-se (oploşindu-se ?) pe masa plină de diagrame rău-prevestitoare, referate de necesitate şi câteva exemplare vechi din "Sportul". Toți aşteptau miracolul, soluția salvatoare pescuită din acel buletin de identitate, destul de jerpelit. Aşteptau exclamația şefului. În loc de aceasta s-a ridicat şedința. "Mâine vom relua, mai gândiți-vă. Cu propriile voastre capete." Nedumeriți, dar respirând a uşurare, s-au retras cu toții.

Se văita în gând că înghițise ca pe-o linguriță cu ulei de peşte o şedință operativă la centrală de la 8 la 15, unde se vorbise despre îndeplinirea planului la contractări şi unde, la sfârşit, se pusese şi problema investițiilor lui. O bagatelă de câteva milioane de lei. Fără soluționare. Să turbezi, nu alta.

Ce nenorocire; să fii o fire neliniştită şi bănuitoare. Cuprins uneori de o melancolie maladivă – fără legătură directă cu banalele lucruri din imediata apropiere.

Se ridică bombănind din fotoliul larg, pe rotile, cu spătar rabatabil – comandă ergonomică specială pentru a putea sta cît mai mult şi mai comod la birou. Din greşeală atinse butonul interfonului. După câteva clipe secretara apăru de după uşa capitonată (inutilă precauție de izolare deplină).

- S-a întâmplat ceva, domnule director ?

Văzându-i mina descumpănită, uşor asudat la tâmple, continuă:

- Vă e rău, domnule director ?

Hipercorectitudine gramaticală, cuvântul domn articulat în vorbire ca şi în scris. Trăsăturile ei oarecum interesante. Ochii uşor migdalați, gura… Gest spontan de sprijinire. Sprijinirea cui. A privirii ? Cui să balansez eu problema roboților industriali ?

***

Privirea lui intensă şi cețoasă, nu ştiam că avusese un accident. N-aveam de unde şti că lucrurile nu sunt normale şi că nu era vorba despre o indispoziție trecătoare. Pe moment, ochii lui fixându-mă stăruitor mi-au făcut bine. Mă bucura şi faptul că în ziua aceea îmbrăcasem pentru prima dată o bluză subțire, cambrată, care mă evidenția cât de cât. Am şi eu puțină talie şi ceva sâni. De dimineață nu mă remarcase decât Mardare, fostul lui coleg de liceu, ori de facultate, ("Să fiu al dracului dacă nu ți-ai ales cea mai frumoasă secretară, nu-i aşa uşor urâto ?") pendulând prin fața maşinii de scris, uluită până şi ea la cei aproape o sută de ani de la fabricație. Am rămas țintuită, cu ochii a mironosiță. M-a expediat cu un gest categoric şi mi s-a părut că am fost suficient de ridicolă pentru a mă ține minte pentru mai multe luni de zile. M-am retras mâhnită. Apoi l-am auzit căzând.

***

Într-un astfel de spital mai fusesem în vremea studenției. Unul dintre mofturile pe care voisem să le văd cu ochii lucizi. Cum este viața printre puşcăriaşi, mineri, ciumați şi nebuni. Voiam cu tot dinadinsul să-mi răspund la întrebare.

Temător. Precaut. Ațintit în toate părțile. Cum, n-au miliție aici ? Dar cine păzeşte nebunii ? Dacă fug ? Pericol iminent. Portarul, un ins nevolnic, ştirb, cu gura largă şi ochii urduroşi.

“Care doctor v-a chemat ? Ați mai fost la noi ?”

Am rămas încordat. Nu cunoşteam tipicul. Îngaim suficient de timorat pentru a mă lua direct la persoana a doua singular, un nu, apoi încă un nu. Sunt trimis la filtru: buletin, bilet de trimitere, simptome. Impresiile mă dau peste cap. Copacii descărnați, masivi. Crengi goale, cuiburi de ciori. Sute de ciori, poate mii de ciori deasupra platoului mărginit de pista de patru sute de metri plat, mărginită, la rândul ei, de câteva pavilioane cu un nivel. Repetam în gând porunca numărul unu – nu uita, dacă începi să studiezi vreun diagnostic te vei îmbolnăvi cu adevărat.

“Dumneata nu eşti bolnav. Nu ai avea motive deosebite. La facultate văd că eşti apreciat la maximum (îi prezentasem şi indexul), iar stresul evocat nu este nici el vizibil. Coşmarurile nu sunt ieşite din comun. O să ai prilejul să vezi aici oameni cu adevărat bolnavi. O să rezişti ? Colegul care mi te trimite mă roagă doar să te internez. Pentru ce ai venit, de fapt ? S-ar putea să ai nevoie de un paravan de protecție pe care voi încerca să ți-l ofer.”

Tremurător, cuvintele pe jumătate spuse, pe jumătate gândite. Fum de pipă, dens şi parfumat. Gâtuit răspund la multele chestionare. Se vor interesa atâția de soarta ta (ce platonică satisfacție!). Însăşi decanul va da în câteva rânduri telefon pentru a i se prezenta rapoarte cât mai detaliate din partea marelui profesor. Cură obligatorie de vitamine. Somn controlat. Ergoterapie. Responsabil de club: magnetofon, televizor, maşină de scris, cărți poştale, şahuri, asistentele devenite, brusc, atente (“a venit un arab în rezerva doi” – deziluzie momentană, găsindu-te autohton sadea, fără țigări străine, ciorapi de mătase şi blugi), seri culturale. Lecturi din

horoscoape diferite, hazoase. Scorpion sau dragon. Mă simt doctor peste noapte. Facilități: telefoane, meniu îmbunătățit, permisie în localitate, jurnal personal, relații sexuale (Doctorul Florin vorbea serios despre amenajarea unor locuri de întâlnire în incinta spitalului – "decât să-i văd pe terenul de sport sau prin boscheți, prefer ceva organizat, un fel de sex-terapie" – mai târziu va fi internat chiar şi el.). Trist mereu, mi-am luat rolul de bolnav psihic în serios.

***

"Plouă de două zile, rece – burniță de toamnă. Defilez încruntat numărând dalele aleii, Pregătire psihologică. Marele efort. Măsor, pentru a câta oară ?, cu dublul pas, perimetrul platoului. Maratonist trebuia să mă fac. Începusem cu trei, şase, nouă, apoi progresasem la douăsprezece ture, treizeci, şaizeci. Astăzi mi-am programat o sută. (Halal, pe ce dăm noi vitaminele, s-ar fi exprimat, bombănind, una din multele femei de serviciu). Mi-am lăsat halatul albastru pe o bancă. Numai de-aş rezista. Numai de n-aş răci. Numai de… Dar cine mă obligă la eforturi ? A alerga, alergare. Spre ce ? De ce ? Efort nelimitat subordonând rațiunea, sau invers ? Primele ture e mai greu. Ora şase dimineața. Start interior. Start exterior. Picioarele în adidaşi scâlciați de atâtea încercări, începând pendularea ritmică, obligatorie. Treining supraelastic, dungi roşii pe maro. Coordonarea respirației. În intervale egale de timp se străbat distanțe egale cu condiția ca viteza să fie constantă. Constanta, asta demolează vitezıştii recrutați ad-hoc dintre pensionarii cu ochii mari urmărind ocolurile fără noimă (*Ăsta e mai nebun decât noi!*). Se adunau câțiva pentru a mă vedea alergând cele douo-trei ore, fără a-i lua în seamă. Cei care mă secondau renunțau după câteva ture, cu răsuflarea tăiată. Soarele îmi străpungeau irişii. Helioterapie. De câteva zile încerc exerciții yoga. Merge greu: cabinetul asistentei şefe nu-mi asigură orientarea favorabilă față de punctele cardinale. Prefer să-i liniez condicile de prezență, de medicamentație sau să-i pregătesc lecțiile pentru seral.

Uneori mă întreţin cu *grupa* de studenţi, doi băieţi şi cinci fete. Fetele sunt dependente de insulină şi alte chestii, mi-e greu să mă fac înţeles. Ca şi cu Thimothy, studentul străin, posedat de glasuri ciudate, care-i dictează în limba engleză, limbă necunoscută vreodată de el sau de părinţii lui. Cel mai interesat pare a fi *profesorul* furişându-se pe lângă zidurile albe placate cu faianţă şi râzând de unul singur. În rest, tăcut, retras. Prietenul de bază rămâne Tobi – autopsier la un mare spital. Doar doi oameni îl calmează: asistenta şefă – de care îi e ruşine – şi eu – de care îi e groază, mai ales după ce mi-a furat treiningul şi a fugit în oraş, unde şi-a snopit din bătăi consoarta. Câteodată mă roagă să-i împrumut rezerva pentru când îl vizitează nevasta. Slabă, distrusă mai rău decât el. La venire îşi cere întodeauna iertare şi are ochii atât de sinceri încât nu poate să-I refuze. La plecare o dă afară cu înjurături şi blesteme. Întodeauna stau de *şase*, să nu fie surprinşi de doctorul pavilionului. Cam o oră trebuie să împart un borcan de compot cu bătrânul Iarcec, prilej de a mai afla de la el noutăţi în legătură cu revistele medicale din care traduce sârguincios pentru doctorii interesaţi, articole despre ravagiile consumului de alcol, plătindu-şi astfel clemenţa de a fi internat în fiecare iarnă (*Aici am adăpost cald, nu-mi bat capul cu lemnele am mâncare caldă, medicamente şi vorbe bune de la nebuni.*).

La atât de multe poţi să te gândeşti în timp ce alergi în jurul platoului, păcat că nu-ţi poţi aminti totul pentru a scrie în jurnal. Ultima tură îmi dă senzaţia că aş fi putut liniştit depăşi graniţa celor o sută de ture. Duş obligatoriu.

Coridorul se întunecă pe măsură ce înaintez. Subsol tehnic, plin de ţevi contorsionate, albastre şi albe, derulîndu-se în obscuritate. Fâşâitul apei străbate inimaginabilele ocolişuri subterane, blând, promiţător. Apoi unicul bec, vopsit în roşu, şi paşii sonori ai însoţitorului cu galenţi din lemn (*Teiul, ei, teiul, dragul meu, e cea mai bună esenţă pentru aşa ceva*.). Zumzetul depărtat, monoton, întrerupt de câte un glas mai ascuţit prin uşa întredeschisă, de după care se strecoară vălătuci de aburi.

Totul vestea ceea ce râvneam ca pe o alinare sufletească, baia. Cuierul era ticsit de pijamale bordo stins şi halate sinilii. Împerechiaţi, galenţii din lemn, scobiţi fin de şmirghelul călcâielor ce-i canoniseră ani de-a rândul, îşi aşteptau posesorii, aliniaţi ca pentru un start hilar, cu spatele înainte. Două bănci slinoşite, mărgineau intrarea în purgatoriu.

Părea că nu o să-mi obişnuiesc prea repede ochii cu densitatea atmosferei jilave. Se întrevedeau siluete goale ţopăind sub duşurile montate în tavan. Piei nefiresc de albe, vacarm, ceaţă învăluitoare, care te ascunde de propriii ochi. Senzaţia irespirabilului. O năduşală complicată mă cuprinde până la contactul deplin cu apa fierbinte. Cascada obligă la ameţeală. Ameţeala furnicii cocoţate pe buza paharului de vin. Descindeam în lumea acvatică, a elementelor primare. Aş putea deveni plancton sau protozaur, sau fir de nisip sau strop de apă. Un strop cuprinzând o lume întreagă ordonată după criterii ciudate: spirale, virguliţe, bastonaşe, miriapozi microscopici. Toate absorbind bunătatea substanţelor care mă constituiseră până atunci. O lume trăind scarificată la nivel superior. Îngrămădindu-se, stârpindu-se, iubindu-se, convieţuind într-o complicată limpiditate.

Am puterea să privesc – ochii larg deschiţi – găurelele duşului din care ploaia artificială coboară spre rădăcinile plantelor însămânţate în pământul umplând cavităţile profunde ale porilor pielii mele Aş fi un ogor imens, roditor, dacă aş urmări, ca ţel final, obţinerea unor recolte microscopice. Iar apa oficia un ritual al fertilitaţii. Săpunul ordinar *Cheia* are efectul scontat; clăbuci mici, dar murdari, alunecând direct pe lângă urechi, pe umeri, pe coaste, urmând un traseu uşor ondulat de oasele bazinului împungând pielea, continuându-şi periplul zoios de-a lungul coapselor, ocolind genunchiul, avântându-se pe netezimea pulpelor, căzând apoi, într-o ultimă zvâcnire de regret de pe rotule pe mozaicul imperfect al băii. A doua şi a treia, dar mai ales a patra săpunire desăvârşeşte încăpăţânarea de a produce clăbuci strălucitori, nealteraţi de particulele ogorului meu.

Voci stârnite, fraze, jumătăți de fraze greu de urmărit. Crâmpeie de viață *("şi-atunci i-am zis că…", "nu se poate, chiar atât de uşor a …", "să vină ea, iar eu să nu …" , "m-am lăsat de fumat de vreo …" , "a mea mai încălzea pe …" , "mă, ăla, dă-mi săpunul", "vezi că-mi dai cu apă în ochi!", "dă-te mai încolo, nu sta aşa proptit!"*).

Unghiile, insuficient tăiate îmi zgârâie pielea de pe spate, pe piept. Ceafa. Au! Ceafa! Vârtejuri de apă, vârtejuri de ceață, vârtejuri, vârtejuri. Străluminate. Difuze. Voci alarmate, vătuite, depărtate. Lumina stinsă.

("Pacientului Popa Victor, nr. 236 din salonul 79, în data de 30 noiembrie anul curent, i s-a agravat starea, recidivând, în timpul orei de igienă corporală. S-au administrat somnifere şi calmante. Temperatura 39 cu 3. Tensiunea 110 / 70." Raportul medicului de gardă.)

Pe doctorul Florin l-am cunoscut atunci, la prima internare. Intrasem timid, frecând uşor peretele cu umărul şi am văzut că nu i-a scăpat amănuntul. S-a încruntat, apoi s-a răzgândit; veneam la recomandarea marelui profesor. Biroul lui, mă rog, cabinetul lui, era destul de sobru (dulap obişnuit, metalic, cu vitrină de sticlă – se întrevedeau obişnuitele fleacuri, pansamente, foarfeci, romplast, o agendă medicală –, pat pentru tratamente – cu muşamaua uşor scorojită –, biroul, două scaune, un cuier – toate vopsite într-un alb strident), excepție făcând un imens colaj, acoperind peretele, ilustrând, probabil, chipuri ale pacienților cu diferite obsesii şi viziuni, încastrate într-un vîrtej albastru-portocaliu.

Doctorul Florin, măruntel, cu ochelari, chelie deplină, cu un halat de molton vişiniu şi bonetă albă, aştepta, cu pixul în mână, să închid uşa. Întrebările lui păreau să nu se mai termine. Nume, prenume, data naşterii, ce rang de copil am fost, prenumele părinților, localitatea naşterii, profesia (mai târziu voi completa sau mi se vor completa numeroase dosare, în legătură cu fiecare avansare sau schimbare a locului de muncă). De ce boli am suferit ? M-am jenat, nu suferisem de nici o boală, nu fusesem niciodată, până atunci, internat. *"Cum, nici scarlatină sau tuse convulsivă nu ai avut în*

copilărie ?" Ochelarii mirați, scrutându-mă. *"Adică, sănătos, voinic, ani de-a rândul şi, deodată, pac la psihiatrie. Ceara mă-ti de cocoloşit!" Relații în familie ?"* Aveam familie ? Nu-mi aminteam. Să fi însemnat familie conviețuirea aceea cu profesoara de franceză, timp de două săptămâni ? Apoi m-a pus să mă dezbrac, lucru care m-a derutat; niciodată nu mă dezbrăcasem degeaba în fața cuiva. L-am privit cu oarecare ostilitate.

În prima dimineață am înțeles foarte greu vânzoleala aceea de pe coridor, în fața cabinetului asistentelor. Medicamentația! Un rând impresionant, format din toți bolnavii pavilionului, aşteptând pumnul de buline viu colorate pe care sora Mitrofana le distribuia cu hărnicie. *"Ține mâna, gura mare, sări cu borcanul cu apă. Aşa. Acum gura mare şi scoate limba. Bravo, le-ai înghițit. O să te vindeci. Altul. Unde ți-e borcanul ? De ce nu ai borcanul plin cu apă ?"* Erau pentru mine întrebările. Apoi, ridicând ochii, a văzut că eram nou. A bombănit puțin şi mi-a întins cana mare de sticlă.*"Numele şi prenumele."* I le-am spus, s-a uitat pe o listă şi a ales medicamentele care îmi erau prescrise. *"Le înghiți aici în fața mea",* mi-a mai spus. Am încercat să mă conformez. *"Gura la control. Scoate limba! Sus limba! De ce ai ascuns sub ea medicamentele ? Înghite-le. Azi te voi spune doctorului."*

Intrarea în cantină adevărat talcioc ad-hoc. Câțiva bolnavi întreprinzători şi îndemânatici îşi deschiseră prăvăliile ambulante cu pixuri goale, carioca folosită, țigarete din lemn, coliere din agrafe de birou, tablouri făcute pe tabla semnelor de circulație, bile, şerpişori. Un grup finisa o piesă corală despre viața celor din spital. Preocupări varii. Mai târziu voi afla că este un atelier de pictură, unul de strungărie şi unul de tâmplărie. Deocamdată eram cu ochii în patru, terorizat de ceea ce mi se putea întâmpla. Lumea, totuşi, paşnică. Sala de mese largă, înțesată. Vacarm. Câțiva, mai jucăuşi, palmau feliile de pâine din fața celor mai grav bolnavi spre disperarea acestora şi deliciul celorlalți. Masa slinoasă, acoperită cu muşama veche închipuind mori de vânt, rațe, boboci şi copii albaştri, rotofei.

Mâncarea bună. Nu m-am atins de ea. Omul trebuie să aibă resurse interioare”

***

Au trecut patruzeci şi două de zile. Mă îndrept spre cabina cu uşa având partea de jos tăiată, pentru ca bolnavii să fie mai bine supravegheați. WC-ul plin de bulinuțe albastre, roşii, albe, verzi, galbene. Medicamente. Pereții utilizați la maximum pentru desene pornografice şi inscripții la adresa doctorilor, dar mai ales a asistentelor. Apoi la cabinet pentru obişnuita înțepătură. Jubilez alegând mâna celei ce se va sacrifica pe altarul părții mele dorsale întru propăşirea liniştii interioare. Să fie sora Mitrofana ? – mâna medie, molatică, îşi înşală bărbatul. Elena ? – greu de ales vreodată. Karatistă, mână grea, dificilă. Blondă ? – firavă, băiețoasă, fără forme, fără prieteni, mână rece delicată. Simți acul străungând epiteliile, țesuturile, vibrând aproape la întâlnirea cu straturile mai sensibile. Foliculina deplasându-se alarmată. Gust rău în gură, frica. Zâmbete reținute, dezaprobând alegerea; pe asistenta şefă de ce nu o solicitai ? Țâțâieli. Acul e acelaşi. Complexul B nu rezolvă toate problemele. A patruzeci şi doua injecție. “Martir” ar trebui să-mi scrie pe legitimație.

Început de primăvară descrisă de o bandă uzată de magnetofon. Uneori ajunge până la mine pocnetul mugurilor deschizându-se, alungând tihna somnului. Afară nu sesizez schimbări spectaculoase, copacii îşi încârligă aceleaşi crengi negre, desfrunzite, ciorile-şi văd de-ale lor (mai e de reparat câte un cuib îmbucățit de vântul tăios de noapte), tufele de răşinoase, deşi verzi, îmi dau siguranța că totul e în nemişcare.

***

Recidiva a însemnat prelungirea internării cu trei săptămâni. În rezervă a fost adus un fost maestru de balet; căzuse în baie (acasă la el) şi se lovise cu ceafa de marginea căzii. O săptămână a vorbit mereu, zi şi noapte, în stare de inconşiență.

***

- E acolo în sală un bou care-şi suge zgomotos măselele.
- Dacă n-ar fi boii, ar scădea şi valoarea taurilor.

Toate astea au coapse lungi şi sâni de loc în costumele care ajută la formarea imaginilor nude. Trebuie să fii exigent cu ele, dar şi cu tine. Demasculinizare. Să poţi să le pui să danseze goale în faţa ta fără să ai senzaţii deosebite (strivind imaginea aceleia).

Nache pleznea de câte ori mă vedea, “cred că ai o păsărică pe undeva, asta nu e asceză, nici profesionalizare excesivă. Este o păsărică la cap, dragul meu, este complexul lui Isus.” Iar doctorul de la cabinet: “Culcă-te, dom’le cu una cu alta, ia-le la rând. Însoară-te, fă copii, fă omule ceva, ţi-o cere organismul robust”.

Reflectoarele au o lumină perfidă. Descoperă locuri incitante. Aer uscat. Rinită alergică. Pe scenă, fetele îşi dau sufletul să-mi fie pe plac. Să execute cât mai bine mişcările. Sunt marele specialist. Încremenit şi posomorât. Mereu morfolind o frază nerostită, cu aer preocupat. Mache, Pache, Ţache cu ochii cât cepele.

***

“Mă alege sau nu cretinul, sau te pomeneşti că mă judecă după ceea ce aş putea să-i ofer. Merită ? În fond marele maestru are dreptul dintâi al feudalului. Nu pare tipul. Uită-te, deşteptule, ai mai văzut mişcări de felină ca ale mele ? Mă pisicesc, fir-ai să fii de capsoman. Măcar de ai vedea ceva, nenorocitule. N-am eu norocul ăsta. În afară de mişcări nu ştii nimic. Şi podeaua asta e mult prea umezită. Unde să fac şpagatul ? Să am grijă şi la cuie, îmi agăţ ciorapii. Dădacă trebuia să te faci. O piruetă şi încă una. Iar am greşit. Ştiu, ce să fac…. La o adică, am impresia că dormi… Ce…? Chiar la mine să fi răcnit aşa ?… Eu ?… Vită fudulă ?… Nenorocitule, arată-mi tu dacă poţi. Boşorogule. Ţi-ar fi plăcut să fiu mai dolofană ? N-ajunge ? Dracu s-ar culca lângă tine… Aşa, mută-mă în linia a treia, scade-mi tariful. Umileşte-mă, în ultimul hal, eu prim-balerină la mine acasă. Halal să-ţi fie. Procopseşte-mă

dracului cu schiloadele astea. Am auzit că te ții de orgii cu ele. Nu pupi tu fete selecte ca mine. Orice, numai să dansez goală în fața ta nu. Şi pentru ce ? Să fiu solistă la restaurant ? Chiar de-ar fi de lux… Ochii băloşi înfipți în mine. Nici un duş nu te mai scapă… Ți se mai şi vâră câte unul borțos în aşternut. Ptiu, ce grețoşenie, cu trei rânduri de bărbii şi două burți. N-am obosit, dar nu mai pot în ritmul ăsta, cu muzica asta tâmpită, cu luminile astea iritante… Ce gingăşie şi grație vrei ? Să te văd eu cum ai dansa cu un litru de apă sărată în burtă. Igienă. Bolc-bolc, la fiecare pas. Mi-o ajunge. Punct. Poți să înjuri cât pofteşti. Pofteşte.”

Sala oglinzilor, înaltă. Oglinzile, multiplicând la nesfârşit corpurile. Perfecte ? Perfecțiune e linia dreaptă sau linia curbă ?

6. SÂMBĂTĂ: O POSIBILĂ ÎNCUNUNARE A S.R.L.- URILOR

De ce să renunți chiar atât de uşor, stimabile ? Viața nu înseamnă neapărat egocentrism. Fiecare îşi are propriul său cântec şi propria sa partitură. Pledoarie pentru viață. Te-am urmărit, nevolnic şi misogin, împrăştiindu-ți energiile prin colțurile garsonierei tale.

Cuvintele scăpau, lipsite de sens, aidoma unei licori dorite, dar insipide. Ai vrea şi n-ai putea. Ai putea şi nu ai vrea. Totuna, dacă stai să te gândeşti, hămăind câte un da scurt pentru cine mai are timp să te întrebe câte ceva. De altfel cuvintele şiroiau pe lângă urechile tale, neatingând subsolul frunții semețe, mereu încruntate. Limpezimile creierului tău mă inhibă, deşi, în repetate rânduri, te-am surprins încruntat, zâmbind ingenuu cine mai ştie cărei amintiri.

“Mai ții minte Budapesta, bastionul pescarilor, studenții în haine de epocă (domnițe ascunse în văluri, trubaduri cu țitere, cavaleri), recompunând atmosfera medievală şi aşteptind cuminți vârfuirea banilor în şepcuțe (alături un afiş avertiza că *Primim şi valută*) “.

Era acolo o dorință ciudată de evaziune devoratoare. Tu îi spuneai nostalgie. (La un pahar cu bere lămurisei cu un dascăl din învățământul superior noțiunea de nostalgie. “Mă sufocam şi

doream, ei, doream, cu o nostalgie desperată, o îngheţată. Să-mi scârţâie gâtul, precum în copilărie. Să mi se înregistreze din nou diagnosticul laringită, faringită sau altă chestie cu gită la coadă. Doream o îngheţată ca pe o femeie frumoasă. S-o consum, să-i ţin minte gustul, s-o elimin prin una din căile normale, fiziologice, s-o uit şi s-o doresc din nou.)

***

Ştiam că mă minte, nu putea fi adevărat, nu putea fi normal ca un profesor universitar, de-o asemenea notoritate şi formaţie rigidă, să tânjească după o îngheţată. Cred că mai degrabă tânjea după iresponsabilitate şi după muzicile îndepărtate ale copilăriei. Ceva nu funcţiona. Plăceri nude, greu asociative. Ce spun dicţionarele şi tratatele de specialitate ? Care pe care ? Dominante nu sunt utopiile. Raţiunea operează, totuşi, destul de mult. Se reduce, aşadar, totul, la puţinele semne algebrice. Eventual mai integrăm sau derivăm câte ceva. Simplism relativ. Iar tu dai din cap ascultându-mă. Încuviinţezi, fără a înţelege mare lucru. Mai şi exclami prefăcut; “ah, ce grozăvie, ah, ce profunzime, ah, ce interesant”, rămânând în continuare cu gândurile aiurea. Poate la vreo analiză financiar-diagnostică, încercând să prinzi din zbor slăbiciuni la nivel microeconomic. Aş putea sta cu tine de vorbă despre vreo femeie ? Nu cred să fi avut vreuna, sau poate ai fi avut până la primul schimb acru de cuvinte. De multe ori vorbele o iau razna, trec prin alanbicuri sublime şi interminabile, pentru ca în final să pută îngrozitor, îndepărtându-ne. Ce ne face oare să credem că Dumnezeu sălăşluieşte în femeile la care râvnim ? Şi cât credem din propriile noastre gogomănii ? Vrem să trăim cât mai mult şi cât mai fericiţi şi pentru asta trebuie să ne sforţăm, să ne minţim, să răbdăm. Unica fericire este să nu te simţi stingher. Să fii cât mai simplu şi cât mai suplu (în sensul de maleabil), cât mai neimplicat în toate rahaturile lumii moderne.

***

- Alo, recepția ?

- Să trăiți, respectele mele. Domnul doreşte să fie servit în cameră ?

- La dracu', sigur că da! Competența mea creşte direct proporțional cu cantitatea de hrană. Şi nu doresc să par un imbecil.

- Tot ce am înțeles este că domnul nu doreşte să fie un imbecil, ceea ce depinde direct de dânsul.

- Alonso, lasă bancurile proaste, vorbesc serios.

- Şi eu.

- Atunci sări cu haleala, trimite-o pe Gina.

- Mai bine pe Mia.

Îmi vine să bombăn, dar Alonso nu merită nici un protest, aşa încât mă zaharisesc tot şi în loc să întreb dacă mi-a cotrobăit cineva prin bagaje solicit o informație CFR, deşi mersul trenurilor îl am la îndemână, chiar lângă telefon.

Înțelept mai eşti boierule, mă gratulez, răcnind de bucurie sub duşul fierbinte de rece ce e. Sar ca ars direct sub pătură, înghit o aspirină, un pahar de vin (?), o vitamină C, o fiolă de algocalmin, o tabletă de B complex şi, imaginându-mi ce amestec greţos o fi în stomacul meu canonit mai decât al schivnicilor, adorm uşor, fredonând “Somnoroase păsărele”, de parcă m-aş găsi în camera copilăriei, unde poezia scrisă caligrafic pe o foaie extralungă, domina un perete.

Visez ceva pe fond de Isao Tomitza, în dangătul prelung al clopotului de la ceasul primăriei, care permite să-mi reamintesc bucuria de a atinge ora trei spre dimineață. Întorc tot patul, fără rost. Renunț. Mă echipez rapid şi ies la promenadă (noaptea ? noaptea spre dimineață ?).

Peregrinările mele imprevizibile, mai ales noaptea pe burniță măruntă; mantaua de ploaie şiroind, picături insipide insinuându-se blegit între guler şi gâtul golaş – senzații neplăcute, greu de descris – rarii trecători acordând atenția cuvenită doar bălților lățite pe trotuar, unul, din greşeală, atingându-mă – semăna cu nenea Tilică, din copilărie (zi mă' , Tilică şi mai cum? – dar asta mai târziu, mult mai

târziu, când dizgrația se întinsese de-a binelea pe activitatea sa de muncitor conştincios şi trebuia să fie luat la întrebări cu becul în față), “bună ziua, nene Tilică”, “’nă şi mai ce ? Măcar, pătrunjel, o buca’ de şpan în fund ?”, morăcănos acest prieten, vecin, rudă sau ce-o mai fi fost, cu accente strident regățene: “Bine mă şi cu ce transport te-or fi adus, că nu ți-am găsit opincile cu ale celorlalți”, “dar al cui tată zici că eşti ?”

Mai încolo era o căsuță pe colț – la demolări au descoperit o maşină nemțească zidită între pereți, cu tot cu mitralieră şi plină cu lăzi cu cartuşe, numai oamenii nu erau zidiți, cine ştie în care dintre noi zac războinicii; în mine nu, vă rog să aveți încredere, m-am născut după evenimente, am privirea deachisă, fruntea senină, fără zbârcituri. “Lasă, lasă, cunoaştem noi, cunoaştem şi ceea ce habar nu ai că ți s-a întâmplat ție, vecinilor, cunoscuților. Cine vindea semințe pe strada voastră mai ştii ? O babă chioară, debilă, cocoşată, cu poalele târâte prin toate rigolele. Ştii cine a fost ea cândva ? Ştii ce greu i se ajungea în preajma poalelor ? He-he-hei, altă poveste, nenicule (sau neică, sau dracu’ mai ştie cum o fi spus), era blondă, platinată, strident de albă. Am cunoscut-o la un banchet ofițeresc dat de Max, îl ştii pe Max ? adică nu ai de unde, nu l-ai prins, dar ai fi auzit de el *“meine liebe”,* drace. O hoardă de ofițeri bucuroşi doar să o vadă dezbrăcată. Urla Max ca un descreierat, cu pistolul ațintit spre candelabrul de cristal, acum e în sala de spectacole a Casei de cultură, fa impuşc, fa impuşc pe totzi taca atingetzi la ea, te teparte ta, te temparte! Superbă femeie, descărnata ta, vânzând semințe. Al dracului Max; aici era piața, lume pestriță de dincolo şi de dincoace de munți, a fost raiul, ce zic eu, mai mult; nu tu bombardamente – dealurile ințesate cu artilerie antiaeriană, trupe masate să dea de furcă vântului şi apoi mai erau fabricile lui Max, puteai să te încontrezi ? –, nu tu foamete, nu tu secetă. N-ai cum s-o mai vezi casa, nici nu se mai bănuieşte, nu-ți spusăi că e demolată de mult, e supermagazinul acum acolo, cu scările rulante zi şi noapte, restaurantul, popicăria – ei, vezi, aici avem tradiție. Luminile oraşului pălesc prin perdeaua fină a ploii; încep să circule şi maşinile

cu fâşâit uşurel la ureche, plopii fără soţ – de nenumărate ori verificaţi, dar niciodată ajungând la o concluzie obiectivă după străbaterea celor vreo trei kilometri – rădăcinile lor ondulând habotnic şi exasperant asfaltul (unde or mai fi verile de altă-dată, toride, devălmăşind dorinţele uitaţilor sub lespezile fără încrustaţii, sub moviliţele tot mai povârnite, mai plateificate – hait, de-ajuns cu de-alde astea, nu cadrează; pregătire profesională, pansion soro, sau ce să mai fi fost, closter, ia pe geam că trece peisaju', a lu' mijlocelu' borţoşelu', să mai fete şi pe-acasă, auzi fa soro ?

Înapoi, să mai prind o oră de somn tihnit. Cei doi miliţieni din holul hotelului mă privesc o clipă somnoroşi, se conving de statutul meu de obişnuit al locurilor şi se reaşează, moi, în fotolii.

7. DUMINICĂ - NENOROCIREA EXPLICAŢIILOR

În această proză eroul principal putea fi un tânăr al zilelor noastre, dăruit trup şi suflet profesiei, pasiunilor sale, scrisul, călătoria – evaziunea firească pentru cel mai puţin dotat financiar – semenilor din micuţele cămăruţe ale inimii sale, dar şi...

Eroul principal putea fi, aşadar, muncitor, inginer, medic, instalator sanitar, cosmonaut, şantierist, cooperator, putea fi, liniştit, orice. Drumul său se putea continua din gara aceea către măreţia vreunui palat nebănuit, ăăă, cum se găsesc încă destule prin satele noastre, către vreun parc părăsit, cu alei abia punctate, către vreo pajişte unde, netulburat, poate să-şi dactilografieze prozele neterminate, notaţii de amănunt, fără idei-forţă care să demoleze calapoadele existente. Lâncezind la soare. Moţăind la soare. Cucăind. Picotind. Letargie. La dracu', mai bine dormind la soare (sens particular, de pe coperta unei cărţi). Balansoarul animat de inconsistenţa aerului prăvălindu-se pe curburile lui patinate şi blonzii Lemn de esenţă ciudată, rememorând atmosfere stinse. Balconul pustiu. Nu tu păsărele, nu tu copii, pisălogindu-te cu întrebări afurisit

de inteligente. Un teanc de cărți, un teanc de coli ministeriale. Ambele atentând la integritatea ta precară.

***

Ora două dimineața. Este deja ziua de luni. Ar trebui să scrie şi despre nopțile lui, despre ora deşteptării, care de multe ori îl găseşte treaz, cu maşina de scris în față, confuz, cu gândurile înțepenite la fese, coapse şi sâni de femei necunoscute. Ar trebui să scrie şi despre ora şase, despre maşina de bărbierit cu lama veche, răzuind dureros oboseala acumulată în săptămâna de odihnă activă. O săptămână în care s-a chinuit cu filele imaculate, apoi îmbălate de idei inconsistente, îngălate, neduse până la capăt. Despre ora şase şi echiparea în costumul maro, pantofii uşor uzați, servieta cu pachețelul de mâncare, pardesiul şi mânuşile. Despre ochii cuprinzând îngrețoşat biroul înțesat de hârtii. Despre renunțările dese la paginile scrise, la ideea de scris, despre uşa de la intrare trântită cu năduf că nu va reuşi să fie niciodată scriitor. Niciodată timpul şi activitățile serioase nu i-o vor permite.

Niciodată nu s-a grăbit mai mult decât trebuie. Când eşti amplasat de tovarăşii de la spațiul locativ, sau de hazardul care ştie el de cine trebuie să aibă grijă, tocmai la periferia oraşului, în ciuda condiției sale de intelectual select, ştii cu exactitate în ce măsură să te grăbeşti spre serviciu, fotbal, alimentară, întâlniri. Întâlniri ? Deocamdată nu a avut parte de întâlniri, aşa încât nu ştie dacă este sau nu cazul să alerge ca după condica de dimineață, sau ca după o legătură de mărar din piață. Şi aceasta pentru că până acum şi-a văzut singur de simbolicele probleme existențiale. Avansările ritmice i-au sporit pe zi ce a trecut locul în topul inimilor dactilografelor şi funcționarelor. Blând. Neimpulsiv. Neposesiv. Dar influent şi influențabil. Departe de măruntele şicane, râcâieli inutile, mormăia blajin, urmărind coloanele susurătoare ale cifrelor.

Trecând peste înduioşătoarele dovezi de simpatie cu care bănuieşte că ar putea să fie întâmpinat, alături de teancul impresionant de lucrări nerezolvate de subordonați, pentru care şeful

nu reprezintă, totuşi, un coleg, încearcă o ultimă temă dragă lui. Renaşterea.

(*Vicontele adormise în sunetele barcarolei. Cerul limpede. Luna nouă, carul mic şi carul mare. Luceafărul pe undeva. Fiica marelui senior cu ochii pe eleganta spadă a vicontelui -–acelaşi Francesco, bănuit a se fi înecat într-o mlaştină obscură a cetăţii vremelnic devenită curte a regelui Carol Robert de Anjou. Gândurile departe, peste munţi şi văi. Dorinţe anapoda.*

Iar gondolierul, lipa-lipa pe apă. Năduşit şi răguşit. Papură cât vezi cu ochii. Stuful abia peste veacuri, transformat în hârtie. Peştii la fel. Nuferi nu, nu au ce căuta la Veneţia.

Graţiosul oaspete – cunoscut şi recunoscut în întreaga Europă renascentistă – dă semne de tulburare prin somn. Visează sau nu, aceasta-i întrebarea. Pe maluri, de o parte şi de alta, tot felul de orăşeni şi târgoveţi îmbrăcaţi în culorile epocii: mult mov, mult roşu, mult vişiniu. Vreo doi preoţi cu haine cenuşii de-atâta spălat fac notă discordantă. Dar şi ei privesc după aceleaşi şolduri şi coapse minunate, ascunse sub mătăsuri, parfumuri şi un strat de păduchi – lucru aflat cu precizie din cronici. Rămân departe presupusele cazne din viaţa viitoare şi decalogul care îi invită la rezonabilitate, contemplare, tăcere şi înfrânare. Rahat.

Mă nimeresc suficient de aproape şi imortalizez inconştient prefacerile de când cu vizita lui Marco Polo. Iau notiţe. De mine se apropie unul de la presă: "Scrii, ai ? Scrii ?" Mă răzgândesc, mai trag o duşcă de ness, una de cvas şi un şnaps. Încurcat, zâmbesc neutru, dar nu suficient pentru a nu fi remarcat de un maistru turnător de statui ecvestre. Gazetarul se dă din nou aproape: "Zâmbeşti, ai, zâmbeşti ?" Apoi notează în carneţelul său fără copertă că în data cutare la ora cutare un cutare (fără stare) a zâmbit cu subînţeles, sau neutru la trecerea gondolei marelui senior.

În acest timp, duduiţa ciripeşte o melodie de dragoste: "cirip-cirip, cirip-cirip".

Îmi iau câmpii şi mă îndrept spre Palatul Dogilor, unde dragii de ei curtenii mă aşteaptă. Le povestesc despre călătoriile mele, despre ţinuturi ciudate şi oameni ciudaţi, despre animale fabuloase, despre toate câte îmi trec prin cap la lumina celor o mie de lumânări ale încăperii. Se luminează cu toţii la faţă; credeau că ştiu mai multe. Sunt lăsat apoi liber pe străzi. Nu mai speram într-atâta fericire. În spatele a doi halebardieri descopăr poşta, de unde vreau să trimit o depeşă către preacinstiţii-mi părinţi şi către preacinstita-mi Lenora, pisicuţa mea. Nu reuşesc şi, mulţumit, consum un tort de ciocolată. Sunt singur. Mai bine.

Apele curg pe toate canalele Veneţiei. Liniştite, dar tulburi, cum sunt vremurile. Cred că trebuie să sosescă tătarii. Dacă nu cumva mai rău. Cercetez istoria lumii în date şi nu găsesc evenimente deosebite pentru acest an, aşa încât mă liniştesc şi eu. De la înălţimea sa, luna poleieşte cu aur căsuţele de la periferia oraşului. Cât de bogată e lumea, răcnesc. Moment în care îmi este tăiat elanul, sunt dat jos din sanie, bruscat, pus să trag ziua la galere, iar noaptea să prelucrez din coarnele elanului obiecte de artizanat în favoarea orfelinatului din preajmă. De acum înainte gata, adio gondole, barcarole, fete frumoase, halebardieri, mătăsuri apetisante. Rămâne doar jurnalul, însăilat cu litere frumos conturate şi colorate…)

Din acest jurnal stufos va rămâne un simplu fragment, înmănunchiind din întâmplare cele mai măreţe, evenimente importante din viaţa dezi cu zi a renascentistului obişnuit. Pentru respectarea adevărului istoric reproducem fragmentul cu menţiunea că am păstrat ideile dar nu şi cuvintele scrise în el.

(Ieri dimineaţă, şase aprilie 1478, sub bolţile apropiatei catedrale florentine se desfăşurau manifestările artistice sub egida festivalului internaţional "Liturghia catolică de după-amiază". Participanţii destul de mulţi – ca de obicei când printre interpreţii de marcă se numără şi prestigiosul Arnoldo Mânămijlocie, care avea degete scurte, de criminal, numai bune de cântat la clavecin – au asistat stupefiaţi la un spectacol de înaltă ţinută, care urma să

schimbe lumea, pentru câteva zile, din alb în negru. Regia era semnată de frații Lorenzo şi Giuliano, medici de profesie – altfel de ce ar fi rămas în istorie cu supranumele **de Medici** *–, a căror simplă apariție stârnea ovații de ambele părți ale țării.*

Aşa cum cere ordinea firească, întâi a sosit fratele cel mare – supranumit “Il Magnifico”*, după ce a interpretat deodată rolul celor şapte magnifici în opereta cu acelaşi nume –, apoi a sosit cel de-al doilea frate – şi ultimul în acelaşi timp. Primul, om la locul lui, taciturn şi, eventual, neliniştit de umbrele semenilor săi. Se putea aştepta la orice în vremurile tulburi în care tocmai se puneau bazele contabilității de învățații subvenționați special pentru aceasta. Celălalt, proaspăt şi vesel – cum oare putea să fie altfel după vestea că Amerigo Vespucci şi-a luat cu sine fratele, pe Marco, pentru a descoperi împreună America, dar şi-a părăsit cumnata pradă melancoliei. Şi cum pe atunci acest obicei ciudat al emigranților, să îşi lase soțiile şi cumnatele nemângâiate şi singure ani de zile, avea repercusiuni directe asupra psihicului acestora, denaturând cifrele privind starea sănătății publice, Giuliano a avut grijă să o facă să regrete timpul pierdut alături de un simplu aventurier al secolului al XV-lea, care nici măcar o carte de călătorii nu este sigur că poate scoate atât timp cât este în viață şi a cărui operă poate fi cunoscută abia începând cu strănepoții lui.*

Din nefericire, Giuliano nu s-a putu concentra prea mult asupra ideii de fericire şi farmec feminin întrucât – foaie verde şi-o lalea/ asasinul ce pândea ? – pumnalele ucigaşe l-au lovit, dând la iveală o parte din sângele lui prețios – sânge care, ca în mai toate asasinatele epocii florentine, şiroieşte pe dalele de marmură, deşi trupul căzuse în mod firesc pe pământ, aceasta vorbind de la sine despre puterea supranaturală a oamenilor acelor timpuri.

“Il Magnifico” Lorenzo, nu era îndrăgostit, deşi purta asupra sa ținta pricipală, pentru a putea fi recunoscut şi ucis la primul foc de sabie sau pumnal – acestea din urmă erau mai ales la modă – scapă nu prin intervenția gărzilor senioriale sau a propriilor ostaşi – aceştia, înmărmuriți fiind de ceea ce vedeau şi nu credeau –, ci

datorită brațului armat al Destinului – o dovadă în plus că armătura nu este o invenție a secolelor de mai târziu.

Fericit că a scăpat numai cu atât, Magnificul nu are altceva mai bun de făcut decât să se plimbe cu paşi liniştiți, de vată, prin grădină, în timp ce maxilarul continua să-i crească în afară, iar nasul – pentru compensație – să i se scurteze. Din când în când se încorda şi fața îi devenea divină şi inteligentă, ceea ce presupunea un efort considerabil care-l storcea pentru o săptămână. Cum spuneam, se plimba prin grădină, iar în jurul lui roiau, fără a bâzâi enervant, poeți, pictori, muzicieni, filosofi – motiv pentru care va scrie versuri, pentru a se spune încă o dată că florentinul s-a născut poet –, ba chiar să şi cânte fals la vederea busturilor din marmură ale lui Solon şi Pericle, alături de nudurile feminine, integral rămase de la tragicii graci. Din această grădină mai dă din când în când câte un telefon regelui Franței, şi i se adresează cu familiarul "Dragul meu" – ceea ce pe atunci însemna o dovadă a emancipării popoarelor mici față de marile puteri –, iar sultanului Egiptului îi trimite o girafă gonflabilă pe care lipeşte un leu cu valoare de timbru – probabil un mesaj cifrat de genul "Dacă nu vrei să te pape leul, trebuie să ai gâtul lung pentru a vedea ce fac vecinii tăi".

Această grădină minunată va fi cântată de-a lungul secolelor ("La Florența-ntr-o grădină/ Prinse dorul rădăcină)", deşi s-au mai pierdut din substraturile acestei splendori muzicale. Ca şi fratele său, decedat întru domnu la începutul operei noastre de referință, "Il Magnifico" poartă în inima sa de patruzeci şi trei de ani pe tânăra Bartolomeea Nosi – mai târziu se va organiza în cinstea acesteia o noapte a sfântului Bartolomeu –, deşi în lume o purta pe Clarissa Orsini – soție demnă de a fi rigidă, motiv pentru care va deceda şi va umple de regrete Italia zilelor noastre.

Odată cu el va muri şi epoca sa, Landucci va scrie că în vremea lui "florentinii s-au înălțat" – fără a preciza însă cu câți centimetri.

Cel mai mare regret al autorului fragmentului de jurnal rămâne însă acela că deşi s-a preumblat mult prin Florența, nu s-a întâlnit cu modelul lui Leonardo – *"încărcată de ucigătoare taine lumeşti"*, cu

Gioconda, deşi, se pare că într-un târziu, a intrat în posesia adresei acesteia.

***

Se aude sirena fabricii din apropiere. Stridentă. Demolatoare şi dezmeticitoare. S-a încheiat programul sau poate a început ? Priviri absente. Sub geam doi ceferişti discută tare în timp ce se uşurează pe perete în zgomotele infailibile ale oraşului. Fără să-i intereseze că în văleatul 1212 părintele Inchiziției, Inocențiu al III-lea, s-a folosit de oratoria micuților Klaus şi Etienne şi a inițiat "Cruciada copiilor".

***

"În vremea aceasta, se poate vedea că n-am cruțat nici cheltuieli, nici osteneală, nici sânge, nici însăşi viața mea, ci am purtat războiul aşa de multă vreme singur, cu sabia în mână, fără să am nici cetăți, nici castele, nici oraşe, nici cel puțin o casă de piatră unde să mă pot retrage, ci abia una singură pentru locuință ..."

Poate că marele duce al Toscanei o fi luat cu interes act de acest memoriu înaintat spre lecturare de Mihai Viteazul, dar nu a mişcat un deget pentru a-l salva de la dezastrul anului 1601.

Cu nestăvilit elan asaltez bulevardul Castanilor, depăşesc Mitropolia. Marele complex "Mondial" mă dezamăgeşte şi nedumereşte în acelaşi timp. Sare în ochi mai întâi hiatusul între parcul venit oblu pe direcția nord-sud (o oareştecare înclinație, vădită, de altfel, şi de amplasarea puțin altfel a bisericii de aici) şi clădire – e populat doar de taraba unui tocilar. "La Mardare". Apoi, pe lângă complexul Stelea, depăşesc tribunalul vechi, prin Suseni sânt gata să renunț. Am luat-o la întâmplare către dreapta, pe Mihai Bravu, am trecut podețul suspendat peste Ialomița, pentru a descinde, dincolo de Valea Voievozilor, la Mănăstirea Dealul care mă aştepta de multă vreme în vârf de deal, paşnică şi în restaurare.

Cinstit să fiu, tentația de a o lua pe numeroasele scurtături mi-a surâs de mai multe ori, dar am renunțat – până şi regele Ferdinand, în 1920, urmase pe jos afetul de tun tras de şase cai purtând capul

marelui voievod Mihai Viteazul. Cum aş cuteza eu, ceva mai mic în ani şi în funcții, să trişez istoria ?

Neavând cui plăti la intrare taxa generală de trei lei, am intrat sfios, nu înainte de a bombăni straşnic (Bine dom' administrator n-ai fost în stare să înlocuieşti crucea de pe cea mai înaltă cupolă a bisericii, n-ai văzut ce se întâmplă cu burlanele, că se duce de râpă toată noutatea zidăriei de cărămidă aparentă, n-ai fost în stare să …). Dincolo de poarta larg deschisă a mănăstirii o surpriză plăcută, o "Dacie 1300" – amintind cele peste două mii de existență a neamului – cu număr de Timiş (dovadă concretă că lumea este mult prea mică pentru noi cei de la apus).

A doua dovadă de bun augur, pe care nu trebuia să o mai notez, este zâmbetul primei maici întâlnite (la cel de-al patrulea pas în incinta sfântă), căreia îi dau firesc bună ziua şi mi se răspunde arhaic "doamne-ajută", cu ochii plecați pe castronul ținut cu ambele mâini. Bâigui ceva despre taxă, la care ea mă invită, semețindu-şi barba: "Poftim, domnu-i cu noi." Patrulaterul, cu biserica în mijloc, mă îmbie să o iau deodată în toate părțile. Mă hotărăsc greu, apoi o iau firesc de la stânga la dreapta. Număr şaptesprezece paşi, apoi aud chemarea ambiguă.

- Domnul Bombonel! Domnul Bombonel!

Întorc privirea. O bătrânică, dându-şi peste gură a mirare, în hohotele repezite ale celor două maici. Cu toatele repezindu-se apoi după o uşă, nu înainte de a le auzi "Maică, te făcuşi de pomină pe toată săptămâna, nu văzuşi că nu e domnul Bombonel ?"

Evenimentul, odată produs, avea să fie repovestit, reînnoit, răstălmăcit pentru toată săptămâna, demonstrând că oricine poate deveni pentru o perioadă buricul pământului. Uşile frumoase din pridvor, cu numere de plastic (unele chiar cu butoane de sonerii) îmi declară modul de folosință. Chiar chilii să fie aici ? Ideea de modernitate împinsă până la a le vedea pe maici urmărind paşnic programul televizorului, sau a le şti ascultând muzică la magnetofon (haida-de, dar ele ce nu sunt tot oameni, nu au trebuințe culturale ?).

Citesc pe ici pe colo istoricul mănăstirii, apoi privesc de pe o terasă către oraş. Departe vâltoarea; urbea acoperită de o pâclă care nu mă lasă să întrevăd mare lucru. Caut măcar turnul Chindiei, dar ochiul e zgâriat de monumentalul siloz pentru cereale, câteva sonde şi turnuri de apă. Şi, iată, parcă ăsta ar fi turnul, dar nu, nu, e partea superioară a palatului administrativ. Hotărât lucru, grea misiune o fi avut străjerul din turn, dacă limpiditatea atmosferei se menținea la fel şi pe atunci (oricum marele combinat siderurgic nu exista în vremurile de atunci).

Iubite domn, îți cam făleai cartierele, mai ales Susenii, cu palatele dregătorilor şi boierilor de viță veche; am venit cu inima dornică, de parcă se vindeau portocale sau banane, dar tot oraşul meu mi se pare mai acătării (deşi împăratul Iosif al II-lea, după prima sa călătorie la Timişoara, a declarat că aerul, clima nesănătoasă şi insalubritatea, îl împiedică să hotărască aşezarea unor minți luminate acolo).

Prima mențiune documentară, 1432. Renovată de Radu cel Mare şi fratele său Vlad cel Tânăr între 1499 şi 1501. Neagoe Basarab o zugrăveşte în anii 1514-1515. Folosită drept gropniță domnească (Vladislav al II-lea, Radu cel Mare şi sora sa Capela, Vlad cel Tânăr, Vlad Înecatul, Pătraşcu cel Bun, Mihail Movilă al Moldovei, Radu Bădica).

Uşa colecției de obiecte de artă bisericească este încuiată. Singurul obiectiv vizitabil rămâne biserica în curs de renovare, cu schelele până în tavan.

***

“Ce-i cu dumneata, boiernaş de țară, Constandine ?”
“Măria-ta, am venit să mă închin capului Măriei-Tale.”
“Numai capului ?”
“Şi trupului mărite, şi vitejiei. Înțelepciunii nu ştiu.”
“Şi cum mai sunt drumurile?”
“De fier şi tot lungi, Doamne.”
“Ce mai fac turcii?”
“I-am snopit la fotbal.”

“În sfârşit o veste bună. Şi sultanul?”

“Mort demult.”

“Şi cel de după el?”

“Mort de asemenea.”

Am simţit că vodă dă semne de enervare.

“Şi cel de după?”

“Mort. Morţi toţi cei de după.”

“Bine, dar cine mai conduce amarnica întindere a imperiului ? Cine se mai bucură de biruri şi haraciuri ? Cine de ciubucuri şi peşcheşuri ? Cine de cadâne, sugiuc şi capete de voievozi ? Of, Brâncovene, Brâncovene, n-am fost eu vere mai pe-aproape…”

“Măria Ta să fie liniştit, ţara nu mai plăteşte nimic, altele sunt vremurile.”

“Şi-atunci ce pohteşti să-mi veşteşti ?”

“Măria-Ta, pohtesc să văd şi eu sarcofagul de marmură, creaţia lui Franz Storck, în care se spune că odihneşte prea sfântul cap al unificatorului – că altceva n-or să mă lase să văd.”

“Pohteşte !”

Şi am poftit pe uşa care m-a avertizat înainte de a apăsa clanţa, cu un ochi de geam înlocuit cu o bucată de carton presat. Am deschis şi am vrut să închid la loc, mi se păruse că am dat peste o magazie de scule şi unelte, vopsele şi schele. Amvonul baricadat cu ziare şi pânză, candelabrul la fel, lăsa la iveală doar crucea aurită. Pereţii proaspăt drişcuiţi, podeaua vopsită, plină de tencuială, mortar întărit, moloz. Mult moloz. Unde sunt domnii, m-a străfulgerat. Unde e vodă al neamului meu ? Bucăţile mari de carton presat de pe lângă pereţi, mă îmbiau să le ridic, să văd pietrele funerare, cu scriere arhaică. De-a dreapta, pe pereţi, zâmbeau blajin, refăcuţi în pictură, sfinţii doctori Ermolae şi Pantelimon, dar şi sfinţii doctori fără arginţi Cosma şi Damian. Asemănători, bărboşi, serioşi, cu frizură romană. Sarcofagul marelui voievod era ascuns după schele şi m-a obligat la o contemplare sanctă a cartoanelor mohorâte.

“Mărite Doamne, poţi să răsufli, acum când zugravii şi zidarii fac atâta praf ?”

Din cripta lui, vodă nu m-a învrednicit cu vreo vorbă. Poate era plecat la vreun sfat cu boierii mai mari. Eh, domnii mei, năpădiţi de moloz. “A fi sau a nu fi” şi-o fi spus mai întâi Iskander, când a intrat în mormântul imens al primului împărat al Asiei, Cirus, şi a văzut că din măreţie au rămas câteva oase disparate şi o tigvă spartă.

Am ieşit cu îndoiala în suflet, oare edilii, în cinstea trecerii mele prin oraş, voiseră să renoveze mănăstirea şi primăria (las la o parte centrul terminat ceva mai demult, la care se mai adaugă, când şi când, câte o plombă). Am venit prea devreme; măcar vara să fi ajuns, aşa rămân cu neîmplinirea în suflet, ca şi la Curtea de Argeş, unde, de asemenea, în urmă cu nişte ani, Dumnezeu şi voievozii se întrevedeau printre schele şi ziare.

Să ştii, Mărite Domn, că şi la noi se renovează mult, n-ai decât să vizitezi piaţa Domului (sau a Unirii) şi-o să te crezi descins în ev mediu. Poţi să numeri şi cărămizile lucioase ale pavajului Mariei Terezia sau să bei apă de la fântâna publică.

Am sorbit – pentru a ţine mai uşor minte – puţină apă de la ţâşnitoarea din faţa mănăstirii şi am luat-o la picior. Dar cum până la trecerea autobuzului mai e destul timp, închei pelerinajul cu un record personal, sub treizeci şi cinci de minute până la poşta mare, de unde încerc să te sun stimate domn M.H.S., să-ţi povestesc impresiile şi unde, surpriză, sunt primit cu pâine şi cu sare şi mi se cântă în latină “mulţi ani trăiască”. Ruşinat, am încercat să bâigui câteva cuvinte de mulţumire, din care-mi amintesc doar sfârşitul fulminant: “şi dacă a fost să fie aşa, este pentru că niciodată staticul nu a reprezentat obiectul neamului nostru.”

Am fost condus pe braţe pe lângă institutul de proiectări, să văd căsuţa lui Grigore Alexandrescu, apoi pe a domniei dumneavoastră şi, în sfârşit, cu lung alai şi cu mare pompă am fost depus la Curtea Domnească, unde regimentul comandat de sublocotenentul Vasile Cârlova mi-a dat onorul, iar corul militar a intonat una dintre odele domniei-sale. Apoi am fost lăsat singur să mă descurc cu haita de câini rătăciţi şi flămânzi printre ruine. Mai dau un telefon, iar

receptorul îmi vesteşte bucuria că nici de astă-dată nu eşti acasă, iar până la Pietroşița e cale atât de lungă încât renunț.

***

"Zăpada cât gardul, conte Şeremetev şi tu habar nu ai că pe domeniile tale întinse există două aeroporturi şi imensul complex de la Ostankino".

***

La o adică, stimate Mircea Horia Simionescu, dacă fac rost de un ghid turistic şi o hartă a oraşului, mă pot considera chiar mai târgoviştean decât mulți alții.

***

După care, acel tânăr promițător, muncitor, implicat în efortul colectiv pentru mai bine, bine temperat, totuşi, cuprins uneori de elanuri demolatoare priveşte îngrozit calendarul de perete care, ca şi cel de pe birou, arată că urmează o zi de luni, ziua în care ia sfârşit concediul de o săptămână pe care el l-a solicitat în vederea rezolvării unor probleme urgente de familie. O săptămână în care a rămas singur în casă, a răvăşit scrisori, jurnale din adolescență, ziare şi reviste vechi, memoria. Memoria lui uzată, deloc selectivă, imprecisă, cu evenimente neterminate. Confuzie şi în concluzii. O ultimă încercare. Ceasul inconştient arată ora douăzeci şi unu şi douăzeci de minute.

PRIVEGHI

Iarnă. Noapte senină. O bogăție de stele înfipte straşnic în cerul nefiresc de înalt. Câțiva stâlpi de telegraf înnecați în vălătucii de fum ieşiți pe hornurile caselor povârnite. Luminițe la ferestrele cât palma, deşi puținii bătrâni care îşi trec în tihnă ultimele nopți ale anului nu au prins vremea impozitelor țarului pe mărimea ferestrelor.

Este ora 22 şi 21 de minute, s-ar auzi de la vreun aparat de radio, dacă acesta ar fi deschis. S-ar auzi poate muzică, sau ştiri. De niciunele, însă. Sunt aproape 30 de zile de când satul se pregăteşte de doliu. Moartea a tot dat târcoale, muşcând când din gard, când din acoperişul şubred al pătulului țaței Lenuța a lu' Brânză-dintre-iagozi, când din colțul casei lui Ion Movilă-al-din-deal. Dacă pe prima o cunoşteau doar patru sate, pe unde cântase la nunți, pictorul Ion era ştiut de şase sate de jur împrejur. Lăsa în urmă două sute de garduri vopsite, başca acoperişurile de tablă, başca troița Mântuitorului uitându-se în cruci la bieții călători ce se încumetau pe drumurile mucezite. De optzeci şi trei de ani nu mai apucase atâta lume la el în casă. Parcă nici nu-i mai da prin gând să moară.

În odaia de sărbătoare, deschisă de două ori pe an – la praznicul sfântului Ioan Botezătorul şi când văruia pereții şi-i sfințea singur cu apă neîncepută – Ion Movilă-al-din-deal trona în patul acoperit cu un macat roşu cu flori galbene. Fum de lumânare. Pervazul ferestrei mici plin cu borcănaşe cu doctorii. Pe perete, o icoană mâncată de rugină a unui sfânt cu contururi nedefinite, un calendar ortodox vechi de 20 de ani, o oglindă pentru bărbierit şi o poză din tinerețe. Miros stătut, de lume multă, de fum înnecăcios din paie, de țuică slabă şi puturoasă aburind în păhărelele nespălate.

Liza, gălbejită, cu ochi frumoşi, îi umezea cu batista buzele. Trecuseră şi peste ea patruzeci de ani degeaba. Bocea şi se bocea,

fără să ia seama la țăranii bătrâni. Fost-au şi ei lele… Cu şuier slab Movilă-al-din-deal şopti:

- Eu mă duc…

- Stai, nene, nu te duce…, sunt prea slabă să-ți pun cruce…, stai, nene, nu pleca…, să mă laşi, că-s sângurea…

Fănica aşteptă să facă Liza o pauză mai lungă şi intră în jelanie pe jumătate răutăcioasă:

- Dar ducă-se, ducă, pe unde apucă… Nu i-am cerut aur…, nici pielea de pe taur… Ceva pogoane, că avea de une… Le ţânea pentru iel. I le-a luat coletivu'. Să le care acuma în coşciug…

- Taci, fă, nu vorbi cu păcat…

- Că iote-aşa să chinuia şi Mitru. Şi s-a tot chinuit, s-a tot chinuit săracu' pân-la mnez de noapte, când adurmiră toți…

- Taci, fă…

- Te găsâşi de cine să vorbeşti… Mitru-al tău ierea…

- Dezminţâtu' ăla…

- Îîîîîîu…Taci, taci. Să n-aud, că nu-ş' ce-ț' fac. Toată zâulica, lăsată de la bunu' Dumnezău numa', de iel vorbeai…

- Dacă n-aveam de altcineva…

- De mine, fă, de mine, că te tai bucăţăle-bucăţăle… Ieu, care lucrez cu juma' de normă-ntreagă !

- Ha-ha-ha… Hi-hi-hi...

Uşa s-a deschis cu zgomot mare. Ion şi-a mijit ochii, apăruseră Dumitru a lu' Ştirbu şi Valter a lu' Taiche. Îi ştia din copilărie. Mulţi draci făcuseră împreună. Odată ierea să-l şi omoare Valter ăsta, când îl prinsăsă cu Vetuţa, muiere-sa, în paie. Dumitru făcu roată cu ochii:

- Sara bună. Gata cu mortu' ?

- 'Ț-ai dracu' de dezminţâț', aț' dat în orbu' găinii ? Nu vedeţi că naicu Ion e treaz ?

- O fi, da-i ajunge de când trage să moară, bombăni pentru el Dumitru, destul de tare însă pentru a-l auzi vecină-sa Măriuţa.

- Nu fiţi păcătoşi, boanghinelor, că vă vine şi vouă rându'…

- Ho, fă, că-nţălesărăm, la casa asta nu daţi nimica de pomană, de sufletu' răposatului ?

- Ia, că vă mătur de nu vă vedeți. Stați dracului şi voi într-un loc să vă dau gogoşele.

- Gogoşele, i-auzi una. Ai înnebunit dracului. Dă-ne, fa, neşte țuică de iagode, n-auzî că s'tem stur de-nghețaț' ?

Cei doi bătrâni s-au aşezat ciuci, lângă cuptorul de pământ, mormăind pe seama primirii.

- Muri, fată ăsta sau învie la loc, că de rumen ie rumen ? Dacă ştiam, nici nu veneam. Băturăm cale lungă din capu' satului până ici, cu zăpada peste brâu. Înghețarăm, iote am țurțuri pe mustață. Arsărăm de pomană şi gazu' în felinar până colea şi iote-te la tine fetico că ne luaşi ca pe hoții de cai. De ştiam, nu-ți călcam pragu'.

- Bă, intră în vorbă şi Valter, când îl petrecui pe tata detei cep la butie şi îmbătai şi orătăniile din curte, şi cânele şi porcu'.

- Pă da, că de când aşteptai să-i iei averea. Iereai în stare fre-al dracu' să-i crapi capu' betului om. Că nu-ț-ajungea averea lu' Măria. L-ai îmbătat şi pe popa şi pe primarele.

Râs icnit. Gurile ştirbe, pomeții ridicați. Degete groase, cu unghii mari. Căciulile aşezate cuminți pe genunchi. Ochii ațintiți spre patul lui Movilă, pentru a-i cerceta trăsăturile, apoi alunecoşi pe furiş în.

- Hî… Eu mă duc…

- Stai, nene, nu mă lăsa, sângurică, sângurea…, nene, stai, nu mă lăsa…, N-ai nici frate, n-ai nici soră…, nici ginere şi nici noră…

- Ioti-o, dosădita, îşi dete drumu'..

- Are şi de ce…

- Când ierea ăsta în putere şi în coraj nu-i trecea nima pe dinainte. Şi fata asta era turchează peste tot în fiştecare zi…

- Că şi ieu, odată mă pomenii… zvârrr, cu un retevei pe la picioare. Noroc fa că nu m-a atins, că-l omoram de-atunci, nu mai prindea priveghiu'. Şi iel de colo, al dracului, dă-te mă naică la o parte, că vreau să o smintesc pe asta din bătăi. Zâce că nu mai are țâgării în casă. Țâgările mânsii care-o făcu pe față de pământ…

- Las-că şi ea…

- Ba, săraca, dadă, nu vezi că e lingavă de nu s-a pomenit ? O găsâm într-o bună zî țapănă, că nu-i a bună cu ia. O găsim ca pe a lu'…

- În patu' cui o găsâm țapănă, fă ? Da' acu e moda pe une s-apucă. Mai alanteri noaptea ierea să albesc de frică, detei peste Frosa lu' Melaiche în porumbişte. Sângură şi dezvălită… Vrăji ? De une ? Ierea în vorbă cu unu… Mă uitai mai bine, ierea şi ăla pe-acolo, să dusăsă să-şi facă nevoile ca tot omu'. Ptiu, Doamne fereşte, s-a-ntors lumea cu curu-n sus, că pe vremea noastă…

- Da' tu ce cătai noaptea acolo…

- Bă, da' voi nu dați neşte beutură, să primească Dumnezău de sufletu' său încercă înghițind în sec Dumitru.

- 'Ț-ai dracu', moare omu' şi vouă vă arde…

- Iote la el… Bă puță, mie când îmi arde…

- Şi mie când îmi arde poa-să moară tot satu'…

- Taci, fă…

- Să nu faci copii, aia e totu'. Văzuşi goangele alea mari şi negre, parcă-am fi pe vremea războiului, când muriau copiii şi oamenii de-a valma. Stăteau în mijlocu' bisericii şase-şapte tronuri… Aşa să dusără deodată toți ai lu' Velişcu.

- Taci, fă…

- Că îi şi spusăi în vremea aia lu' Ion al meu, Ioane, fă ce vrei, taie-mă, omoară-mă, eu copii nu-ți fac…

- Dacă nu puteai…

- Taci, fă…

- Că de ce să-i bag în pământ şi să-mi stâng ochii…

- Taci, fă…

- Le vedeam pe ielea cu burta la gură şi-mi zâceam în gându' mieu: las-că vine hodoroanca şi dupe al tău şi cântă Nae Clănăristu' şi la poarta ta cu goarna…

- Taci, fă…

- Ierea copiii buboşi…

- Taci, fă, n-auzi ?

- Urduroşi…

- Vascrisu cui te-a făcut ! Taci, fă… Iote că Didina îşi dete ochii peste cap.

- Sări cu apă !

- Freac-o cu ţuică.

- Bagă-i fată şi pe gât un păhar de ţuică. Că doar nu moare dintr-atâta.

- Ha, ce, muri Didina ?

- Nu muri Didina, desfundă-ţi urechile ielea clăpăuge, uită-te bine şi culcă-te la loc.

- I-auzi fa, pe cine vrei să bagi tu pe foc ?

- Uncheşule, surdule, zâsăi să te culci la loc.

- Aha…

- Ascultă la mine, dadă, dac-aş mai putea face copii, aş mai face cât de mulţi ar fi... Mi-ar place. Unu să fie cu oichii vierzi, unul cu iei niegri… Da' n-are cine, n-am bărbat. Pe uliţa mea să brodiră numa' muieri. Şi ielea spurcate la gură, că nu poţi să te uiţi la vreun strin ce ar trece pe potecă.

- Eu mă duc…

- Ăhă, cin-te crede…

Ion Movilă-al-din-deal gândeşte cu poticneli. Ochii rotunzi şi înceţoşaţi măsoară pe rând chipurile din preajmă *(E greu al dracu' să te duci. O muscă înviată cine mai ştie cum zbârnâie pe lângă nas. N-am vlagă nici să rădic mâna să o zgurnesc. Tomnai eu care trăgeam sângur carul plin cu snopi de grâu. S-a dus vremile… Să-mi pară rău dupe ce ? Primăvară, vară, toamnă. Veni şi Domnica. Doamne, ce o fi cătând dupe atâta vreme pi la mine ? Ce fată zăpăcită ierea. Liza o fi fata mea ? O fi şi Vetuţa ? Pe un'e n-am umblat şi ieu. Veniră şi ăi din deal şi ăi de la dealǎ. Puhoi de lume. Să tot fie freo nouă. Grijania măsi, mă să fie, o fi praznic la mine în casă şi numai ieu nu ştiu asta.).*

Obosit, închide ochii. Apoi cu vocea şi mai stinsă:

- Eu mă duc…

- Nene, stai, nu mă lăsa…, sângurică, sângurea…

- Lasă-l cioarelor, nu vezi că nu-şi dă duhul nici sara asta ?

- Îu, țață Polină, da' nu vorbi şi mătale cu păcat…

- Lasă că ştiu eu cum e cu bărbații. Când dau de greu să văicăresc, să opintesc, mai rău ca muierile.

- Tuica, fie iertat pe unde o fi, că mi-a fost tată bun, îmi băgase în cap să mă feresc de bărbați, că e prefăcuț'… Cu Văsâle îmi făcu capu' călindar, că e copil bun, că are pământ mult, că e aproape, că mumă-sa e muiere la locu' iei şi câte şi mai câte. Duminica, la horă, nu se uita la el nici o fată. Degeaba plânsăi şi spusăi, tuică, bate-mă, omoară-mă, eu la el nu mă duc. Că tac-su e bețiv…

***

(Apă lină, lină, mă fată Polină. Şi malurile înalte, nimeni să mă salte. La ce să mă mai gândesc ? La tinereață ? La armată ? La război ? La muieri ? Câte or fi fost ? Vecinii neschimbați, care au fost veseli, au rămas veseli. Ailălanți, la fel. Ar trebui să dorm. Să am puteri. Să mă ridic dupe aia în capu' oaselor, să dea chiot dada Angelica, să răcnească Gogu, să vorbească Gângu şi să se dea cu poalele în sus Niculina. Să fiu pomenit neam de neam. Da' mai bine ar trebui să am puteri să trec pe lumea ailălantă.)

- Hârrr, hârrr…

- Sări ! Sări cu lumânarea !

- Să stânge…

- Nene, nene nu te duce…, mnezu' nopții să te-apuce, … nene, stai, nu mă lăsa…, sângurică, sângurea…, n-am nici casă, n-am nici masă…

- N-ai pe dracu' ghem în casă…

- Au, au, au, nană Ioane…, cum te duci în patru blane…, îți laşi casa părăsită… şi grădina nepăzită… De-ai avea vreo patru cară…, ai veni pe drum de sară…

- Să dusă şi naicu Ion… Mai suntem noi Dumitre din ai noşti. Leat vechi… Costăndin când muri, vorbiau ăia de la primărie că…

- Nene, nene, un-mă laşi…, că la suflet mă săcaşi…

- Să fârşi… Scoate, fa, Polină, țuica aia, să bem de sufletu' răposatului, că mult îi mai plăcea şi lui pe marginea şanțului să…

- Firea-ți ale dracului de surdăvele, că numa’ la țuică vă fu gându’ toată sara…

- Au, au, au, neicuță dragă…

- Țață, țață, sări că-nvie…

- Sări fetiță că învie mortu’.

- Eu mă duc…

- Da’ du-te, că ț-o fi, mi-ai mâncat zâlele…

- Apă, apă. Dă-mi apă…

- Na şi crapă.

- Avusăi un drum lung, doispce poduri… Şi ierea păzâte de copii cu cap de câne… Da, da, de câni cu cap de copii. Şi lătrau, lătrau… Unii parcă muşcau, alții, parcă, ba. Da, da, greu îmi e cu voi acia în casă… Parcă sunteți cânii din vis. Mă văzui cu muma, cu bătrânu’. Îl văzui pe popa Văsâle ăl bătrân. Mă-ntâlnii cu pretoru’…

- Săracu’, s-a întors de pe lumea ailantă…

- Taci, fă, s-auzâm ce zâce mortu’.

- Naicule, pe nana Meilă îl văzuşi ?

- Acu’ mă duc…

- Nene, nene, nu te duce…

- Du-te, naicule, du-te, nu ne mai chinui.

- Hai, Dumitre acasă. Fire-ți ai cioarelor de zgârciți ! Ăsta nu mai moare şi voi stați de lemn. Nu dați nimica…

- Haida… Rămâneți sănătoşi cu mortu’ vostu cu tot. Mâne sară să nu ne mai chemați, că nu venim. Am auzât că moare a lu’ Brânză şi ei e cu dare de mână nu ca voi.

- ‘Mnezeirea ei de viață de milogi…, mai spuse Dumitru şi ieşi trântind uşa după ei.

- Milogi, milogi, îngăimă şi Valter.

UŞA ALIMENTAREI

Ce putea fi mai interesantă decât intrarea într-o alimentară, pe care o ştiai de mic alimentară, unde te duceai cu bucuria copilului de la țară la vederea lumii orăşenilor şi de unde te întorceai fericit, strângând pâinea caldă la piept ? Socoteai în gând mărunțişul adus prinos libretului şcolar *(“Nici o sumă nu-i prea mică pentru-a fi economisită” – economia națională, în refacere pe baze noi, era atât de săracă încât se bucura şi de faptul că tu, elev într-a-ntâia primară, aveai conştiință cumpărând, o dată pe lună, un timbru roşu sau albastru de cinci lei, pe care-l lipeai pe foaia de economii CEC)* cu ochii pe toate tantele, începând cu cele care morfoleau aerul cu gingiile proaspăt garnisite cu dinți de argint şi terminând cu blonda grozavă ce îşi arăta coapsele darnică (*dar cine mai avea vreme de aşa ceva prin anii aceia, când lupta de clasă se ascuțise la maximum, după cum zicea tac-tu că zicea Stalin şi toți după el*) în timp ce aranja vitrina cu imense roți de caşcaval şi cârnați din gips vopsit (*câte nopți nu te-ai gândit cu jind – aşa mic, dar al dracului cum erai – la copasele acelea apetisante, arătându-se printre sticlele umplute cu lapte de var; Freud ar fi trebuit să treacă şi pe acolo înainte de a-şi scrie tratatul după care, pe atunci mai puțin, dar acum din ce în ce mai mult, se dau în vânt snobii, nu pentru a-l citi, ci pentru a-l adăuga la metrii de cărți din bibliotecile personale).*

Aşadar, ce putea fi mai interesantă decât intrarea în acea alimentară ce îți reda în întregime prospețimea copilăriei chinuite de spaimele puştii (de-adevăratelea !) adusă acasă de tac-tu, să-i sperie pe “fasciştii de vecini” ce tăceau mâlc şi stingeau lumina ori de câte ori se-ntorcea beat de măreția misiunii de a proteja puterea populară şi de cele câteva halbe de bere băute în birturile care împânau oraşul

şi pe atunci. Tremurau unu-ntr-altul toată noaptea sub potopul de înjurături revărsate de-a valma peste capitalismul pe care îl ducea tocmai el la groapă în fiecare duminică şi reproclama în gura mare republica, de parcă republica l-ar fi aşteptat numai pe el să o descopere. A doua zi Lissy, proprietarul la care stăteau în gazdă, îl lua în primire politicos:

"Traca tofaraşu, te ce superat la noi astăsi te noapte. Eu suferit la fel te la fascişti, nu confuntat tumnevosta gherman cu fascist, eu cinstit, sarac, tosar pun te trecut la partit, traca tofaraşu. Nu necaşit la mine pentru alții; Edith al meu speriat astasi te noapte şi strins la mine la pieptu şi plins la ea: Fai, fecinu nostru iar peat, poate impuşca la tine sau la mine. Eu liniştit la ea, ca tracu nu aşa negru, tofada, astasi sunteți treazu. Teci, ce frut te la tumneafosta, să ştiți ca eu am o fata te crescut şi țin la poporu asta şi eu sunt tot tofaraşu."

În sfârşit, ce putea fi mai interesantă decât intrarea în alimentara aceea – stâlp de rezistență ce participase la toate evenimentele şi regimurile de două sute de ani încoace – cu milogul jalnic, mereu proțăpit de tocul uşii, proslăvind venirea antihristului, cu interpelarea cinică a şefului de unitate venită de după soba "VESTA", care uneori te mai seacă şi acum la ficați: "Ce e mă, iar ai venit ?", de parcă, dumnezeii lui, era magazinul măsi, cu produsele măsi, de pe ogoarele măsi, din depozitele măsi *(mai târziu aflai că în toți acei ani delapidase patru milioane şi jumătate de lei, bani mulți pentru anii '60, mama lui de 'oț, bine că l-au dat în gât şi pe el şi pe alții, deşi asta nu-ți ținea câtuşi de puțin de cald, gândindu-te nefericit că, în toată copilăria, pierduseі sute sau mii de feliuțe de salam pe care le meritai cu prisosință)*. Erai copil bun. *"Fată trebuia să te fi făcut, da' mai bine că n-a fo' să fie aşa, că fetele, vai de capul lor, spală, găteşte, îmbracă, dezbracă, dă de mâncare în gură, descalță bărbatu' mort de beat, cară-l în pat, du-i ligheanul cu apă caldă, spală-l pe picioare, primeşte câte un pumn drept mângâiere, nişte înjurături, ca mâncare de dulce; mai bine de tine că eşti băiat, da' parcă văd că dai de una care ți se urcă în cap şi nici nu ştie ce să facă la o casă, c-aşa dă bunul Dumnezeu, unu' bun ca să-l*

hărănească şi pe ailălantu', că are el grijă, pupa-i-aş tălpile să i le pup." – bunica încercând să te pregătească pentru a da piept cu viitorul.

Copil bun, nepot de ţărani viguroşi, colectivizaţi din convingere cu forţa *("Bă, alde Bozon, stai drepţi în faţa noastră, c-am venit cu coletiva. Să dea dracu' să vii împotrivă. Mâne duci boii, caru', plugu' şi rariţa şi vii la sediu să-ţi treci pământu'." "Auzi, mă Ilie, al cui cioarelor te-a închinat, nu eşti tu căpitanu' meu dupe front să stau drepţi înaintea ta şi de văzut om mai vedea şi cu boii şi cu pământu'. Vascrisu măti cui te-a făcut, că-ţi crăp dovletele ăla de cap, nenorocitu' dracului rupt în turul pântălonilor. Te-ai ajuns şi tu, ai ? De une mă de une, că n-aveaţi dupe ce bea apă şi-acu vii să mă înveţi pe mine ce să dau şi ce să fac ?"),* copil de muncitor necăjit, viitor soţ harnic *("doi copii ca doi bujori, or lua două surori", "să-ţi trăiască boboceii" – ce bobocei, ce bujorei, călărindu-te zi şi noapte, trăgându-te de mâini într-o parte şi-n alta, bombardându-te cu întrebări din istorie – cel mare – "dacii s-au luptat cu turcii ?, cu nemţii ?, dar nemţii cu turcii ?, dar romanii cu americanii ?" amestecând evenimente, naţii, epoci, domnitori, pomelnice sau cu întrebări stereotipe, dar viclean puse, tocmai când te aflai în cea mai mare cumpănă, de cel mic, "tata, meu scump, tu ce mai faci, ce faci tu ?", behăind în patru labe alături de ei sub masă pentru a le da supa cu linguriţa, pătând covoarele scumpe (două sau trei lefuri întregi de stagiar), ştergându-i la nas cu perdelele, cu draperiile – nu că ai fi şloampăt, dar niciodată nu ai destul timp să cauţi batistele puse ca de obicei foarte bine (poate de aceea ţi-ai dedicat toată viaţa unei singure soţii) – corijându-i şi bătându-i părinteşte cu joarda, cu palma, cu creionul, cu pernele. Repezindu-te ca un uliu, atunci când liniştea ta relativă era pusă la îndoială de o păruială în toată regula, unde mama ţipa să se potolească nebunii tăi care, unul la cinci şi unul la trei ani, ştiau deja karate şi judo, nelăsându-se nici unul mai prejos, spunându-le zilnic două poveşti absolut noi, una înaintea somnului de la amiază şi una seara, minunându-te, cu toate acestea că mai uşor asimilează*

înjurăturile straşnice culese de prin vecini decât imaginile poveştilor din cărțile frumos colorate, cumpărate săptămânal pentru a nu-i plictisi. Sobru mai târziu după cămaşa, cravata şi costumul în care te baricadai la biroul înalt de conțopist înrăit, dar vesel cu toate acestea, rupând situații necitețe şi înjurând pe la închiderile de lună mai rău decât propriii urmaşi.

Şi iată-te acum, la mulți ani depărtat de copilărie, ascultând dar neînțelegând că alimentara veche pe care o cauți a fost demolată de foarte multă vreme, că locul i-a fost luat de un imobil cu prea multe etaje pentru a le putea număra dintr-o privire, că de faptlumea se uită la tine cu suspiciune pentru că de o oră stai nemişcat, fixând aiurea un colț al blocului, acolo unde, în minte, uşa alimentarei din copilărie te aştepta larg deschisă…

INCURSIUNI ÎN LABIRINT

I.

Pe când mai vântura oraşul, împiedicându-te de ea, întâmplător, la tot pasul (pe aleile vreunui parc din ce în ce mai restrâns întru propăşirea moşiei cine mai ştie cărui nou îmbogăţit, pe malul râului canalizat din multiple raţiuni, frică, semeţie, civilizaţie, salubrizare – oricum nu pentru a concura Veneţia, la bibliotecă, la piaţă, la gară, la operă molfăind mereu bomboane cu gust incert, intrând firesc înaintea tuturor cu capul sus şi privirile absente; regina neîncoronată a timpului liber, ducând cine mai ştie ce mistere pe umerii debili), umblau vorbe că ar fi fost profesoară de franceză sau de muzică sau de desen. Figură impresionantă, cu pletele cărunt-violete, cărare pe mijloc, la anii mulţi, duşi cu o cochetărie aparte. Puţin ruj, cevaşilea fond de ten, deodorante puternice acoperind uşoarele adieri ale cărnii ofilite, stătute, adumbrite de reminiscenţe ciudate, incredibile. Dermatograf negru sau albastru ("Iar şi-a dat nebuna cu cărbune medicinal pe la ochi, se schimbă vremea" – cleveteau la scara blocului adevăratele femei, gospodine transpirate trăsnind a ceapă şi a rântaşuri). Rochiile ei proveneau de la case de modă demult dispărute: Ambaraşa, Lengyel, Gheorghe, Gheorghiţă & fiii *şi erau nebunii creative, cu volane imense, tăieturi şi accesorii fanteziste, neconforme vreunei epoci anume, evidenţiindu-i lateral picioarele altă-dată atletice, admirabile şi apetisante, acum doar vânoase şi varicoase sub ciorapii negri, subţiri, pe care-i bănuiai prinşi culant cu portjartierul peste moltonul roz al dedesubturilor.*

Unii o compătimeau pentru neşansa vieţii sale, deşi nu se ştia ceva precis (se vorbea despre un accident stupid care a văduvit-o în luna de miere, despre dispariţia întregii familii în război, despre

ratarea moştenirii de la un soţ fără cununie civilă renegat de ai săi). Mulţi o percepeau doar ca pe o mascotă – indezirabilă, dar necesară – a oraşului greoi, lipsit de savoare şi curenţi ascendenţi în zilele terne de vară.

Nu vizita muzee, cimitire, biserici, sinagogi. Nu ruga, nu cerea permisiunea. Îndepărta, cu plictiseala abia mascată, tinerii ce încercau să pătrundă primii în tramvaie, autobuze, firobuze. Saluta pe toată lumea din vârful buzelor, controlat, cu zâmbet suficient, cât să dea impresia că te ridică în rang, deşi păstra în străfunduri şi spurcatul limbajul cazon al înaintaşilor ei (origine vânoasă – se va mândri de câte ori va avea ocazia – ofiţeri de carieră cu toţii).

Aşa am ştiut-o până în anii din urmă (fără frecuşuri inutile, că ar curge apa prea tare în baie, că ar lătra câinele, că aş tropăi mârşav prin apartament drept în capul şi urechile ei. A intrat în alertă doar când a simţit că timpul se precipită, o lipeşte tot mai mult de fotoliile stil Constantin-ceş-Mare-al-nu-ştiu-câtălea, roase şi soioase. Atunci am simţit-o în căutarea partenerului ideal de taclale şi, de la o vreme, am lăsat-o să mă descopere, să mă invite acasă, să-mi aleg cărţi din biblioteca pe care tocmai voia să o lichideze. "Aşa mai pot să îmi ţin nepoatele la facultate" – mărturisire de-a dreptul ciudată: toată lumea o cunoştea ca fiind singură, părăsită între generaţii, fără viitor, fără corespondenţă, fără prieteni, fără cunoscuţi. O biografie de o liniaritate înfiorătoare, după vreun eşec în faza puberă sau adolescentină; domnişoara fără prihană, minte şi savoare.

Gătit la două-trei ace: cu un sacou ponosit peste pantalonii de casă, cămaşă în carouri mari, roşii şi negre, cu un buchet sfrijit de imortele ("Vai, ce flori drăguţe!" a exclamat vădit emoţionată şi am ghicit că am cucerit-o cu totul. "Poftim în salonaş sau, dacă vrei, intrăm direct în bibliotecă, dacă mă înţelegi dumneata". Era, de fapt, una şi aceeaşi încăpere a garsonierei pe care o deţinea). Mi-a luat ceva vreme până am priceput criteriile de aşezare în biblioteca bizară – nişte rafturi fragile prinse cu lanţuri de tavan (versuri alături de "Tehnica îngrijirii bolnavilor", "Biblia" într-un vraf

desperecheat de "Piff", "Mama şi copilul" lângă romanele de dragoste). Dar nu am apucat să aleg ceva pentru că a început avalanşa aceea confesională care mă va covârşi, mă va fascina, mă va schimba şi nu ştiu dacă nu cumva mă va şi omorî. Mai întâi mi-a adus o ceaşcă de năut cu lapte şi votcă – specialitatea casei Rataşvilli ("Ce boiernaş cumsecade, hi, hi, hi…") – apoi, cu intermitențe, vioiciune, smiorcăieli, ochi cețoşi, cucăială visătoare se dezvăluia tânără şi nebună de iubire, la cheremul unui zburător curtenitor care făcea pentru ea o navetă săptămânală îndrăcită şi ilogică de la opt sute de kilometri (legături proaste, unghiuri de țară neacoperite, țara însăşi ciuntită pe vremea aceea).

Povestea, cu aprindere dintr-o dată, între două moțăieli involuntare, şi rătăceam împreună, pe bâjbâite prin meandrele existenței ei, mormăind afirmativ, fără întrebări inutile care ar fi tulburat expozeul, în ritmul glasului care-i revenea când şi când odată cu memoria.

"Dumnezeule mare, pe unde oi fi pus pălăriuța mea cu voaletă…" Ochii albaştri, spălăciți şi cu albeață, mimica disperată, catastrofa iremediabil instalată. Apoi, brusc, fără legătură, aruncându-şi în gură pilula energizantă a început prima incursiune.

II.

Venea acasă, soț cu cununie, bagă de seamă dumneata, totdeauna cu mapa plină de dosare, broşuri, legi, decrete, fițuici, fişe, bilete, monitoare oficiale. Goange de speriat clienții cu inima slabă şi punga plină. "Cu astea te țin pe tine şi tot ce a mai rămas din noblețea ta" – mă punea câteodată la punct, fără delicatețe. Îl uram şi mai mult. Uram scrumul împrăştiat peste tot, dezordinea continuă, din living-room până la WC; clienții exasperanți, cu telefoane şi bătăi în uşă la ore deloc potrivite, coşurile împletite, pline cu tot soiul de scârboşenii vânate pe care trebuia să le jupoi, să le rad sau să le jumulesc, parfumul nenorocit de lavandă triplă care mă scotea din minți, aerele lui de superioritate tâmpită, nefondată. Iar colegii lui de

barou păreau ființe hilare şi stranii, cu ochi inexpresivi şi râsete baritonale, homerice, studiate îndelung la oglindă, care prevesteau bacanalele eşuate lamentabil în fotolii, pe canapele, pe jos. Degenerescența lor firească. Precum firească era ascensiunea perorațiilor lor bombastice (bavardaj, citeam prin dicționare, ducând spre latura patologică a logoreii) către urechile neînduplecat de adormite ale judecătorilor (pe atunci era bine să ştii şi să auzi cât mai puțin). Infatuați, indezirabili, croncănitori la orice eveniment. Lavaliere. Batiste albe. Ceasuri imense cu lanțuri groase din aur. Doamne, ce stare continuă de vomă aveam. Se învârteau prin salon ca la ei acasă. Mereu în costume. Culori de ciocli perverşi. Buzunare lustruite, cămăşi scrobite. Care cu monoclu, care cu ochelari cu ramă subțire de aur. Unul cu lornion, fixându-mă ca pe o gânganie obtuză sau paragraf ciudat apărut peste noapte într-o lege pe care o ştia pe dinafară. Hămăind la tot pasul principii de drept roman, pe care poate nici ei nu le înțelegeau în totalitate. Impersonali. Automatisme. Mimesis. Deasupra patului din dormitor scrisese cu cărbune, direct pe peretele alb, "Infans conceptus pro nato habetur, quoties decomodis ejus agitur". *"Vezi de ce nu vreau să facem copii ?* mă apostrofa câteodată, *ca să nu am probleme cu prezumtivii moştenitori"*. La toaletă era o tăbliță roşie cu alt drac de principiu latin: "Ei incumbito probatio qui dicit non qui negat!" Se credea subtil, om de lume cu obrazul subțire. Porcul… Erau decenți până la un punct, mă înțelegi dumneata. Jucau în salonul roşu biliard, pocker, bridge, poate şi popa-prostu'. Cred că mai ştii palatul meu – acum e nu mai ştiu ce sediu pe-acolo. Arhitectură clasică, scrie în prospectul ăsta despre oraşul nostru iluminat: are două etaje, cu axul de compoziție dintr-un rezalid cu cinci travei, încadrate clasic de coloane canelate, în stil corintic şi antablament cu atic terminând partea centrală. Corpul din spate, cu arcade pleoştite, dominate de pilaştri puternic bosați, mult mai vechi, dintr-o etapă cel puțin cu un secol în urmă. Era al doilea palat al meu, pentru că primul căsoi a ars într-un nenorocit de incendiu. Mă jucam de-a mama şi de-a tata cu fiul contelui… Cum mama răului îl chema… Avea palatul pe undeva

prin Fabric… O, Doamne, fir-ar să fie… În sfârşit… Ne jucam noi şi Maria, servitoarea mea personală s-a împiedicat de covor şi a căzut. A murit sărmana, arsă de vie. Avea o prăpădită de lampă cu petrol în mână. Bine că am scăpat noi, dar palatul a ars până la tremelie. Ce ştii dumneata, am avut parte de strămoşi din stirpe îndepărtată, nobili fără teamă şi fără prejudecăți, deşi nu am reuşit într-o viață să recompun arborele genealogic. *"Şi ce făceai dacă îți desenai tot arborele ginecologic, eram mai bogați decât acum ?"* mă şicana neprețuitul meu consort. Cum să priceapă țărănoiul din el ce înseamnă noblețea interioară, mândria de a fi condus generații şi generații ? Doamne, ce minunății, când stau şi mă gândesc acum, în garsoniera asta… Nu ştiu dacă mă înțelegi dumneata… Unde Dumnezeu mi-am pus pălăriuța cu voaletă. N-ai văzut-o dumneata ? Trebuie să fie pe aici pe undeva. Of, Maria, Maria, a îmbătrânit şi ea săraca, nu le mai pune pe unde le e locul. Unde rămăsesem ? A, da… La nenorociții colegi ai avocatului meu… Pufăiau toți din trabucuri, infectând ramele blondel ale tablourilor strămoşilor mei, la rândul lor tot atât de scârbiți şi din ce în ce mai întunecați. Umpleau cu vârf scrumierele din cristal "Bohemia" sau din "porcelan de Sevres". Bărbatu-meu sfărâma sadic tutun deasupra pâlniilor fragile ale florilor, pentru deparazitare şi îngrăşare (meteahna lui de a-şi aplica raționalele sisteme în toate fleacurile, până şi în intimitatea noastră din ce în ce mai rară). Gladiolele, alături de crini, erau singurele flori pe care le acceptam ca simbol al visurilor cu mirese răpite în noaptea nunții de cavaleri misterioşi, amirosind a mosc, a bărbăție sălbatică, a coclează. Şi se ofileau florile mele, se uscau înainte de vreme, aidoma mie. Teatrali, denaturau realități animați de unica dorință, structura complexă (ceea ce la ei nu prea era cazul), ascunzându-şi inhibițiile sexuale, lipsa de profunzime (mă înțelegi ?), un fel de ambalaj epatant fără conținut.

Toate sindrofiile se încheiau la fel; servitorii îi adunau spre dimineață, împreună cu tacâmurile de argint. Îi cărau la telefon, de unde grohăiau spre consoarte să le trimită vreo trăsură. Mizerabilii simandicoşi scrobiți (chipurile încorsetați de conveniențe sociale şi

simțul acut al datoriei), şifonați, cu urme discrete de vomă, scum, vin sau ruj pe haine. Uneori aduceau femei, mă înțelegi dumneata – cliente sau oferte supreme întru rezolvarea daravelelor, cine mai poate şti. Vremurile erau tulburi, ziua de mâine incertă – ca şi cum astăzi nu ar fi la fel – şi oamenii deveneau exaltați; trebuiau să-şi trăiască viața până la ultimul strop de bunătăți oprite. Orgiile romane erau blânde închipuiri atunci. Nici sergentul de stradă nu avea curaj să treacă pe lângă palatul domnului doctor avocat. Zbârnâiau geamurile de muzica celor patru gramofoane care cântau deodată patru piese diferite. Nimeni nu şi-l mai amintea cu geamandanul prăpădit din lemn, flenduros, cum bătuse umil în câteva rânduri, la poarta tatălui meu, pentru a-l primi, pentru a-l subjuga, pentru a mă câştiga pe mine, nefericita. Să-l fi ținut dracului – Doamne iartă-mă că-mi fac păcate din viață cu sufletele morților – să-l fi ținut dracului la poartă şi să fi pus câinii pe el. Dar tata, prea gras, prea bolnăvicios şi prea blând mi l-a băgat în casă, apoi în suflet. Şi de băgat în pat mi s-a băgat singur. Să fi rămas oloagă şi poate era mai bine. Sau mai ştii ?

Înăcrită, nedormită, aiurită uitam de bucuria ruperii monotoniei instalate în vremea când nu dădea pe acasă cu săptămânile şi când, întorcându-se palid, ofilit, îmi spunea duios, sărutându-mă după ureche, "primeşte-n casa sufletului oaspeți", făcându-mă să înfloresc de rarele dulcețuri pe care mi le hărăzea soarta.

Câteodată venea în draci răcnind *"Gregori Gregoriade e cineva ! E om mare ! Vă distruge ! Vă nimiceşte ! Ce credeți voi că e o momâie ?"* Apoi mă târa de păr pe duşumele, sub ochii imobili şi blânzi ai sfintei Voichița, patroana casei. Scrâşnea îngrozitor din măselele găunoase şi puturoase. *"Am o forță în mine de pot muta universul vostru împuțit de nobili încoțopeniți! Încremeniți ai dracului, vă lichidez ! Vă vorbesc din istorie, pentru că eu trăiesc în ea ! Eu sunt o personalitate a istoriei ! Eu lupt pentru umanitate, dreptate socială şi pentru morală ! Habar nu aveți ce monumente mi se vor ridica după ce mă voi sfârşi. Mă credeți beat ? Tocmai pe mine ? Gregori Gregoriade este totdeauna lucid ! E rece, e rațional!*

Insensibil la privirile voastre care nu îl merită. E atât de conştient încât mâine sau peste o săptămână sau peste un an poate să vă scuipe în nas aceleaşi cuvinte şi idei. Acum mă duc să mă piş. Gândeşte-te bine până mă întorc.”

Se retrăgea, chipurile, solemn şi demn, cu spume la gură, bălăngănindu-se spre uşa toaletei. Era inutil să îndrept covoarele, să adun cioburile vazelor. Puteam să respir puțin. Parvenit nenorocit şi împuțit, înțelegi dumneata cine era. Îmi venea să urlu ca o nebună. În loc de asta, mă adunam de pe unde mă lăsa, jalnică, hainele în dezordine, sfâşiate, coafura răvăşită, pete roşii pe gât (degetele lui boante întipărite). Nu aveam putere nici să plâng. În oglinda venețiană – aia pe care am vândut-o săptămâna trecută preotului protestant – ochii îmi păreau două sfere albe, inexpresive. Mă linişteam greu. Istovită, mă lăsam moale pe primul fotoliu întâlnit în cale, ştiam ce avea să urmeze – nu era vorba doar de instinct – dar nu puteam să-l resping, să-l zgârâi sau să-l muşc.

Revenea schimbat: ochii-i luceau stins, obrajii îi erau albi ca varul, mâinile înfundate în buzunarele hainei terfelite. Grețos de duios față de sine: *“De ce nu-l iubiți voi pe Gregori Gregoriade ? E şi el om. Poate vrea şi el să trăiască. Poate vrea linişte, poate vrea dragoste. Gregori Gregoriade şi-ar da tot ce are mai scump şi mai sfânt , dacă ar fi iubit şi prețuit aşa cum merită”.* Apoi, trist: *“Atât de rău îmi pare de mine, dar şi de tine. Te chinui alături de un descreierat. Îmi vine să-mi dau cu pumnii în cap şi, uite, chiar îmi dau”.* Demonstrativ îşi căra câțiva pumni uşurei, apoi, dându-se mai aproape de mine, mă mângâia tot mai insistent până îmi ajungea sub haine. Ofta puternic, fornăitor. Ăsta era tot preludiul lui, de altceva nu era în stare. Îl simțeam cum mă pătrunde dureros şi termină foarte repede. Mi-e ruşine să-ți spun, dar atât amar de ani n-am povestit nimănui. Niciodată nu mă avea treaz, aş zice că se ferea de mine, că îi era frică. Poți să mă înțelegi dumneata ? Îl lăsam cu răsuflarea tăiată, cocoloşit, în fotoliu, unde adormea curând, umilit, jigărit.

A doua zi, învinețit de frig, îşi apăsa cu pumnii stomacul bolnav, avea ulcer duodenal, şi îşi vărsa focul pe majordom: *“O să mă*

pierdeți, nenorociților ! Sunt anchilozat tot, vreți să mă vedeți în groapă ? Mai va ! Eu am grijă de voi, să nu fiți muritori de foame, eu vă țin în spate şi tot eu pot să vă dau afară din căsuța asta călduță de nebuni. Vă zbor pe toți în frunte cu aia care vă dă coarne. Vă învăț eu minte, vă dau în judecată şi vă pun să-mi plătiți consultațiile la doctor. Voi merge la cel mai scump cabinet, iar dacă nu mă înzdrăvenesc până deseară, vă împuşc pe toți !"

Pleca trântind poarta grea, masivă, din lemn de stejar, cu feronerie bogată în îngeraşi. Fără să-mi lase vorbă dacă se întoarce la prânz, seara sau peste câteva zile. Îl urmăream de pe fereastră până când birja nu se mai vedea. Doamne, Doamne, de n-ar mai veni, îmi spuneam defiecare dată. Aveam în mine o bucurie răutăcioasă, dacă mă înțelegi dumneta ce vreau să spun.

Dar asta a fost tare demult. Pe atunci mă repezeam deznădăjduită şi revoltată la jurnalul meu, plin cu decepții, lamentări, necazuri. Totul era acolo repovestit cu lux de amănunte, spațializare, temporalizare, împrejurări, martori, puncte inițiale, tranzitorii, finale. Puneri la punct. Visam la un proces fulminant cu care să-l dau peste cap. Derizorie consolare pentru repetatele umilințe în propria casă. A fost bine că în toți acei ani nu a dat peste colecția jalnică de fapte; ar fi avut de ce să turbeze sau să râdă până la adânci bătrâneți. Ți l-aş fi arătat dar s-a pierdut la marele incendiu în care mi-am pierdut toată averea. Pe atunci, dacă erau incendii în oraş, ardeau cartiere întregi, nu ca acum. Focurile de artificii cu care vă lăudați voi astăzi sunt palide spectacole în comparație cu ceea ce însemna incendierea unui cartier. Era fum gros peste tot, pârâiau grinzile delemn vechi şi scânteile se înălțau până la lună. Multe amintiri s-au dus dracului atunci, toată copilăria şi tinerețea mea vaporoasă de domnişoară neprihănită, când visam la un cavaler cu armură care să mă curteze şi să mă aibă chiar pe iarba crescută între crenelurile vechii cetăți părăsite. Ha-ha-ha ! Nu îți vine a crede că la asta putea visa o domnişoară simandicoasă ca mine. Doar mă vezi şi acum ce doamnă sobră, pedantă şi elegantă sunt. Mă şi vedeam suavă şi zâmbitoare lângă acel cavaler din evul mediu care nu ştia cum să se

descotorosească mai repede de armura purtată la paradă şi la turniruri. Am auzit că îi urca pe cai cu macaraua. Îți dai seama ce senzație, să fie coborât peste tine un cavaler cu macara. Hi-hi-hi, nu ştii dumneata ce zace în mintea unei fetişcane. Dar să continui povestea vieții mele.

Dragul de el, avocatul. Îmi imprimase ceva din propria lui personalitate. Pe stradă mă simțeam altfel, treceam dreaptă, uşor unduios – cât să-mi pun în evidență feminitatea –, cu umbreluță albă, roz, bleu-ciel sau verde, după cum era anotimpul, pălăriuță cu voaletă pentru a-mi feri ochii înroşițide suferință. Trecea doamna doctor avocat. Era aşezată la loc de cinste în tot felul de comitete şi prezidii. Credeam în propriile forțe. Fiorii mândriei mă traversau: eram şi eu un personaj important. Poate chiar indispensabil oraşului. Eram cineva. O vreme purtarea concitadinilor m-a dat peste cap, începeam să-l copiez pe nemernic: vorbeam uşor afectat, din vârful buzelor, mă înțelegi dumneata ce vreau să spun, iar la sfârşitul conversațiilor, dacă mă grăbeam, adăugam imediat că soțul meu, domnul doctor avocat, fapt deosebit de important, este un familist convins şi obişnuieşte să ia masa la ore fixe. Nici o clipită de întârziere nu se accepta Toți zâmbeau cu subînțeles, zâmbet subțire pe care l-am priceput abia mai târziu, după moartea lui, între cele două războaie când, printre hârtiile rămase, am descoperit albumul cu fete goale pe care le patrona. Înțelegi ? Avea bordel şi eu nu ştiam. Îl bănuisem de orice, numai de aşa ceva nu. Voaieristul dracului – Doamne iartă-mă că-mi fac iar păcate, că nu e păcat ce bagi în gură, ci e păcat ce scoți din gură ! Mai bine că a dispărut încă de atunci unicul bărbat din viața mea. Am rămas singură. La început cu frica în sân să nu se întoarcă de pe lumea cealaltă şi să mă chinuie şi după moarte, dar m-a lăsat în pace.

Cafeaua slăbuță, cu câteva firişoare de ness în ea, nu dădea roadele sperate. O lua pe alături. Vorbea despre cei o sută de ani de la începutul electrificării publice ca şi cum ar fi fost de față ("Am trăit momentul când Imperiul s-a burzulit că ideea timişorenilor nu

a venit din tradiționalele-i capitale, Viena, Praga sau Budapesta.”). Apoi despre ultimele apariții beletristice cumpărate la pachet, despre biciclete şi kukte, despre rețete de pandişpan, foietaj de cremeş. Revenea invariabil la ceaiuri miraculoase şi medicamente din import.

Agonie neloială. Analizele la zi – toate bune: RBW, RH, tensiune arterială, USU, WSH, transmitanță, exudat faringian, EKG, EEG, PEG, copro, micro, craniografii. Teancul de tratate de neurologie, psihiatrie clinică, radiologie. Sute de pagini îndoite pentru a-mi demonstra şi mie ce departe este propria-i radiografie de enormitățile acelea. Adormea cu degetul pe un craniu degenerat. Vise tulburi, colorate: contese, baronese, ducese, alte ştime.

III.

Telegarii, înhămați la Dacia hodorogită, ne duc doar câțiva paşi – cât să câştigi un pariu pe un monopol. Apoi ne lasă baltă în mijlocul troienelor.

- E viscol teribil pe-aici, spun, spre gingaşa urechiuşă a mătuşii mele, contesa de Strumwald.

- Bitte ? întreabă boanghina, cu mâna pâlnie la ureche.

- Ziceam că e frumos…

- Bitte ? se răsti, măsurându-mi danteluțele răsărite de sub bunda îmblănită.

- Dă-o dracului de treabă, vorbeam despre un cavaler chipeş care ar vrea să ți-o pună.

Ochii-i sticliră o clipă.

- Parton ? Te unte afetzi foi cufinte atit te ture ? La tine nu este bine ausit. Eu spune acas’ cui trebe.

Apoi, îmbunată subit la amintirea că suntem de acelaşi sânge, şi-a uitat nemțismele şi-a dat-o neaoş:

- D-apoi şini ar vria să mi-o pună ? Că-ț’ umblă gându’ teleleica numa’ la bărbați când dai dă opinteală. D-acu’ încotro om lua-o cu vioroniu ista care s-o pornit ?

Nu o lămuresc. O iau de toartă şi ne dăm amândouă de-a berbeleacul în şanţ. Zăpada până la brâu. Fustele în cap. Ţăranii, cu cuşmele în mâini se dau de-o parte şi de alta a maşinii, înclinându-şi bărbile ospitalier. Ne văd mai bine în grămada de bulendre. Ochi pofticioşi, lipiţi pe toate părţile devenite vizibile ale corpurilor noastre. Unul îndrăzneşte: "Avem ii de vânzare. Cu şerpişori roşii, negri, verzi, cum vi-ţi vroi. Primim şi valută dacă nu aveţi mărunt". Contesa e numai simţuri şi ochi.

- Unde m-ai adus "ma chere" ? Au sau ba rachiu ?

Vreo doi plescăie mărunt din buze.

- D-apoi de', am vre şi noi o lecuţă di rachiu.

- Hai, mătuşă, aici nu e Monte Carlo.

- Da' piaţa San Marco pe unde o fi ?

- Acu' cam ş-ai vrea matali: iarnă rusească, apă de colonie franţuzească, tichie de mărgăritar italienească sau mămăliguţă moldovinească ?

- Ba de nişi unili. Duşeţi-ni la şa mai bogatî casî di pi la voi.

Lucru lesne de înfăptuit devreme ce descinsesem chiar în faţa celei mai răsărite gospodării moldoveneşti de prin părţile locului. Gazda primitoare, cu mâinile durdulii către noi (fără pâine şi sare, doar cu un cuţitoi cât toate zilele, cu care întorsese pe plita încinsă frigăruile de pe-o parte pe alta). Zâmbet larg, sorbindu-ne invidioasă nurii.

- Drajile di voi, iţi fi îngheţat pi drumeagurile noastri di munte.

Inelele îngropate între perniţele degetelor, lucesc distins în fumăraia dominantă. Ochii veniţi de pe altă lume, faţa zglobie conturată de câteva perechi de bărbii duble. Bărbatu-su pricăjit, sfoiegit de vreme, consumat, abia zărit după pavăza şorţului înalt, scrobit.

- Muchili-buchili, deschidi draghili odaia şea mare di oaspeţi, şe-mi stai pierit, că fetili istea or fi ostenite.

Contesa se acomodează rapid cu fumul. Doar ochii roşii o dau de gol că nu e în elementul ei. Inima îmi da ghes spre cana cea mare de

lut plină cu vin, dar Muchili mi-o retează cu sfântă şi blândă afurisenie:

- Pentru dumneavoastră coniță, care sunteți mai crudă, avem ceai fierbinte, borş, zeamă de varză, ca să nu vă vină rău.

Apoi ne invită în odaia de oaspeți, răcoroasă şi umedă să-i admirăm colecția de cusături alese.

- Puchili, buchili, ia-n coboară matali în vie şi mai stoarce vreo doi ciorchini.

Ce putea fi mai normal la vreme de iarnă decât să te duci să culegi via. Amorțisem de-atâta nemişcare pe dunga tare a patului, cu ochii înțepeniți a neîncredere pe găleata plină cu un lichid roşu. Chiar o fi must sau vreo poşircă înfiorătoare ? Gazdele nu dau prea mulți bani pe prezența noastră, molipsite de nerăbdarea de a da ochii cu Vasâli şi Costachi.

- Orbii de dânşii, or fi greşit drumul, da-s cumsecadi, cu frica lui Dumnezeu în sân şi cu toporişca subsioară. Oricum nu-s harnici dânşii să dea de Brăila da' de noi.

Frigăruile despre care îți vorbeam erau purceluşi de lapte, rumeniți, împănați cu portocale, stafide, smochine şi vreo două curmale (am păstrat oasele să-mi fac salbă de mărgele). Am mâncat ca spartele, pe apucate. Până şi contesa şi-a uitat bunele maniere.

După primele căni cu vin apar şi fariseii de Vasâli şi Costachi, cu o turmă de câini aținându-se după cioarecii lor de dimie roasă de atâta călcat cu fierul. Sunt bine afumați aşa încât ne pupăm reciproc mâinile. Mie cred că-mi revine de drept Costachi. E mai mititel, mai debil, dar repede-mi pun pofta în cui pentru că trebuie să-l cedez generoasei mele gazde care, cu sprâncenele împreunate în unghi drept, nu uită să-mi amintească de cele o sută nouă chile pe care le duce trufaşă la cei douăzeci şi doi de ani. Mă resemnez şi toți par la fel. Muțulache-cuțulache pivnicereşte, pare să fie util. Vasâli trage de mătuşa mea, dar renunță când sesizează carnația rumenă a purceluşului dintre ei. Îi fură portocala din gură şi, ruşinat că nu ştie să o desfacă, şi-o vâră în sân. Este noaptea renunțărilor; se încearcă o muzică veselă sub ferestre, prilej de turbare pentru câini. Bărbățelul-

mititelul – spre dimineață – dă în brânci pe parchetul pământului bătătorit. Grohăie uşurel, şi merge în patru labe spre bucătărie. Costachi zboară de pe genunchii dolofani ai gazdei care, iată, încalecă proaspătul patruped. Muțulache nu rezistă probei de fidelitate; obrazul scofâlcit râcâie pământul binefăcător care-l ajută să-şi zărească în plină splendoare sângele ofilit, dar tot roşu. Încearcă o tardivă redresare.

- Pupă aici, iepuraşu' meu, pupă să treacă.

Obrazul însângerat, săltat inutil către neînduplecata sa amazoană care-l domină, cu călcâiele adânc înfipte în coaste. O vreme se pare că va învinge îndărătnicia animalului om, dar eşafodul se prăbuşeşte curând şi trage după el şi jumătate din bucatele de pe masă. Mă țin cu mâna de gura contesei Strumwald să nu ne podidească râsul.

- Să-ți spun una de când eram la Veneția (dar pe unde n-am fost eu, şopocăie contesa la ureche), chit că autocarul ne-a lăsat departe de canale. Jumătate de ceas, cât am avut timp pentru necesități fiziologice, am rămas mută în fața unui condotier, gondolier sau canțonier, dracu' să-l pieptene de venetic venețian. Mă privea fix. Dur. Mă simțeam pătrunsă. Străpunsă. Mă îndrăgostisem până peste poate. Trăgeau franțujii de mine ca turbații, spre autocar. Apoi am aflat că era o statuie, lua-i-ar să-i ia. Decadenți şi imitatori. Ptiu ! Ăsta e apusul pe care-l visăm.

Am lăsat-o să bodogăne oglinzilor nenumărate din odaie despre Veneția, Verona, Viena, Videle, Elveția, Everest, Ermitaj, Ezeriş şi m-am îndreptat spre dormitor.

Patul cald, cearşafurile roz, pernele cu porumbei brodați cu rămurele aurii în cioc ("Porumbelul meu iubit/ bine că ai adormit/ capul ce se odihneşte/ pe mine nu mă iubeşte"). Privirea-n bagdadie. Frumoasă lenjerie. Pănglicuțe fine. Etichete originale de la Paris. Baldachinul vaporos, mă apără de muşte şi de ochii abia ghiciți ai țăranilor care cred că-şi cumpăraseră locuri cât mai în fața la geamurile joase şi mici să mă vadă cum evoluez la bară. Nu mă mai miră nimic, iau totul aşa cum mi se dă, cum mi se cuvine, drept pentru care, înainte de a sufla în lampa cu petrol şi a instaura negura

în odaie, le arăt alunița de pe sânul stâng şi un sfârc. Sunt blagoslovită cu pleoscăituri din buze, țâțâituri şi semne hotărâte de amor imediat. Apoi mă întind şi oasele mele pârâie a pagubă: nimic în brațe nici noaptea asta. Adorm fericită, nu înainte de a auzi, în starea de semi-veghe, târguiala tânguitoare a contesei Marghioala de Strumwald pentru nişte icoane din secolul al XV-lea (pictate pe sticlă securizată Mediaş). Ar fi fost în stare să vândă şi o parte (cea mai bună) din mine ("Nu fi proastă, nu se vede, nu se cunoaşte, nu se ştie şi eu nu spun nimănui."). Mi-e lehamite să visez, aşa că mă mulțumesc să dorm pur şi simplu.

A doua zi trag de biata mea mătuşă (plină de nuri la cei sub treizeci de ani pe care-i mai are, cu picioarele lungi de iapă trecută prin multe atârnând într-o poziție al dracului de neglijent-studiată – cu brațele aținându-şi sânii revărsători, ca pentru a fi sigură că nu a fost devalizată peste noapte, cămăşuca abia îi acoperea gropița gingaşă a ombilicului – mamă, mamă, de ce nu eram bărbat măcar în visul ăsta stupid. I-arătam eu să plece la drum lung în miez de iarnă. Aşa mă mulțumesc s-o clatin.). Ochii ei tulburi mă bănuiau de gânduri nu tocmai curate. "Lasă-mă să răsuflu, nu mai sunt chiar la prima tinerețe, când nu se găsea el bărbatul care să mă domine".

O grăbesc (răcnind chiar!). "Se face apelul de dimineață şi rămânem fără porția de rachiu!" E prea mult pentru ea, care a făcut sute de kilometri numai pentru licoarea asta puturoasă. Uită visurile eroico-erotice. Se lasă trezită, înfofolită de-ți era mai mare dragul, aburcată în "Dacia" indigo (scoasă până la urmă din şanț de puterea obştei unite). Țăranii ne pupă geamurile. Dau cu bulgări de zăpadă. Unul rupe antena, să o aibă amintire. În poarta ospitalierei gazde, într-o străfulgerare, remarcăm numărul de înmatriculare al maşinii, bătut în cuie pe gard. Îl părăsim uşurate. Ne despărțim cu greu, făcând semne cu pumnul…

IV.

Câteodată schimbăm decorul: mă vizitează să-şi revadă "dragele de ele, lucrurile, lucruşoarele", pe care le-am cumpărat de la ea: draperii rufoase, scăunele "stil" fără picioare, pantofi scâlciaţi de contese sau ţărănci, cărţi cu dedicaţii mobilizatoare venind dintr-o altă lume, ilustrate vechi care îmi deşteaptă interesul pentru femei stâlcite şi sleite de zeci de ani în aciditatea pământului neprimitor al marelui oraş, parfumuri stranii, esenţe discrete de molii, chipuri bărbăteşti ţepene şi demne în faţa domnului fotograf Hermann Krauss (maestru din tată în fiu şi proprietar), venit de curând (după 1900) tocmai de la Viena ("Cunoşti dumneata ce va fi însemnat Viena acelor ani pentru bieţii orăşeni ai noştri ?"). Pianina neagră "Petrof Antal", cu suporturi laterale pentru lumânări, amplasată din raţiuni de spaţiu în faţa caloriferului, dezacordată, dar aptă pentru câte un recital din "Fur Eloisse" sau "Marşul măgarilor".

De obicei îi ofer o ceaşcă întăritoare cu şocolată şi lapte ("*Numai la dumneata mai găseşti ceva atât de gustos*"). *O fixează totdeauna cu surprindere şi admiraţie şi de fiecare dată îşi recunoaşte piesa fină din serviciul pe care mi-l vânduse deja în două rânduri până acum pe sume modice şi tot de-atâtea ori şi-l revendicase ("Auzi vecine, seviciul pe care ţi l-am împrumutat, îl vreau înapoi").*

- Ceşti de la unchiul meu, baronul von Popendorff. "Porcelan veritable". Subţiri. Translucide. Ţi-e teamă să le iei în mână. Dacă vreodată sunt în cumpănă şi nu-mi pot plăti întreţinerea la bloc, o să ţi le vând. Sunt bune la ocazii, mai îţi vine câte un oaspete (uite, cum am venit eu acum, hi-hi-hi), te mai însori… Şi-apoi vin copiii… Mă înţelegi dumneata, ei ce să spargă în casa dumitale, unde toate ceştile şi paharele sunt din plastic ?

O privesc recunoscător. Şi ea îmi mulţumeşte calină; ştie că nu mai are mult de trăit şi mă tot măsoară din ochi să vadă dacă nu greşeşte când îmi spune tot ce are pe suflet, încât îi accept şi

realitățile și născocirile. Poveștile zăceau în ea, îi întrețineau zilele puține și nu îmi era greu să cred orice parascovenie.

Baronului îi plăcea să ronțăie boabele bine prăjite de cafea (dizolvă grăsimile din sânge), apoi bea, chiar din ceașca asta, apă clocotită. Fără pauze, dintr-o dată. Dacă te uiți cu atenție, o să-i regăsești amprenta buzelor pe margine. Pleca la drum întărit. Întărâtat. Vârlav (răsturna destule femeiuști cu farmecul său de armăsar veșnic stătut). S-a împușcat la o vânătoare de ciori. I-a curs un borcan de sînge din deget. De atunci a mai tras doar cu tunul, în război (și poate nici atunci – uneori mi se confesa că se ocupase doar cu evacuarea morților din linia întâi. Căruțaș la Odessa…).

Vezi sabia asta, cu vultur pe mâner și rubin, era a lui. O scotea câteodată din teacă. Grijuliu și evlavios. Era îndrăgostit și pătruns de importanța gestului. Și-apoi mă toca mărunt cu poveștile din campaniile lui.

“Von Popendorff, locotenent de ulani”, se prezenta în fața chipeșelor poloneze, și uita subit prăfăraia înghițită, miresmele de cai cu sudoarea încinsă, fânul și paiele în care își găsea cu greu odihna. Treceau avioanele, la început păreau porumbei, apoi se repezeau peste ei și îi măcina. Uneori, dacă întindeau mîna, puteau să le atingă, dar cine se încumeta. N-aveau unde pune piciorul de mulțimea morților, iar caii fornăiau neînțelegători.

Jalnică situație, o fi fost bună și cavaleria la ceva cândva, dar nu pe atunci. Simțea neputința cum îi roade gândurile și voința. Parcă era dinaintea erei civilizației limbii franceze: sălbăticit, înfometat, cu mintea îmbâcsită de praful care noaptea întruchipa uriași dragoni, albicioși și leneși. Fiecare sat însemna o iubită implantată în carne. Marșurile dintre ele erau îndelungi călătorii pentru supraviețuire. Erau terorizați, nedormiți și când ajungeau la destinație înfloreau cu toții. “Von Popendorff, locotenent de ulani”, se prezenta înaintea chipeșelor poloneze și în gând repeta pentru el: hai, dragule, nu te mai gândi, hai, fii cuminte, uită-ți spaimele, ai aici carne să-ți ostoiască deznădejdea, să-ți anuleze bărbăția. Uită ulanii, caii,

mierea soarelui care inundă câmpiile nesfârşite şi îţi netezeşte imaginile coşmareşti. Uită. Poate e ultima noapte. Foloseşte-o ! Trăieşte-o ! Consum-o ! Umileşte-o ! Înalţă-te ! Dezrădăcinează-te ! Fă orice, chiar orice, dar uită cavalcadele fără sens acum, galopul nebunesc, gâturile rotate ale cailor, primul om spintecat cu sabia. Sângele lacom sorbit de praful istoriei depus peste tot. Uită !

Dimineaţa pleca fredonând: "mierea aerului fără tine. Von Popendorff, locotenent de ulani…"

Avea multe cărţi. Îi plăcea să citească, deşi o viaţă întreagă fusese ţăran, cu vitele şi pogoanele lui, cu arat, cu semănat, secerat, treierat, măcinat, iar arat, semănat, secerat. Ţinea regulile după un calendar cidat în care erau trecute toate muncile gospodăriei, pe zile şi luni. Ştia şi ghicitori. Mă trezea în fiecare dimineaţă, răcnind binedispus: "Cine de s-ar scula în picioare, ar ajunge până-n soare ?" "Drumul, drăguţă, drumul ! Iar nu te-ai trezit ?"

Uneori îmi gâdila pieptul, aveam deja sânii uşor înmuguriţi şi bombănea nemulţumit, pentru sine: ce păcat, dacă nu-ţi sunt unchi, înseamnă că-ţi sunt tată.

Jinduia după călătorii, deşi războiul a fost singura şansă de a ieşi dincolo de parii care marcau capătul statului, capătul lumii unde mă concepuse pe mine… Aşa a fost unchiul…

Adormise. Cu zâmbet trist pe faţă. Se înnegurase şi sforăia cu aprindere. Braţul drept îi înţepenise într-un gest de împăcare cu soarta. Am dat ochii roată prin garsoniera întunecoasă, apoi am închis uşurel uşa după mine.

V.

Zbuciumată tinereţe am avut. Alţii spun că mi-am trăit viaţa fără rost. Nu am fost niciodată măritată. Noapte de noapte mă rugam cerului. Ziua dormeam frântă. Când să mai fi avut timp de bărbaţi ? Doamne, mă trec fiorii. Cred că s-a făcut cam rece. N-ai văzut pe

unde mi-oi fi pus pălăriuța cu voaletă ? (Se alinta legându-şi băsmăluța obişnuită, ieftină).

Aveam guvernantă nemțoaică, rod al muncitorilor aduşi în urmă cu vreo două sute de ani pentru făbricuțele deschise cu strângere de inimă pe la marginea imperiului. Era searbădă, spălăcită şi tâmpită. Îmi amintesc că, de câte ori simțea nevoia distanțării, spunea cu mândrie uscată, că vine din "Elsasz-Lottering" (deşi nu avea idee pe unde se găseau Alsacia şi Lorena). Îngânâna cântece triste, despre bărbați crunți duşi prin războaie interminabile. Mă ajuta să-mi perfecționez latina, limba Dumnezeului nostru (mă puteai auzi pe atunci toată ziua ciripind "credo in unum Deum", "Pater noster", lungi şiruri de psalmi începând întotdeauna cu admirabilul "Când te chem, răspunde-mi, Doamne al dreptății mele"). Mă conducea grijulie la şcoala noastră, "Notre Dame", desupra intrării căreia, într-o firidă – o vreme zidită apoi, după revoluție lăsată la lumină – Maica Domnului ne veghea curățenia. Plecam dimineața mândră de uniforma mea deosebită, din care îmi amintesc doar şorțulețul negru cu volănaşe şi chipiul bleu-marin, cu fireturi aurii şi inițialele "ND". Salutam onorata soră de serviciu cu "laudentus Iisus Christus", "făceam" rugăciunea cu glas tare înainte de începerea orelor, alături de corul subțirel al celorlalte fete, intonam cu aproximativă pioşenie "Ave Maria" la sărbătorile importante. Mă înțelegi dumneata ?

Acasă mă aştepta cu osârdie guvernanta să mă întrebe din diferite materii, mai ales din religie, pe care, de ce să nu recunosc, chiar dacă o iubeam, nu o prea înțelegeam. Dacă i se părea că vin prea veselă de la şcoală, mă mustra şi mă cătănea cu privire la bărbați, ca unelte ale diavolului. Trăia la cea mai înaltă treaptă de înțelegere a cărților religioase, dincolo de impulsurile primare ale vieții care, iată, ce lucru scârbos, au ca urmare înşirarea unui lung lanț de urmaşi. Aiurea, crezi că poți trăi mai bine prin copii, nepoți sau stănepoți, dacă nu ai reuşit prin tine ? Şi eu n-am trăit destul, asta e.

Când a apărut el, am simțit că trebuie trăită fiecare clipă, ca şi cum în următoarea ți-ai lua rămas bun definitv de la viață. Am ştiut că voi fi numai a lui, şi am trecut peste virtuțile mireselor lui

Christos, de cum am dat de ochii lui mari, umezi, blânzi, imobili (de bou nehrănit, bătut şi muncit). Fără voce autoritară. Uşor efeminat. Mă subjuga prin idei, prin cuvinte, prin mimică alteori, dar dracu' să mai ştie… Îmi scria câte şase pagini începute cu "minunata mea iubită". Îmi telefona de câteva ori pe zi, pentru a-şi verifica persuasiunea, pentru a-mi verifica memoria, comportamentul, stările, în diferite ore ale zilei.

Mă obişnuise cu apariţiile sale inopinante, de cine mai ştie unde (domenii din Prusia orientală, cazinouri la Karlovy-Vary, uneori mi se confesa prudent că s-ar trage direct din curtea domnească a Târgoviştei, student sau industriaş prosper, poet sau bancher, om de lume, subţire, bun la toate – mitocan sau sensibil după cum îi venea). Îl iubeau şi servitoarele, calicii care-l sărut-mâneau (deşi era de o stirpă cu ei, fiu de spălătoreasă, cârnăţăreasă sau zarzavagioaică). Lacheul – de obicei amabil, dar automat, inflexibil – când îl auzea la telefon se topea dintr-o dată, şi alerga într-un suflet, gata-gata să-şi piardă prestanţa, eleganţa şi hainele pe scări, să-mi vestească: "Domnişorul colonel aşteaptă la aparat". Întreaga şleahtă se bucura, şi îmi bucura palatul din beci până la coşurile înnegrite de fum. Iar când intra, mereu în uniformă albă, impecabilă, cu fireturi aurii şi cu o misterioasă decoraţie "Signum memoriae", zornăia sabia în teaca lucioasă de culoarea abanosului, mă invada neliniştea şi mândria.

Mâinile lui fierbinţi mă bodicăiau nebuneşte. Muream şi renăşteam în acelaşi timp, muream. Încercam să mi-l fixez în memorie prin stări: dispoziţie euforică expansivă, gândire intensă, optimism… Uneori dispărea, alteori plângea. Mulţi ani l-am aşteptat: dispăruse de peste tot – din evidenţele hotelurilor de lux, din mintea vecinilor, de la numerele de telefon lăsate. Cei întrebaţi afirmau că aud pentru prima oară numele, ceea ce m-a pus pe gânduri. Ajunsesem să mă îndoiesc de existenţa singurului iubit şi, deşi sunt ani de zile buni de atunci, până mai încoace, nu l-am iertat pe marchizul Gheorghi de Chircrowew. Mâna lui trebuie să fi fost. Parşiv, omul ăsta care spunea că-mi vrea binele şi care încerca să mă convingă asupra numelui adevărat al unui neisprăvit pe nume

Stamate Iordăchioaie, închis pentru abuz de încredere, uz de identitate falsă, pentru purtare necuvenită de uniformă şi decorații.

O vreme am bolit, cocoloşită de toată lumea servitorimii. I-aş fi îmbrățişat pe toți. Cu o parte m-aş fi culcat pentru a le mulțumi pentru că m-au ajutat să trec peste dispariția lui fără să înnebunesc.

Mii de bărbați s-au perindat de atunci prin raza mea vizuală, mulți chiar prin casa noastră, dar fără folos. A fost perioada debutului refuzurilor sistematice, care m-au lăsat singură până la dezastrul de acum… Şi iată-mă în fața dumitale, domnişoară bătrână. Poate respectată, poate tolerată, poate în bătaie de joc luată.

Vocea îi era frântă, plânsă. Incursiune greoaie într-un labirint străin, fără certitudini. Câteodată mă întreb la ce bună această investigație gratuită. Zilele trec firesc pe lângă blocul de la periferia marelui oraş. Impasibile la poveştile spuse pe nerăsuflate despre vremuri tulburi. Albumele prăfuite, alături, reîmprospătau atmosfere nemaiştiute, simțite doar prin crestăturile şovăitoare ale pozelor.

VI.

Iat-o pe contesă la nouăzeci şi opt de ani bătuți pe muchie. Frumoasă vârstă, zile fericite. Mai trebuia din când în când s-o întorc de pe-o parte pe alta, când o auzeam gemând uşor prin somn (unde-i erau muşchii fin profilați ai brațelor şi picioarelor, unde liniile dulci, cu unduiri imprevizibile – pentru că trebuie să ştii, coana Marghioala, cum o ştiai tu, a fost frumusețea frumusețelor, aleasă miss-nu-mai-ştiu-ce-an-şi-din-ce-țară-a-timpurilor-ei). Rămăsese din ea doar febra ochilor – "zvârlugă de codană", cum îi spunea, spre marea ei neplăcere, răposatul soț Strumwald, mult timp după ce devenise toată numai colțuri, numai pergament, ici întins, colo zbârcit – şi, din când în când, un zâmbet afurisit de şăgalnic.

Dar erau ani frumoşi, generoşi cu ea. Mai făcea uneori pe ea, în pat, o mai şi schimbam, când mă găseam prin preajmă, că aveam destule pe cap: soț, copii, ore la coafor, vaporaşul plutind între două

maluri pline cu palate, domni culanți cu jobene, dame, crinoline, voalete, umbreluțe, danteluțe, poșetuțe, fireturi aurite, săbii de ofițeri. Mai aveam şi fetele care mă aşteptau săptămânal la un “choux-a-la-creme” şi o “caffe frapee”.

Emoționante întâlnirile noastre, care se petreceau mereu la altă candidată pentru eternitate. Purtam discuții incitante (la şaizeci de ani de la absolvirea colegiului) dacă Alfred i-a furat primul sărut Astridei sau Adelaidei. Le priveam transformarea; rochii scumpe, bine întinse pe părțile opulente – taftaua şi brocartul greu subliniindu-le înadins – chinuite amarnic în corsete de piele, bine legate să nu plesnească. Evantaiele lor alungau inutil propria năduşeală emanată cu oarecari arome de seu încins. Guri boțite, salvate de false coroane dentare, cu un palid aer de prospețime. Coafuri incredibile, regale, reglate cu mânuțele lor durdulii, grele de aur. Multă pudră “Helena Rubinstein”, fard “Bocage”, rujuri, gene şi alunițe false, pentru a masca pungi, riduri, vârste, necazuri. Ingenui cu toatele, purtau din răsputeri măşti ale bunei cuviințe şi ne vedeam în continuare frumoase şi înfloritoare, cu talii de viespi – mărimi acum imposibile. Schimbam rețete culinare speciale (nuci de cocos în aspic, corcoduşe fripte în ulei de măsline) şi idei de scos petele de petrol lampant de pe rochiile de seară. În final etalam noile cărți de vizită. Le epatam, aveam imprimată o coroniță mică, aurie. Noblețea… Mă înțelegi dumneata…

Contesa mă urmărea cu privirile-i de câine de pripas, fără putere, temătoare şi tocmai de aceea de un sadism feroce – ştia că are în mine un stăpân cu inima slabă. Mânca orice-i dădeam, nu era mofturoasă. La fel cu băutura. Odată mi-a terminat cât ai clipi sticluța cu săruri de leşin. Altă-dată, dar nu-ți mai povestesc…

- Şi aici ? lovesc insinuant cu unghia fotografia unei fetițe de patru-cinci ani, cățărată pe genunchii fermi ai tutorelui mustăcios, cu ochii sticloşi, opaci.

- E unchiul meu, nu-l recunoşti ? Aşa-i că tu nu l-ai mai prins, eşti prea tânăr. Unchiul pe genunchii bunicului său. Alt pervers.

Câteodată am impresia că am trăit numai printre perverşi ce-mi ascundeau toate zvonurile rele. Dar vorbeam despre contesă.

Mi-era şi necaz, văzându-i vigoarea (îşi înfigea gingiile în colţul de pâine pe care şi-l umezea rareori, când îi lăsam apa la îndemână). Cine mai avea timp de bătrâni – mai ales dacă se încăpăţânau să trăiască ani frumoşi, în plin război mondial, când câmpiile lumii erau pline de tinerele flori secerate ale vieţii. Nu protesta, nu da de înţeles că ar deranja-o sănătatea şi pofta de viaţă pe care o au cei din jur.

Glasul i se stinge şi-o ia pe un sfârâit subţirel. Trebuie să amân. O duc pe braţe în garsoniera ei luată cu chirie de la un popă plecat pentru totdeauna la copii în Germania. O aşez pe divanul Biedermeier, după ce încerc o adevărată aventură pentru a descuia cele patru yale montate la uşă. Universul ei. Erau aici, pe puţinii metri pătraţi, lucruri descoperite cu multă râvnă şi migală într-o viaţă de om prin diferite colţuri ale lumii. Unele stranii, câteva obişnuite, toate însă nealterate sub straturile obişnuite ale prafului, cu care se războia înverşunată o dată pe săptămână.

Personalitatea i se impregnase peste tot: comoda joasă stil nu-mai-ştiu-cum, asaltată de două şezlonguri verzi, găzduia un gramofon cu o imensă pâlnie rozalie şi un vraf de discuri din ebonită. Dulapul, lăsat într-o rână, pe care tronau trei cufere masive, armate cu benzi metalice şi bine strânse în cataramele ruginite pentru a proteja de ochii indiscreţilor lucruşoarele de preţ. Câteva vaze cu flori ofilite împrăştiate printre mobilierul desperecheat: canapea extensibilă, birou florentin. Pereţii plini de tablouri şi dagherotipii inexpresive: "Moşii moşilor mei – mi-ar fi spus ea cu aprindere – însăilând poveşti pe măsura faptelor închipuite ani de zile între cei patru pereţi." Miniaturi în tuş violaceu – una de prin 1800, grupând demnitarii epocii, printre care şi una din înnobilatele sale rude (de către împăratul Leopold ?). La loc de cinste sigiliul cât o farfurie de ceară, iar într-o vitrină prăfuită, închisă cu grijă în cutia sa de tablă – semănând cu două

tăvi de prăjitură, una peste alta – se odihnea povestea acordării titlului “de”, scrisă pe file din piele de câine.

VII.

Nu ştim să păstrăm, aia e… Am trecut pe la sediul unui C.A.P. – acolo fusese conacul unui bun prieten pe vremuri – şi m-am zburlit toată văzând cum pe parchetul altădată lustruit, înflorat după moda Ermitajului, cu borduri vişinii, îşi târşeau cu năduf cizmele pline de noroi câțiva tractorişti, iar preşedintele ceapeului le oferea scaune bibelou tip cipendeal. Te lua groaza. Cunoşteam povestea acelui conac. O cunoscusem şi pe franțuzoaica pentru care se dusese o armată de țărani să care amarul de mobile. Nu ştim să păstrăm, aia e. Dar de ce să mă plâng tocmai eu. Ştii cu ce aprindeam focul în iarna lui patruşpatru ? Cu documente de la 1848. Bunicul meu fusese om al revoluției. Ce puteam să facem ? Să murim de ger ? Rămâneau destule hârtii şi pentru istorici. Dar ştii ceva cu istoricii ăştia ? M-am săturat de ei. I-am chemat să vadă ce hârtii importante am şi mi-au spus că sunt maculatură fără importanță. M-am consolat până mai încoace… Acum dacă vreau să mă încălzesc, chiar dacă mi-au mai rămas documente, nu am unde să le mai ard. În calorifer ? Vino mai bine să-ți fac o cafeluță aşa cum ştiu numai eu. Ce cafele se mai făceau pe vremuri…

Capul îi alunecase într-o parte. Adormise din nou. Am trecut prin dreptul uşii bucătăriei. Bucătărioara întunecoasă era o încăpere mică, modernizată de prezența aragazului cu două ochiuri. Bufetul mai păstra câteva farfurii desperecheate de Sevres printre borcănaşe şi sticle etichetate. Toate goale. Nu ar fi avut cu ce mă trata în ziua aceea – nici măcar cu o cafeluță, deşi îi mai dăruisem pe lângă flori şi câte un pliculeț cu boabe la început, amestec cu năut mai apoi. Astea erau vremurile şi mereu bombănea, ca scuză, că la ea apa nici măcar nu ajunge şi nu are cum să-mi servească o cafea.

Cândva o ajutasem să-şi care lucrurile inutile în boxa din subsol (nici nu a vrut să audă că ar fi lucruri inutile şi le-a botezat "lucruşoare de netrebuință imediată"). Şi oare ce nu am dus în ziua aceea: jumătăți de scaune stil Ludovic sau Louis, cutii pentru tacâmuri de argint ("Cutii mai am, dar linguri nu."), sipete cu sticluțe de medicamente scoase de la farmacii necunoscute generației mele, abajururi, păpuşi cu ochii de porcelan, ziare îngălbenite, o velocipedă înaltă, boluri crăpate de ceramică, un maldăr de cearşafuri roase pe linia de împachetare ("Toate lucrurile le-a păstrat fostul meu soț: mai spera să mă întorc la el – până şi ciorapii de mătase s-au ros pe dungă, aşa cum îi lăsasem în urmă cu cincizeci de ani. Degeaba, nu am mai vrut să-l văd. L-am scos cu totul din mine."). Încercam să întrevăd ființe suple zvârcolindu-se pe întinderile astea îngălbenite de respirația împuțită a anilor din urmă. Stare ambiguă.

Ştiu că nu i-ar place să mă vadă cotrobăind prin casă şi de aceea plec, nu înainte de a închide grijuliu ferestrele şi uşa, după ce o acopăr cu pătura rusească din păr de cămilă, primită de la colocatari la aniversarea celor opt zeci şi cinci de ani. Mîndria ei. "Ce mult mă iubesc oamenii…"

VIII.

Revin peste ore sau zile pentru a o regăsi aproape în aceeaşi poziție. Ochelarii uşor alunecați pe şaua nasului. Mâinile căzute pe un album cu poze întunecate. Strănută şi sărută parfumul altor vremi. Îşi retrăieşte mental episoade imaginare sau reale cândva, tânjind în ridicolul decrepit ("istoria mea nu mi-o poate lua nimeni"). Prostrație. Miraculoasă în propriul statut ambiguu, constituit cu greutate,dificil de recompus.

Am prins două războaie mondiale – nu ia acolo nişte lupte de stradă, unde sunt mai multe capete curioase decât luptătorii valizi – şi am căutat să le pricep cauzele (de care nu mă mai întreba acum,

după ce ai trecut prin atâtea şcoli), aşa, cu mintea mea simplă de țărancă, mai am vinişoare de țărână în profunzimea tălpilor, uite aici şi aici (şi îmi arăta tălpile ascunse vederii de pâslarii îmbătrâniți).

Frumoasă mai eram. În luna martie purtam un bănuț de aur atârnat de o împletitură din fire albe şi roşii (darul obişnuit al părintelui Vasile cel bătrân pentru fetele care nu-i cedaseră încă). Îl purtam până vedeam primul pom înflorit, de crengile căruia îl agățam rostind înfiorată şi credulă vorbele sacre: "Crenguță mândră-nflorită,/ eu să fiu floare-nflorită,/ de toată lumea iubită". Era prin sat unul Melaiche al Surdăvelei care mă urmărea întotdeauna în vremea asta. După stabilizare am tot cumpărat de la el bănuți de aur (mulți or fi fost ai mei), să-mi fac bijuteriile pe care le-am poftit.

Mi-o închipuiam întocându-se mlădie de la vreuna din muncile câmpului, cântând cu obişnuita cunună pe cap (spice şi maci) – idealizare forțând nota obişnuitului – scăpată de sub frânele libidoului moşieresc în devălmăşie ("Eh, de-ai şti câte fete cinstite s-au nenorocit pe atunci"). Evadând bucuroasă, cum s-ar spune, în uzina întunecoasă, muncind ani îndelungați pe o leafă de nimic. Apoi sub greutatea unui soț care nu era nici arțăgos, nici orgolios, nici bețiv, nici afemeiat, nici trist…

Era gropar, la locul lui, în rândul lumii, harnic şi deştept. Îşi depăşea normele. Cimitirul era înfloritor, iar patronii îi lăudau destoiniciaşi îl avansau de câte ori simțeau că afacerea "cimitirul" merge bine. L-au făcut gropar şef. Mare funcție pe vremea aia. Casa oploşită la marginea cimitirului era mereu veselă: flori şi jerbe mortuare peste tot. Panglici rozalii, prăzulii, coronițe argintate, arome coniferice, de toamnă, mă îndreptau cu gândul spre minunata noapte petrecută într-o troică adevărată. Pădurea rusească de mesteceni. Sticlele de votcă păstrate la locul festinului, în zăpada de un stat de om. Erau vreo zece boieraşi megieşi cu muierile lor. Am ținut-o într-un chiot. Focul 'nalt, fluturii scânteilor plutind deasupra deasuprărilor noastre. Noapte de poveste. M-a avut atunci, sub

blănurile groase, amirosind a oaie în călduri, într-un prelung scâncet de bucurie, m-a răscolit într-un vârtej nebunesc. Doar caii au simțit apropierea lupilor şi au fornăit prelung. Ne-am dezmeticit abia în vecinătatea celorlalte sănii. Boierii trăgeau anapoda cu puştile lungi, cu tigaie şi cremene, gonind haita înfometată poate de carne, poate de dragoste.

Apoi votcă rece, vițelul la proțap deasupra focului mare în care se prelingeau stropi de grăsime. Petrecăreț mai era bărbatu-meu, groparul. Vesel… Fluiera arii din operete în timpul ceremoniilor funebre, iar noaptea sforăia atât de tare încât mi-era teamă să nu trezească spiritele din cimitir, să vină peste noi. Hi-hi-hi… Mă strângeam de emoție şi de frică lângă el. Şi el de colo credea altele şi se trezea de-a binelea, înghesuindu-mă, eliberându-mă cu totul de spaime.

- Nici ție văd că nu-ți vine să crezi că am fost şi eu tânără. Nici mie, câteodată… (regretul o copleşea, provocând pauze lungi, întrebătoare, în care forfota oraşului intra cu toate puterile pe geamurile larg deschise, "pentru-a ieşi aerul de bătrânețe").

Opt copii mi-a dăruit soțul meu, groparul. Unul mai afurisit decât celălalt, dar toți frumoşi, sănătoşi şi deştepți. Am avut câteva sute de fotografii cu ei. S-au mai pierdut din albume, ce crezi matale, numai în ultimii şase ani m-am mutat de patru ori. Mai întâi se pierd lucrurile mărunte, copiii. Nu mai am copii, nu mai am nici măcar pozele lor. Cine mai ştie prin ce gunoaie or fi acum (ştia să preîntâmpine cu bună ştiință întrebările mele suspicioase).

Roabă la o gospodărie minunată. Spălam, dereticam, găteam, plină de voie bună şi drăcuituri. Mai aruncam câte un ochi spre contesă (ce gânduri scrântite să te agăți cu tot ce poți de speranța absurdă, zic eu, de a mai bea apă dintr-un izvor, de a mai mânca o ciorbă caldă sau de a te mai plimba printr-o pădurice de acum cu totul inaccesibilă ca şi Champ Elisee, bătut altă-dată până la epuizare). De multe ori simțeam nevoia de a o ferici pe aceea care decăzuse nefericit din "lit et bureau Louis XIV, armoire Regence, bergere Louis XV a oreilles" într-o banală garsonieră unde nici

întreținerea nu reuşea să şi-o achite cu promptitudinea necesară, ceea ce a făcut să-i parvină numeroase somații de plată, ba chiar titluri executorii. Intram hotărâtă să-i îndulcesc prin ceva ziua, dar când vedeam decrepetitudinea în toată splendoarea îmi pierea pofta şi mă rezumam la a-i da bună ziua şi a o întreba lucruri spectaculoase (despre timp, despre semnele pe care i le dădea mobila veche, despre ronțăiturile şoarecilor care o mai călcau din când în când în ciuda metodelor ştiințifice sau empirice de stârpire). Citeam şi nu înțelegeam fişa de externare ("Marasm senil, cu evoluție lentă, întretăiată de episoade psihotice de tip confuzional, delirant, depresiv. Atitudinea terapeutică nu poate modifica evoluția fireasacă a bolii. Anatomopatologic se constată atrofierea globală a creierului sub 1000 de grame."). Baroneasa mea nenorocită… Sau poate contesă ? Îi aranjam hainele pe care tot eu i le lăsasem vraişte, îi dădeam totuşi ceva să mănânce apoi, când se plângea că îi este frică de întuneric, rămâneam peste noapte cu ea. Stingeam lumina, îi spuneam noapte bună şi mă aşezam pe canapeaua îngustă. O auzeam oftând. Mai întâi în şoaptă, apoi din ce în ce mai pătimaş. Aprindeam lampa de noptieră şi o vedeam cum mă fixează. Îmi cerea un pahar cu apă, apoi olița pentru pipi, apoi o apuca foamea, apoi nu mai ştiu ce dorea. Numai aşa ca să mă şicaneze. Îmi trecea pur şi simplu somnul şi, pentru a nu mă perpeli de pomană în pat, treceam pe hol şi îmi verificam poşeta pe care o pusesem în cuier. Toți banii erau la locul lor. Puneam semn o monedă de un leu, închideam poşeta, mă aşezam pe pat. Dimineața nu găseam semnul. Priveam spre ea. Bineînțeles că dormea tun, ba mai şi sforăia a horcăit. De dat jos din pat nu avea cum, peste noapte o şi legam cu hamuri de pat să nu cadă şi să mă facă de mirul lumii. O legam va-să-zică şi o rugam, ca pe Dumnezeu o rugam să nu mă mai şicaneze cu leul ăla nenorocit, iar ea se prefăcea că doarme somnul morții. Vrea bani ? O să-i dau, dracu s-o pieptene de babă, o să-i dau să-i vânture cu lopata. O să-i schimb suta de mii, pe care a depus-o la CEC pe numele meu, în monede de douăzeci şi cinci de bani şi o să-i vărs în mijlocul camerei. Să se sature de bani.

Dar mai bine să-ți povestesc despre soțul meu, pe care l-am urmat credincioasă ori de câte ori şi-a schimbat locul de muncă, dintr-un cimitir în altul. Aerul cimitirelor era străluminat, străveziu şi rece. Crucile uşor înclinate, ca şi cum ar da cu îndoială din cap, îmi admirau frumusețea şi tinerețea. Zăpada le povârnea parcă şi mai mult (se topeau, intrau singure în pământ). La început, după fiecare mutare, mă simțeam stingheră, apoi dădeam glas imboldului lăuntric de a zburda, şi de a îngâna cântece de dragoste prin zăpada deasupra cizmulițelor îmblănite, pe lângă cavouri de marmoră neagră, devenite şi ele primitoare, împăcate în cruditatea dimineții. Învârtejeam zăpada proaspătă. Mă tăvăleam peste movilițe de sub care nu răzbăteau patimile celor duşi. Să tot fi avut şaisprezece ani pe atunci, când chemam păgâneşte morții la viață. Îmi cunoşteam doar puținele rosturi îngăduite prin casă, în rest nu înțelegeam prețul vieții tihnite.

Oboseam târziu şi el mă dojenea părinteşte ("Cu morții nu glumi, iubita mea, sunt cuminți doar dacă nu îi iei în seamă.").

Apoi mă lua blând în căsuța noastră, unde focul duduia necontenit în teracota înaltă, planturoasă, smălțuită în verde. Îmi freca mâinile şi picioarele înghețate. Promiteam să fiu cuminte şi-l aşteptam înfiorată de bucuriile secrete pe care mi le aducea. Mă asculta oftând răpus, cu mustățile lui blonde lăsate a oală peste buzele cărnoase gâdilându-mi adormitor sânii. Câteodată mă necăjea ("Tot mai miroşi a tămâie, îngereasa mea !"), aducându-mi aminte poveşti vechi. Bunica bănuia că pe lângă oloagă aş fi fost şi ofticoasă – o mortăciune vie, cum spunea ea – şi împrăştiase tot satul cu zvonul că la naştere aş fi mirosit a tămâie. După două săptămâni de la căsătorie nu am mai şchiopătat, iar după încă două am prins culoarea asta roşie, sănătoasă pe care o mai am şi acum. Mă înțelegi dumneata ?

Aievea sub pleoapele închise vedeam curtea largă, împodobită în mijloc cu un munte înalt de zăpadă, în vârful căruia era un brăduț şi o lume de păsăret adunată pe el. Bunicul mă privea cu lacrimi în ochi cum urmăresc pe geam minunile lumii. "Soarele meu înghețat, soarele meu." Întindeam mânuțele recunoscătoare, neînțelegând

mare lucru şi îi cuprindeam grumazul asudat. Bunicul. Singurul om care m-a iubit cu adevărat. Bătrânule, du-mă afară, îl rugam. Şi mă lua în brațe, după ce mă înfofolea bine. Mă aşeza pe un scaun în fața uşii. Aerul mă înțepa binefăcător. Îl simțeam cum coboară dureros în plămânul drept, îl umflă şi zbucneşte nerăbdător înapoi spre nări. Mi se înroşeau ochii de plăcere şi suferință, în timp ce număram mestecenii deşi pe care-i plantase de jur împrejurul curții pentru aerul acesta care mă purifica.

Într-o dimineață l-au adus într-o sanie mare; îl găsiseră țeapăn pe câmp. Atunci am părăsit căsuța bunicului şi nici că am mai văzut-o vreodată.

Despre groparul meu ce să-ți mai spun. Era renumit pentru delicatețea, precizia şi pedanteria cu care îşi vedea de treabă. Se dezbrăca fără grabă, cu distincție de smoking-jacket, îşi punea țilindrul în vârful unei cruci apropiate. Scotea din buzunarul vestei o carte de vizită cu chenar negru, pe versoul căreia caligrafiase cu eleganță "I am sorry". O întindea celei mai apropiate rude. Îşi punea mânuşile din piele de căprioară. Se dădea mai aproape, cu hârlețul în mână, măsura distanțele din ochi. Scruta cu atenție crucile şi mormintele din preajmă. Căuta cel mai bun loc pentru tânărul răposat. Întreba politicos, sfios dar cu sensuri profund-învăluitoare "Vă rog, nu vă supărați că vă inoportunez în aceste momente de grea cumpănă pentru dumneavoastră, dar spuneți-mi cine este această Maria-Edith, născută în 1899 şi răposată întru Domnul în 1928? S-o fi întâlnit răposatul nostru vreodată cu ea ? Era blondă sau şatenă ? Era frumoasă, bună şi cinstită ? Dar acest domn Allain Popescu, de alături, de sub această cruce imensă de marmură neagră ?"

Întreba apoi despre obiceiurile pe care le avuseseră răposații. Uneori alegea în funcție de vârsta, sexul, fostele ocupații sau amănunte care i se păreau importante alt loc de înmormântare – spre protestul familiilor care judecaseră doar prin prisma depărtării de poartă şi de aleea principală. "Pentru veşnicie, spunea, să ne garnisim cu vecinii pe care ni-i merităm şi care într-adevăr ne merită. Contează foarte mult lângă cine eşti în ziua învierii." El nu a

avut nici un vecin: a căzut, fără speranță, în timpul unei furtuni groaznice, peste bordul unui long-courrier care ne ducea spre Grecia. Tânjea după Acropole, după zeități păgâne, eroi şi alte pietre sculptate de pe acolo. Se visa un Schllimann. Strânsese chiar ceva bani să mai sape la Troia…

Să-l fi văzut săpând… Cortegiul de rude venea special să urmărească spectacolul. De multe ori era prezentă câte o întreagă mahala, aducându-şi scăunele şi pernițe de acasă. Mai întâi râcâia o gropiță îngânând şoapte calde doar de el înțelese, apoi groapa începea să prindă contur, era de mărimea unui nou-născut. Incantațiile lui se transformau în scâncete, în gânguriturí, în cântece din care desprindeai primele litere ale alfabetului, apoi succesiunea A, E, I, O, U, apoi crâmpeie din cântece de dragoste, marşuri militare, nupțiale, triumfale. Doamne ce bine mai imita alămurile… Şi în vremea aceasta groapa se lățea, se adâncea. Mai întâi până la genunchi, apoi până la brâu. Începea să gâfâie. Se visa un Meşter Manole care clădeşte în pământ. Mai descoperea câte o hârcă de mort şi poza cu ea de parcă ar fi fost chiar a lui Yorick. Psalmodia: "unde e împăratul, bogatul sau săracul, unde e oşteanul sau nevolnicul. Cine să fi fost tu ?" Se cutremura asistența. Curând nu se mai vedea nimic din el, dispărea cu totul în groapă. Doar vocea puternică amintea mărirea, puternicia sau delicatețea, slăbiciunea celui dus dintre noi. Cântecul lui se transforma într-un urlet gutural, înspăimântător, greu de suportat. Era strigătul, jeluirea nelumească după lumină, după verdele crud al ierbii, după aerul tare de munte, după arsura vinului şi a dragostei. Apoi reveneau şoaptele calde de neînțeles, apoi scâncetele unei lumi noi…

Ieşea din groapă, stors, palid şi transpirat. Se ştergea absent cu o batistă albă, brodată cu inițiale. Trecea printre oameni cu fruntea sus, ochii departe, mişcări demne. Se retrăgea în căsuța noastră cinci minute, apoi revenea ca şi cum nimic nu s-ar fi întâmplat şi îşi vedea de rosturile sale prin cimitir.

Rămânea cu ochii aiurea. Plângea icnit cu nasul aidoma unui clonț ascuns în batistă. Ridicolul mă împinge să deschid barul, să aleg la întâmplare o sticlă din care să-i torn vitamine, calorii. I se colorează uşor chipul. Cât să mai poți vorbi astfel, iubită prietenă ? Nici tu nu-ți dai seama cât de aproape este ruina definitivă, dincolo de pomeții înecați în fondul de ten, dincolo de inelele ciudate care pun în evidență mai mult uscăciunea excesivă a degetelor decât urma cochetăriei lăsate cu ani în urmă.

Îi tremura uşor capul când se aprindea prea mult, iar ochii visători îi deveneau apoşi, fără expresie, greu de privit fără să te apuce mila sau jalea sau furia. Părea un peşte scos din străfundurile oceanului căruia, odată smuls din mediul propriu, nu-i mai pasă de nimic.

IX.

Teatrul total. Ai fost vreodată la teatru ? Iartă-mi întrebarea tâmpită. Sigur că ai fost, dar ai simțit vreodată teatrul sau baletul ? Scena largă, luminile care potopesc sala şi deşteaptă aurul pudrat de pe frizele, cornişele, figurinele, florile pereților. Pluşul vişiniu al cortinei, plasatoarele cu rochii larg decoltate şi ochii mereu mirați că nu-ți găseşti locul sau nu ai programul tipărit. Murmurul, apoi linişte chemată de candelabrele de cristal care se sting pe rând. Apoi lumea misterioasă a scenei care încremenea orice mişcare – până şi a prințului moştenitor, altfel arogant, vorbăreț şi incomod. Cortina se ridica şovăitor – auzeam cu urechile minții icnitele scrâşnite ale cortinierului trăgând frânghia groasă. Toată lumea asuda, de la el şi până la recuziter, costumieră, coafeză, director, pentru a apărea eu. Liniştită şi serafică dominam mulțimile cu vocea mea catifelată. Aplauzele mă copleşeau la urmă. Apoi florile. Brațele, cabinele, camerele de hotel, toate erau pline cu flori. Am şi uitat cât de frumoasă am fost. Mult timp am păstrat două lăzi pline cu poezii, bilețele, cărți de vizită. De cine n-am fost eu curtată…

Cel mai mult m-a curtat un tinerel. Habar nu am ce era, deşi am stat cu el vreo două săptămâni şi l-am cocoloşit de parcă era rege. Asta până într-o zi în care am descoperit o proză – o fi fost, totuşi, scriitor ? – şi după ce am citit-o l-am dat din hotel afară. O mai păstrez. Auzi şi tu:

"După-amiază de creație. (Proză scrisă în cinci minute, pentru ca soția mea să mă țină minte toată viața). E târziu (e târziu, e prea târziu la tine-n suflet). O după-amiază obscură, în care şi cerului îi este lehamite de ploaia care cu îndărătnicie o trimisese zile de-a rândul peste verzele şi pătlăgelele neculese din cele cinci straturi, aşezate cu sfoara pe direcția nord-sud, sub calcanul balconului – câtă nesăbuință pentru iarna asta, nu mai grea decât altele (dar fiecare iarnă ne apropie iubito de morminte). Sunt mulțumit, pot scrie în jurnalul zilnic de impresii că am terminat manopera casnică: patru covoare îmi sunt martore, başca trei carpete de hol. Başca balcoanele vopsite într-un alb strălucitor (doi vecini dacă mor de necaz şi tot e ceva). Fericire (păsări cântătoare, găini ouătoare, soție lucrătoare). Ceasul ticăie aninat în bolțul "puşcat" la negru, privind biblioteca etalându-şi cotoarele viu colorate în fața țagărelor sale placide. Soneria cu gura închisă (dragii de copii, cuminții de ei, îşi fac lecțiile). Oala sub presiune, calmată cu greu (pâinea noastră cea de toate zilele îți este asigurată iubito, alături de dumnezeiasca supă de conopidă pălită). Totul sugerează pacea unei după-amieze de creație. Aerian, apăs butonul magnetofonului. Trag storurile. Aprind lumina unei aplice, apoi un trabuc. Fumul dens micşorează încăperea. Mister. Tenebre (Hoffmann, Poe, fleacuri). Umbre prelungi instalându-se prin unghere (inima galopează de plăcerea straniului). Muzica dată la maximum. Pielea de găină (ultrasensibilitate în cadru artficial). S-a adunat atâta venin în mine. Defulare. Scot topul de hârtie cretată. Dau mai departe paharul cu cele douăzeci de creioane bine ascuțite. Mă hotărăsc pentru instrumentul consacrator, stiloul meu cel negru, cu cerneală neagră, cu penița uşor încovoiată spre dreapta, cu aurul topit în literele milioanelor de cuvinte scrise. Pregătirea moral-volitivă. Starea psihică. Stare fizică. Degetele

masează profesional pielea în dreptul urechilor, urcă pe frunte pentru un masaj general (revigorarea creierului obosit: trei pâini şi jumătate înmulțite cu patru lei şi cincizeci de bani, plus patru cornuri a un leu şi douăzeci şi cinci, plus două sticle de lapte cu patru şi cincizeci, plus un iaurt cu…). Masajul ochilor: pleoapele închise, urmărirea milimetru cu milimetru a întregului perete, din tavan până în parchetul pe care iată, în sfârşit, am reuşit să-l pun, sacrificând până şi damigeana socrului. Masajul degetelor, circulația periferică optimizată. Masajul dinților (pentru a fi posesorii unei dentiții impecabile cu gingii puternice, cu poftă de muncă, periajul se face…). La dracu', robinetele astea sabotoare. Trusa de intervenții. Cheia. Şurubelnița. Se scoate căpăcelul roşu al robinetului. Se deşurubează, apoi se scoate rozeta. Se deşurubează robinetul (cu moxul). Privesc descurajat garnitura ciuruită. O înlocuiesc. Operațiuni calme, inverse. Banda magnetofonului se roteşte în gol. S-a dus dracului atmosfera ! Cu mâinile ude apăs brusc butonul întrerupătorului. Un declic uşor, acoperit de formidabila bufnitură care anunță scurtcircuitările repetate. Timpul presează. La urma urmei şi rezistența de reşou e bună. Cel puțin în următorii zece ani nu va mai sări nici o siguranță în casa asta. Voi scrie. În sfârşit voi scrie. Boxele magnetofonului mugesc în limba engleză. Ambianța refăcută. Mâinile pe tâmple. Programarea gândurilor sublime: câmpii răpitoare, păduri foşnitoare, griji secundare – căutarea unui post mai domnos şi mai bănos, butoiul de varză, o mie de lei datorii, becul de înlocuit în bucătărie. Iar câmpii încântătoare, păduri foşnitoare, fete răpitoare. "O, lună sănătoasă/ Tinerețea ta mi-o lasă". Caligrafic. Litere ronde. Totul reluat. Îngroşat. Iată versurile pe care le aşteptam. Început de capodoperă. De-acum înainte… Şi, deodată, soneria. Deşteptând, urâțind. Scrumiera la loc. Fereastra larg deschisă, magnetofonul stins. Mai apuc să ascund topul de hârtie. Pagina începută. Stiloul… sting lumina şi apari tu, iubita mea, nenorocindu-mi timpul, trăirile sublime. Apari tu, iubita mea, cu o mină acrită, văitându-te de nerecunoştința colegelor din teatru, de directorul cel bleg şi nedreptatea ce ți se face trântindu-ți-se poarta în

nas când ajungi după ora zece la scenă, de proasta aprovizionare cu produse pe care o fac, de inutilitatea mea într-o casă ca a noastră, despre umanitatea de care ar trebui să dau dovadă ieşindu-ţi în întâmpinare, de tandreţea pe care am uitat-o, despre dezordinea pe care o creez în bucătărie.

Şi uite aşa se duce dracului poezia. Rămâne o zgură infernală şi fără rost, care-mi limitează deschiderea spre universalitate. Aş vrea să strig şi eu câte ceva, dar nu mai am loc de tine, iubita mea, minunata mea, care mă copleşeşti cu acest climat demn de invidiat. Aş vrea să protestez, iubita mea, dar simt că nu are rost, că oricum până nu-ţi descarci sacul nu mai auzi nimic. Tac şi îţi pun farfuria cu supă aburindă în faţă. Apoi tai pâine, pentru că oare ce poate fi mai minunat pentru un suflet sensibil ca al meu decât să se ocupe de treburi casnice. Minunata mea. Iubita mea, iată obolul sufletului meu: o supă fierbinte de conopidă pălită."

Refuzam să o mai înţeleg, să îi urmăresc multiplele biografii. Şi m-a simţit, aşa cum poate mai simţise ceva din sila faţă de avocat, dragostea zburătorului, bucuria de a avea opt copii, durerea de a nu fi făcut copii, deplina satisfacţie în faţa decrepetitudinii rudelor reale sau imaginare. M-a simţit, cu ochii înroşiţi, şovăitoare şi s-a repezit să termine dintr-o suflare, exaltată:

X.

L-am găsit până la urmă, aşa cum te-am găsit şi pe dumneata, dragul meu… Aşa-i că nu îţi vine să crezi că ne revedem ? Nici mie, dar iată-te şi iată-mă. Ia-mă toată, aşa cum sunt acum: tânără şi graţioasă (mâinile descărnate arătau în aer forme de mult pierdute). Mă mai recunoşti ? Ţii minte ? Anul trecut la Marienbad… Anul trecut la San Remo. Aveam umbreluţa mov cu danteluţă albă, mâner elegant de ivoriu. Rochia mea extravagantă, grea, din brocart verde, nepotrivită cu întâlnirea noastră neaşteptată. Cât te-am aşteptat, dragul meu, de atunci. Şi cât te-am pierdut aşteptând. Păreau ani

îngrozitori, abia târându-se pe aleea de sub ferestrele mele. Seri îndelungi de primăvară apăsau coşul pieptului. Îmi venea să urlu, să fug, să nu mă mai regăsesc ofilită sub sticlă, în sera palatului meu.

Erau nopți şi zile în care nu-mi puteam clinti trupul din dreptul ferestrei ce dădea spre cireşul înflorit. Mă dureau tâmplele şi ceafa şi simțeam o presiune interioară atât de puternică încât cercetam cu ochi temători pereții albi ai camerei să descopăr minusculii stropi de sânge pe care-i bănuiam țâşnind prin toți porii.

Înfiorător, câte nopți trecute în van. Câte dimineți, câte amieze. Câte vieți… Şi iată-te, dragul meu, iată-te întreg în fața ochilor mei neîncrezători şi necredincioşi, înşelându-te câteodată, rătăcind spre chipuri asemănătoare ție. Cât timp a mai trecut. Şi ce mult te-am pierdut aşteptând !

Cristalinul ochilor ei sclipeşte în extaz. Posedată lăuntric. Toată forța minții zăcea în degetele contorsionate, crispate spre mine. Buzele îi încremeniseră, răsfrânte într-un rictus acaparator. O uşoară umbră de salivă ivită la colțuri. Ațâțată fără obiect. Alienare. Amnezie. Toate la un loc. Primul pas spre mine a însemnat prăbuşirea eşafodajului ciudat al demersului:

- Cum ? Dumneata aici şi nimeni nu mă anunță ? Drag prieten. Unde-mi voi fi pus pălăria cu voaletă ? Nu se cade să apar aşa în fața ta. O dulceață ? Un ceai ? Cafea ? Maria ! Maria !

Bătu scurt din palme apoi, revenindu-şi:

- Aşa-i că nu o mai am pe Maria de vreo patruzeci de ani, dar încă nu m-am obişnuit. Cum a mai trecut timpul peste noi… (Confuzia o acapara din nou) Dar ce vorbesc, ai rămas aşa cum te ştiam, cum mi te întipărisem în minte cu ani în urmă. Molâu, calm. Aşteptându-mă mai mult decât îți spuneam. Relativ garnisit la etajele superioare. În rest, mediu (înălțime, număr la pantofi, mănuşi, basc). Smead, față prelungă, dentiție măruntă. Buza de sus frumos conturată. Cea de jos, nu, dar bună de muşcat. Vorbă puțină. Semne particulare – fără. Erai urâțel, dragul meu, da, da, da…Iar pe mine

mă mai ştii: eram prezentă la toate recepţiile unde se toasta pentru terminarea unui cartier înainte de a-l începe. Atmosfere plictisitoare, discuţii palpitante despre instalaţiile sanitare. Eram sătulă de atâta protocol subţire.

Treceam şi eu prin lume: zâmbăreaţă, vorbăreaţă, ochi alunecoşi, dincolo de teancurile hârtiilor rezolvate cu hărnicie. Bărbatu-meu, luat din dragoste pe vremea când habar nu aveam ce e aia, mă şi înşela. Uneori nu ştiam. Alteori îl certam şi continuam să mă ţin dreaptă, castă, gospodină, singură. Astea până când m-am trezit într-o cameră de hotel (doamne şi cât am urât – domnişoară fiind – gândul că o iubire s-ar putea consuma acolo). M-am trezit greu, bucurându-mă de primele raze ale soarelui de ianuarie, culcuşită între cearceafurile năduşite…

Tăcere penibilă. Adormea din nou. Jalnicele plete cărunt-violete acopereau ridurile peste care încet, ca într-un vis rău, înaintau cu poticneli două lacrimi mari, ducând o parte din dermatograful negru, ieftin, inutil…

CUPRINS

Dealul Crucii
Fantoma de la miezul zilei
Exorcistul de pe casetă
Povestea celor doi Florini
Vocea din criptă
Tunelul fantomei
Casa albă
Pricoliciul
Câine de pripas
Vâlva
Ceața
Mlaştina imperială
În sfârşit, singur…
Luni, marți, miercuri, joi, vineri, sâmbătă, duminică sau săptămâna inutilă
Priveghi
Uşa alimentarei
Incursiuni în labirint

Consilier editorial : Nina Ceranu
Lector : Aurel Turcuş
Tehnoredactare computerizată : Călin Chendea
Apãrutã sub egida Fundației Culturale Orient Latin.